

RIIHIMÄEN LINNUSTOSELVITYS 2013–2014 – LOPPURAPORTTI

Riihimäen kaupunki

Tekniikan ja ympäristön toimiala
Ympäristönsuojeluyksikkö
Eteläinen Asemakatu 2
11130 Riihimäki
PL 125, 11101 Riihimäki
p. 019 758 4160, gsm. 040 330 4160
1/2015

Julkinen versio

RIIHIMÄEN LINNUSTOSELVITYS 2013–2014 – LOPPURAPORTTI

Kanta-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry

Esipuhe

Astor & Hirviniemi kirjoittivat 20 vuotta sitten raportoidussa linnustoselvityksessä seuraavasti: ”Paikallinen, yhden kaupungin tai kunnan hallinnollisten rajojen mukaan rajautunut, linnustoselvitys on tietyn hetken ja alueen linnustollisten olojen kuvaus. Usein, kuten nyt Riihimäellä, kysymys on verrattain pienestä maantieteellisestä alueesta. Seurantatutkimukseksi paikallinen linnustoselvitys voi muuttua, jos arviointi- ja kartoitustyötä jatketaan määrääjain jokseenkin vastaavin menetelmin. Kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä ympäristön tilasta tai muutoksista ei tämän yhden raportin perusteella siis voi tehdä Vuosien 1992–1993 Riihimäen linnustoselvitys tarjoaa kuitenkin pohjan, johon tulevien – miksei myös menneiden – vuosien kehitystä voi verrata.”

Tähän sitaattiin istuu myös tämän uuden, vuosina 2013–2014 toteutetun linnustoselvityksen tarkoitus:

1. Linnustotietojen kuvaus tilaajan osoittamilta kohteilta kaavoitustyötä ja maankäyttösuunnitelmia varten, sekä uusien linnustotietojen kerääminen.
2. Vanhaan linnustoselvitykseen sisältyneiden kohteiden linnustotietojen päivittäminen.
3. Yleiskuvaus Riihimäen linnustosta ja siinä tapahtuneista muutoksista.
4. Uudessa selvityksessä löytyneiden uhanalaisten lajien erillinen raportointi.

Maankäytön suunnittelua ja kaavoitustyötä varten kerätyn tiedon lisäksi tämä raportti sisältää paikkakohtaista tietoa linnustossa tapahtuneista muutoksista, jolloin selvitys on osana Kanta-Hämeen linnustonseurantaa.

Alueellinen, valtakunnallinen ja maailmanlaajuinen linnusto muuttuu, on muuttunut ja tulee muuttumaan lukuisten eri syiden takia. Linnusto muuttuu monella eri tavalla: lajien runsaus tai niiden levinneisyys muuttuu, lajien yksilöt oppivat käyttämään uusia resursseja ja lisääntymään uusissa ympäristöissä. Linnusto voi muuttua lajien populaatiokokoja säätelevien tekijöiden (syntyvyys, kuolleisuus, lähtevä muutto ja saapuva muutto) tapahtuvista muutoksista, tai elinympäristömuutoksista lajien pesimä- tai talvehtimisalueilla. Tietyn lintulajin esiintymisessä esimerkiksi Riihimäellä voi vaikuttaa paikallinen maankäyttö tai muutokset lajin talvehtimisalueilla.

Tämä raportti kuvaa linnustossa tapahtuneita muutoksia kahdella eri tavalla: esiintyykö laji x enää aikaisemmin inventoidulla kohteella, onko laji y levinnyt uusille kohteille, ja onko lajien runsauksissa tapahtunut muutoksia. Edellisessä raportissa esiteltiin selvityksessä havaittuja uhanalaisia lajeja sen aikaisen valtakunnallisen uhanalaisuusluokituksen (UHEX) mukaan. Samoin on tehty tässäkin raportissa, mutta esitetty lajilista on kovasti erilainen: joitakin lajeja ei enää tavata kunnan alueella, osaa edelleen Riihimäellä tavattavia lajeja ei enää luokitella uhanalaiseksi, ja listalle on tullut lajeja, jotka on luokiteltu uhanalaiseksi vasta hiljattain.

Monen uhanalaiseksi aikaisemmin luokiteltujen lajien tilanne on kohentunut, mutta viimeisimmän, vuonna 2010 tehdyn, luokituksen mukaan Suomessa esiintyy enemmän uhanalaisia lintuja kuin koskaan aikaisemmin. Tämä linnustomme viimeaikainen kehitys on hyvin huolestuttavaa: monet aikaisemmin hyvin runsaat lajit vähenevät nopeasti, jopa romahdusmaisesti.

Tällä hetkellä Suomen linnusto köyhtyy muun luonnon monimuotoisuuden vähenemisen mukana. Valitettavan usein linnusto muun luonnon ohella joutuu maankäytössä ja kaavoituksessa entistä ahtaammalle eikä luonnon monimuotoisuuden kanssa tehdä konkreettisia kompromisseja. Koska valtakunnallinen luonnon monimuotoisuus rakentuu paikallistasolla, tämän linnustoselvityksen kaltaisella työllä on tärkeä merkitys luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä ohjaamalla

kerätyillä linnustotiedoilla maankäyttöä pois merkittäviä ja paikallisia luontoarvoja omaavilta kohteilta.

Toimituskunta toivoo, että tämä raportti palvelisi mahdollisimman monia tahoja: tilaajaa kaavoitustyössä sekä luontoarvojen vaalimisessa, Kanta-Hämeen lintutieteellisen yhdistyksen jäsenistöä ja muita luontoharrastajia toimialueemme linnustonsuojelutyössä, yleistietopakettina laajemmalle yleisölle ja kannustimena luonnossa liikkumiseen, sekä opetuspakettina ympäristökasvatuksessa. Jäämme mielenkiinnolla seuraamaan, miltä Riihimäen linnusto näyttää seuraavan 20 vuoden kuluttua.

Toimituskunta

Sisällysluettelo

1. Linnustoselvitysten tarpeellisuus.....	5
2. Riihimäen linnuston yleiskuvaus	6
3. Riihimäen linnustossa havaittuja muutoksia	12
4. Johdanto vuosien 2013 ja 2014 inventointeihin.....	14
5. Maankäyttö.....	17
6. Aluekohtaiset kuvaukset.....	19
6.1. Sammalistsuo.....	19
6.2. Juppalan lampi ja ympäristö (9,7 ha)	24
6.3. Peltosaaren kosteikkopuisto (7,8 ha).....	26
6.4. Silmäkeneva / Herajoki – Vantaanjokivarsi (24 ha).....	28
6.5. Korttionmäen entinen maankaatopaikka (20 ha).....	31
6.6. Hirvijärvi / Riihimäen alue (277,4 ha)	34
6.7. Paalijärvi + Ranta-alue (86,5 ha).....	39
6.8. Suolijärvi ja pohjoisrannan luonnonsuojelualue (110 ha)	43
6.9. Kalmun alue (59,3 ha).....	48
6.10. Varuskunnan alue (68,7 ha)	52
6.11. Riutta-Kernaala / Kalliomäki (13,8 ha)	55
6.12. Riutan ulkoilualue (19 ha).....	58
6.13. Kämpälämäki (16 ha).....	61
6.14. Arolampi ympäristöineen (17 ha).....	63
6.15. Kokon puisto (4 ha).....	67
6.16. Uhkolansuo (43,2 ha)	69
6.17. Hatlamminsuu (luonnonsuojelualue) (44 ha)	72
6.18. Vahteriston luonnonsuojelualue (133 ha)	75
6.19. Pikku-Kypärä (12 ha)	79
6.20. Paalijoen kanjoni reuna-alueineen (67 ha)	81
6.21. Herajoen keskusta (36 ha).....	84
7. Uhanalaiset lajit.....	87
7.1. Linnustoselvityksen maastokartoituksissa havaitut uhanalaiset lajit.....	87
7.2. Riihimäellä havaitut uhanalaiset lajit vuosina 2009-2014.....	95
8. Kirjallisuus	97
Liite I: kohdealueiden valokuvat.....	98

Pohjakartat: © Maanmittauslaitos
 Karttarajaukset: © Kanta-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry.
 Etusivun kuva: Puukiipijä © Pauli Eriksson
 Kohdealueiden valokuvat © Juha Mälkönen

Raportin ovat toimittaneet Aki Aintila, Juhani Kairamo, Ari Lehtinen & Martti Raekunnas.
 Laskentoihin ja kohdekuvausten laatimiseen ovat osallistuneet Hannu Hellstén, Reima Hirviniemi,
 Markku Hyvärinen, Ari Lehtinen, Juhani Kairamo, Petri Mäkelä, Jari Pasuri, Martti Rajamäki, Arttu
 Valonen, Juha-Matti Valonen, ja Panu Villanen.

1. Linnustoselvitysten tarpeellisuus

Linnut ovat näkyvä ja kuuluva osa ympäristöämme: niitä tavataan kaikkialla ulkomeriltä suurkaupunkien ydinkeskustoihin. Lintuja voi havainnoida kaikkina vuodenaikoina monissa eri ympäristöissä, lisäksi Pohjoismaissa suhteellisen suppea lajisto on melko helposti opeteltavissa. Linnut ovat yksi maailmanlaajuisesti seuratuimmista lajiryhmistä, ja monet seuranta-aineistot ulottuvat vuosikymmenien taakse nykyhetkestä. Hyvin pohjustettua työtä on helpompi jatkaa.

Helpon havaittavuuden lisäksi linnut sopivat mainiosti elinympäristömuutosten sekä niiden biologisten vaikutusten indikaattoreiksi (ilmentäjiksi) siksi, että monet lajit reagoivat elinympäristönsä laaja-alaisiin, maisematason, muutoksiin. Linnut heijastavat näitä muutoksia joko suoraan (pesimäkanta taantuu pesivien yksilöiden nousseella kuolleisuudella tai poistumisella alueelta) tai välillisesti (pesimäkanta taantuu laskevan poikastuoton takia). Lisäksi linnut reagoivat lajiyhteisöissä ja ravintoverkoissa tapahtuviin muutoksiin. Muuttolinnuilla reaktiot voivat näkyä kaukana sieltä, missä muutokset tapahtuvat.

Yksittäisillä linnustoselvityksillä on tärkeä merkitys paikallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaiden luontoarvojen etsimisessä, raportoimisessa ja säilyttämisessä. Luonnon monimuotoisuuden vaalimiseen velvoittavat sekä moraalikäsitykset, että lainsäädäntö. Kaavoituksen ja suurten rakennushankkeiden suunnittelu tulee perustua tietoihin kohdealueen luontoarvoista. Paikalliset luontoarvot ja niistä esitettävät dokumentit ovat kunnalle arvokkaita tietoja, joita tarvitaan laadukkaiden elinympäristöjen sekä virkistysmahdollisuuksien ylläpitämiseen sekä nykyisille että tuleville asukkailla. Monille kunnille luontoarvot ovat myös matkailuvaltteja – Riihimäeltäkin löytyy luontokohteita, jotka ovat tunnettuja maakuntamme ulkopuolella, sekä kohteita, joita kehittämällä on mahdollista lisätä Riihimäen laajemmalti tunnettujen luontokohteiden listaa.

Kuva 1: Sammalistsuo (kohde 1) on yksi arvokkaimmista linnustoalueista Kanta-Hämeessä.
Kuva: Juha Mälkönen.

2. Riihimäen linnuston yleiskuvaus

Astorin & Hirviniemen (1994) mukaan Riihimäen linnustosta on varsin hyviä tietoja 1960-luvulta lähtien. Nyt 2000-luvulla, lintuharrastajamäärien kasvaessa ja elektronisten havaintojärjestelmien (Tiira, www.tiira.fi) myötä voisi sanoa, että Riihimäen linnustosta on enemmän ja ajankohtaisempaa aineistoa kuin koskaan aikaisemmin on ollut. Ilman vakioituja seurantamenetelmiä tehdyt ”hajahavainnot” eivät kuitenkaan riitä, vaan linnustosta ja siinä tapahtuvista muutoksista saa sitä tarkemman kuvan, mitä monimuotoisempi järjestelmällisesti toteutettu seurantaverkosto on.

Suomessa vakioituja linnustonseurantoja koordinoivat Helsingin yliopiston luonnontieteellinen keskusmuseo sekä BirdLife Suomi ry. Näistä seurannoista Riihimäellä näkyvät parhaiten talvilintulaskennat, sekä kolmatta kertaa valtakunnallisesti toteutettu Lintuatlas (viite). Riihimäen kaupungin alue osuu erinomaisesti yhteen 10x10 km atlasruutuun (673:637) kattaen 2/3 kaupungin kokonaispinta-alasta. Valtakunnalliset lintuatlatukset toteutettiin vuosina 1974-1979, 1986-1988 sekä 2006-2010, jolloin tämä ruutu antaa pitkän aikavälin yleistietoa Riihimäen linnustosta ja siinä tapahtuneista muutoksista.

Lintuatlaksen aineisto ei kerro havaittujen lajien keskinäisistä runsaussuhteista, vaan karkeasti ottaen lajin x esiintymisestä ja pesimistodennäköisyydestä alueella y. Todennäköisyyttä kuvaavat indeksit perustuvat pesintään viittaaviin havaintoihin, kuten reviiritietoihin, käyttäytymiseen ja pesä- tai poikaslöytöihin. Havaintoaineistoa voi kuitenkin sanoa laadulliseksi. Määrällistä aineistoa on kertynyt mm. tämän selvityksen 20 eri laskentakohteen aineistosta, kun osalta kohteista on laskettu kaikki inventointialueella havaitut linnut. Vaikka kohteiden valinta on selvityksen tilaajan tahdon mukaista, eikä satunnaistettua (jolloin eri elinympäristöt eivät jakaudu tasaisesti laskenta-alueille), aineistosta saa silti suuntaa-antavan kuvan Riihimäen lajiston runsaussuhteista (Taulukko 2.)

Riihimäen lintulajisto on kunnan pienestä alasta huolimatta säilynyt runsaana. Riihimäeltä löytyy monipuolisia elinympäristöjä vanhojen metsien alueista kosteikkoihin ja kulttuurimaisemaan. Vesistöjä on suhteellisen vähän, mikä näkyy lajirunsaudessa, joskin yksittäisiltä järvilta löytyy selkavesien peruslajistoa melko hyvin. Vuosien 2013 ja 2014 aikana kunnan alueella havaittiin yhteensä 228 lajia. Joukossa on säännöllistä pesimälajistoa, vuosittain Riihimäen läpi muuttavia lintuja, sekä valtakunnallisia harvinaisuuksia. Vertailun vuoksi voidaan sanoa, että Kanta-Hämeen maakunnassa oli vuoden 2013 loppuun mennessä havaittu (hyväksytysti ja luonnonvaraiseksi tulkittua) 298 lajia ja koko Suomessa 472 lajia.

Taulukko 1. Kolmessa eri Lintuatlas-hankkeessa havaitut lajit atlasindekseineen. Pesinnän todennäköisyyttä kuvaavien indeksien lyhenteet: V = varma pesintä, T = todennäköinen pesintä, M = mahdollinen pesintä, E= epätodennäköinen pesintä.

Laji	Pesintä 2006-2010	Pesintä 1986-1988	Pesintä 1974-1979
Laulujoutsen	V	–	–
Haapana	T	V	–
Tavi	V	V	V
Sinisorsa	V	V	V

Heinätaavi	T	–	–
Lapasorsa	M	T	–
Punasotka	T	M	–
Tukkasotka	M	M	V
Telkkä	V	V	V
Tukkakoskelo	T	–	–
Isokoskelo	V	V	–
Pyy	V	V	V
Teeri	V	V	V
Metso	T	T	V
Peltopyy	V	V	V
Viiriäinen	T	–	–
Fasaani	V	V	V
Kaakkuri	T	M	–
Kuikka	V	V	–
Silkkiiukku	V	V	T
Härkälintu	V	–	V
Mustakurkku-uikku	T	–	–
Harmaahaikara	T	E	–
Mehiläishaukka	V	V	V
Ruskosuohaukka	T	–	–
Sinisuohaukka	T	–	–
Kanahaukka	V	V	V
Varpushaukka	V	V	M
Hiirihaukka	V	V	–
Sääksi	M	M	–
Tuulihaukka	V	T	T
Nuolihaukka	T	M	M
Luhtahuitti	T	–	–
Ruisrääkkä	V	M	T
Liejukana	M	–	V
Nokikana	V	T	M
Kurki	V	E	–
Pikkutylli	V	V	V
Töyhtöhyppä	V	V	V
Taivaanvuohi	V	V	T
Lehtokurppa	V	V	M
Kuovi	V	V	V

Valkoviklo	M	–	–
Metsäviklo	V	V	–
Rantasipi	V	V	–
Pikkulokki	M	–	–
Naurulokki	V	M	M
Kalalokki	V	V	M
Selkälokki	T	E	M
Harmaalokki	V	E	E
Kalatiira	V	V	T
Kesykyhky	V	V	V
Uuttukyyhky	V	T	M
Sepelkyyhky	V	V	V
Turkinkyyhky	M	–	–
Turturikyyhky	–	E	–
Käki	T	T	M
Huuhkaja	T	V	–
Varpuspöllö	V	V	V
Lehtopöllö	V	V	V
Viirupöllö	V	V	V
Sarvipöllö	V	V	V
Helmipöllö	V	V	V
Kehräätä	T	–	–
Tervapääsky	V	V	V
Käenpiika	V	V	T
Harmaapäätikka	V	T	–
Palokärki	V	V	M
Käpytikka	V	V	V
Valkoselkätikka	T	–	–
Pikkutikka	V	T	–
Pohjantikka	V	T	–
Kangaskiuru	T	–	–
Kiuru	V	V	
Törmäpääsky	V	V	–
Haarapääsky	V	V	V
Räystäspääsky	V	V	V
Metsäkirvinen	V	V	M
Niittykirvinen	V	V	V
Keltävästäräkki	V	V	V

Västäräkki	V	V	V
Peukaloinen	T	V	M
Rautiainen	V	V	M
Punarinta	V	V	V
Satakieli	T	V	T
Mustaleppälintu	T	–	–
Leppälintu	V	V	V
Pensastasku	V	V	V
Kivitasku	V	V	V
Mustarastas	V	V	T
Räkättirastas	V	V	V
Laulurastas	V	V	V
Punakylkirastas	V	V	V
Kulorastas	V	T	–
Pensassirkkalintu	T	T	T
Viitasirkkalintu	T	T	–
Ruokokerttunen	V	V	V
Rytikerttunen	T	–	–
Luhtakerttunen	T	T	T
Viitakerttunen	V	T	T
Rastaskerttunen	T	–	–
Kultarinta	V	T	T
Mustapääkerttu	V	V	M
Lehtokerttu	T	V	T
Hernekerttu	V	V	T
Pensaskerttu	V	V	V
Idänuunilintu	M	M	–
Sirittäjä	V	V	T
Tiltalti	V	V	M
Pajulintu	V	V	V
Hippiäinen	T	V	V
Harmaasieppo	V	V	V
Pikkusieppo	T	T	M
Kirjosieppo	V	V	V
Pyrstötiainen	V	M	–
Hömötiainen	V	V	V
Töyhtötiainen	V	V	V
Kuusitiainen	V	V	–

Sinitiainen	V	V	V
Talitiainen	V	V	V
Puukiipijä	V	V	V
Kuhankeittäjä	–	E	–
Pikkulepinkäinen	V	V	V
Närhi	V	V	V
Harakka	V	V	V
Pähkinähakki	M	–	–
Naakka	V	T	M
Varis	V	V	V
Korppi	V	M	–
Kottarainen	V	V	V
Varpunen	V	V	V
Pikkuvarpunen	V	M	–
Peippo	V	V	V
Järripeippo	V	V	–
Viherpeippo	V	V	V
Tikli	V	–	V
Vihervarpunen	V	V	M
Hemppo	V	V	V
Urpiainen	–	T	–
Pikkukäpylintu	V	T	M
Isokäpylintu	T	T	–
Punavarpunen	V	V	M
Punatulkku	T	T	–
Nokkavarpunen	M	M	–
Keltasirkku	V	V	V
Peltosirkku	V	V	T
Pohjansirkku	–	T	–
Pajusirkku	V	V	T

Taulukko 2. Riihimäen linnustoselvityksessä 2013-2014 havaitut 50 runsainta lajia. Aineisto on poimittu vain niiltä kohteilta, joilla kaikkien lajien reviirimäärät laskettiin (n=12).

Laji	rev min	rev max
Peippo	116	127
Pajulintu	91	101

Punarinta	81	90
Sinitiainen	49	54
Talitiainen	49	52
Pikkuvarpunen	33	33
Laulurastas	28	30
Räkättirastas	26	29
Punakylkirastas	25	29
Kirjosieppo	24	25
Metsäkirvinen	24	25
Rautiainen	24	26
Hippiäinen	22	23
Käpytikka	21	24
Sepelkyyhky	20	22
Vihervarpunen	20	28
Mustarastas	18	22
Lehtokerttu	17	17
Mustapääkerttu	17	17
Sinisorsa	17	18
Harmaasieppo	15	16
Puukiipijä	15	15
Ruokokerttunen	15	14
Tiltiltti	15	15
Hernekerttu	14	16
Keltasirkku	12	13
Kuusitiainen	12	13
Pensaskerttu	11	12
Sirittäjä	11	11
Varis	11	12
Varpunen	10	15
Viherpeippo	10	12
Metsäviklo	9	9
Satakieli	9	9
Västäräkki	8	9
Käpylintulaji (<i>Loxia</i> sp.)	7	8
Niittykirvinen	7	9
Närhi	7	9
Hömötiainen	6	6
Käki	6	7
Tavi	6	6
Telkkä	6	6
Töyhtötiainen	6	7
Fasaani	5	5
Harakka	5	6
Punatulkku	5	5
Pyy	5	6
Idänuunilintu	4	5
Kultarinta	4	5
Leppälintu	4	4

3. Riihimäen linnustossa havaittuja muutoksia

Luonto ei missään nimessä ole staattinen ja pysyvä tila, vaan sille on ominaista jatkuva muutos. Näitä muutoksia tapahtuu monella eri aika- ja tilatasolla: evoluution kautta tapahtuvaa lajiutumista (miljoonien vuosien aikajaksolla), lajien luonnollisia sukupuuttoja, elinolosuhteiden muuttuminen maailmanlaajuisella tai paikallisella tasolla (suuret ympäristökatastrofit verrattuna paikallisiin myrskytuhoihin). Lintulajit oppivat uusia muuttoreittejä ja hyödyntämään uusia resursseja. Lisäksi lajiyhteisöjen keskinäiset suhteet voivat olla hyvin monimutkaisia, ja yhden ympäristön avainlajin runsastuminen lisää koko lajiyhteisön monimuotoisuutta.

Kuten raportin aikaisemmissa osuuksissa on todettu, Riihimäen kunnan alueelta kerätyllä aineistolla on mahdollista tarkastella linnuston pitkän aikavälin muutoksia – ja kuten lajien uhanalaisuusluokitusten kehityksestä näkee, suunta on hälyttävä. Yksi ihmisikä ei ehdi havaitsemaan evolutiivisia muutoksia, ja onkin tärkeää erotella ihmisen toiminnasta aiheutuvat muutokset niistä muutoksista, jotka tapahtuvat lajistossa synnynnäisesti.

Helpoin tapa tarkastella Riihimäen kunnan alueella tapahtuneita linnustomuutoksia on lajin esiintymisen muutosten seuraaminen. Astor & Hirviniemi (1994) kirjoittivat kunnan alueella hävinneistä lajeista: riekko katosi jo 1960-luvulla, valkoselkätikka ja peltopyy hieman myöhemmin. Kanahaukan arveltiin kadonneen pesimälajistosta 1980-luvun puolivälissä. Näistä kanahaukka ja valkoselkätikka ovat tekemässä paluuta Riihimäen pesimälinnustoon, riekkoa tuskin koskaan saadaan takaisin. Peltopyyhavainnot koskenevat istutettuja lintuja, mutta luontaisten populaatioiden kannankasvun myötä laji saattaa saada uudelleen pysyvämpää jalansijaa Riihimäellä. Uusin lintuatlas näyttää, että turturikyyhky, urpiainen ja pohjansirkku olisivat kadonneet pesimälajistosta.

Riihimäki on saanut myös uusia pesimälajeja, uusimmassa Lintuatlaksessa Riihimäen havaintoruudulta ilmoitettiin yhteensä 18 lintulajia, joita ei tavattu kahdessa aikaisemmassa lintuatlaksessa. Nämä lajit ovat laulujoutsen, heinätavi, tukkakoskelo, viiriäinen, mustakurkku-uikku, ruskosuohaukka, sinisuohaukka, luhtahuitti, valkoviklo, pikkulokki, turkinkyyhky, kehrääjä, valkoselkätikka, kangaskiuru, mustaleppälintu, rytikerttunen, rastaskerttunen, pähkinähakki.

Lista on mielenkiintoinen, sillä sieltä löytyy niin uhanalaisia lajeja, uudistulokkaita, sekä ennen ensimmäistä lintuatlasta Riihimäen linnustosta kadonneita lajeja. Osa lajeista lienee hyötynyt elinympäristöjen muutoksista (heinätavi, mustakurkku-uikku ja rastaskerttunen sopivasti rehevöityneistä kosteikoista), taas joillakin lajeilla pesimäpaikat vaihtelevat suuresti vuosien välillä (sinisuohaukka, luhtahuitti, turkinkyyhky, kangaskiuru). Yhtä lailla tärkeä tekijä on atlashankkeiden välillä kasvanut kartoitustehokkuus, jolloin Riihimäen havaintoruudulta on ilmoitettu enemmän havaintoja ja lajeja etsitty tehokkaammin kuin aikaisemmissa hankkeissa. Havainnot Riihimäen ruudulta tukevat kuitenkin muutamien lajien, kuten laulujoutsenen, viiriäisen, ruskosuohaukan ja mustaleppälinnun, pitkäaikaista runsastumista.

Miksi linnuston muuttumisen kokonaistilannetta voi sanoa huonoksi, jos lajimäärä lisääntyy? Ensinnäkin, Riihimäen maantieteellinen sijainti vaikuttaa tähän. Lintuatlas osoittaa monien pohjoisten lajien levinneisyyden vetäytyvän kohti pohjoista, ja monia näistä lajeista ei kunnan alueella tavata ollenkaan. Eteläisempien lajien runsastuminen aiheuttaa ”näennäistä ylikompensointia”, jolloin uusia lajeja saapuu enemmän kuin vanhoja häviää. Kokonaistilanteen hahmottamiseksi on syytä tarkastella muutoksia myös lajien runsauksissa sekä keskinäisissä runsaussuhteissa määrällisten aineistojen kautta. Parhaiten näihin muutoksiin pääsee kiinni

soveltamalla valtakunnallista aineistoa, kuten pesimälinnuston linjalaskennat sekä uhanalaisuusluokitukset, Riihimäen kunnan oloihin.

Valitettavana trendinä on ollut, että aikaisemmin yleiset, laajalle levinneet ja runsaslukuiset lajit ovat vähentyneet nopeasti, ja seurantatiedon karttuessa Suomessa yhä useampi lintulaji on luokiteltu uhanalaiseksi. Lajin uhanalaisuudella tarkoitetaan sitä, kuinka suurella todennäköisyydellä luokiteltu laji on katoamassa luonnostamme lähitulevaisuuden aikana. Viimeisin uhanalaisuusluokitus Suomen lintulajistolle on tehty vuonna 2010, vastaavanlaiset uhanalaisuusarvioinnit on tehty kolme kertaa aikaisemmin kymmenen vuoden välein.

Tässä raportissa on esitelty tuoreissa maastoselvityksissä löytyneet uhanalaiset lajit. Listalla on monia lajeja, joita esiintyi myös edellisissä maastoselvityksissä, jotka ovat viimeaikaisen tai pitkän aikavälin kannankehityksen takia luokiteltu tuoreeltaan uhanalaisiksi, esimerkiksi hiirihaukka, rantasipi, helmipöllö, niittykirvinen, keltävästäräkki, kivitasku, sirittäjä ja punavarpunen.

Lisätietoja Riihimäen alueella tavatuista uhanalaisista lintulajeista s. 95, sekä Suomen luonnon uhanalaisuudesta, uhanalaisuusluokituksesta sekä kriteereistä kirjallisuudessa (Rassi ym. ja Rajasärkkä ym.).

4. Johdanto vuosien 2013 ja 2014 inventointeihin

Riihimäen kaupunki ja Kanta-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry tekivät 4.4.2013 hankesopimuksen, jonka perusteella K-HLY lupautui selvittämään Riihimäen pesimälinnuston kaupungin toivomilta alueilta. Linnustaselvityksen laadinta ajoittuu vuosille 2013 ja 2014. Suurin osa inventoinneista tehtiin kevään ja kesän 2013 aikana ja niiden kohdekuvaukset palautettiin vuoden 2013 lopussa.

Kolmen luonnonsuojelualueen inventoinnit jäivät vuodelle 2014 ja niiden kohdekuvaukset raportoidaan loppuraportin ohessa. Tämä loppuraportti sisältää kartoituskohteiden lisäksi yleiskuvauksen Riihimäen linnustosta sekä siellä tavattavista uhanalaisista lintulajeista.

Linnustaselvityksen kohdealueet

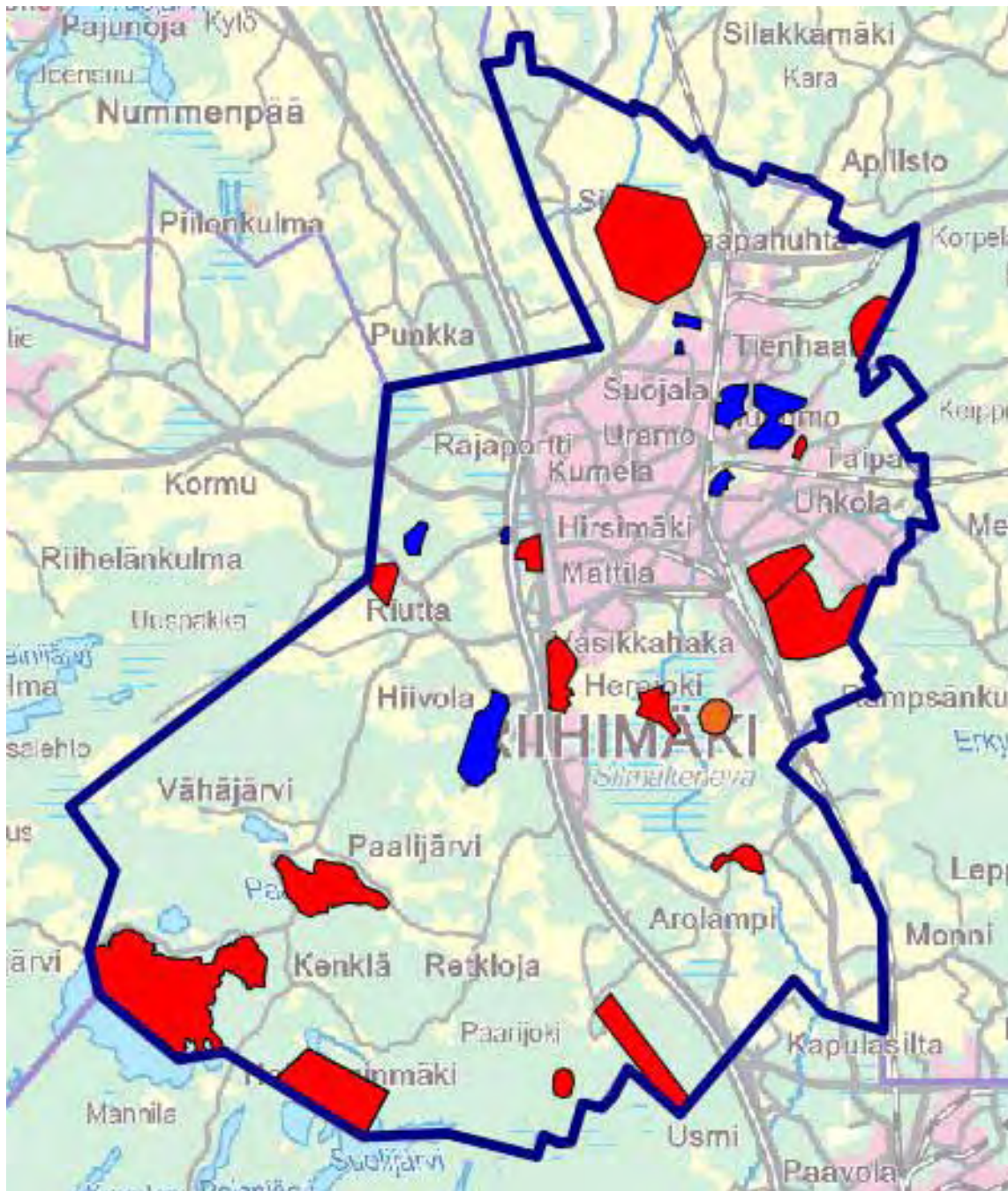
Linnustaselvityksen tilaaja ryhmitteli laskettavat kohteet (yht. 21 kohdetta) kahteen eri luokkaan. Ensimmäisessä ryhmässä ovat ne kohteet, joiden inventointiperuste on tilaajan puolelta kaavoituksellinen, eli kohteet joihin kohdistuu maankäyttöpaineita. Toiseen ryhmään sijoitettiin aikaisemman (vuoden 1992–1993) linnustaselvityksen kohteita, joiden tiedot päivitetään. Näistä kohteista kolmelle suunniteltiin laskennat vasta kaudella 2014. Lisäksi toiseen ryhmään lisättiin viisi kohdetta, joilta ei ole aikaisempia linnustaselvityksiä.

Ensimmäisen ryhmän kohteet:

- Kohde 2. Juppalan lampi ja ympäristö (9,7 ha)
- Kohde 3. Peltosaaren kosteikkopuisto (7,8 ha)
- Kohde 9. Kalmun alue (59,3 ha)
- Kohde 10. Varuskunnan alue (68,7 ha)
- Kohde 11. Riutta–Kernaala / Kalliomäki (13,8, ha)

Toisen ryhmän kohteet:

- Kohde 1: Sammalistonsuo (n. 230 ha)
- Kohde 4. Silmäkeneva / Herajoki – Vantaanjokivarsi (24 ha)
- Kohde 5. Korttionmäen entinen maankaatopaikka (20 ha)
- Kohde 6. Hirvijärvi / Riihimäen alue (277,4 ha)
- Kohde 7. Paalijärvi + Ranta-alue (86,5 ha)
- Kohde 8. Suolijärvi ja pohjoisrannan ls-alue (110 ha). Laskenta 2014.
- Kohde 12. Riutan ulkoilualue (19 ha)
- Kohde 13. Kämpälämäki (16 ha)
- Kohde 14. Arolampi ympäristöineen (17 ha)
- Kohde 15. Kokon puisto (4 ha)
- Kohde 16. Uhkolansuo (43,2 ha)
- Kohde 17. Hatlamminsuo (ls-alue) (44 ha). Laskenta 2014
- Kohde 18. Vahteriston luonnonsuojelualue (133 ha). Laskenta 2014
- Kohde 19. Pikku-Kypärä (12 ha)
- Kohde 20. Paalijoen kanjoni reuna-alueineen (67 ha)
- Kohde 21. Herajoki (23 ha)

Kuva 1. Kohdealueiden sijainti ja rajaukset Riihimäen kunnan alueella. Sinisellä rajauksella ensimmäisen ryhmän ja punaisella rajauksella toisen ryhmän kohteet.

Menetelmät

Laskennat on suoritettu kartoituslaskentamenetelmällä. Laskentakohteet on kierretty jalkaisin siten, että mistään pisteestä ei kuljeta yli 100 m päästä. Tiheän kasvillisuuden alueet on tutkittu vielä tarkemmin. Vesistökohteet on laskettu kiertämällä ranta-alueet ja saaret soutuveneellä tai kanootilla. Maastossa linnut on merkitty karttapohjalle mahdollisimman tarkasti huomioimatta muuttajia tai selviä kiertelijöitä. Laskennat on aloitettu auringon noustessa ja lopetettu viimeistään klo 10. Lisäksi osalla kohteita (mm. Arolampi ja Peltosaaren kosteikko) on suoritettu yöaktiivisten lajien lisäkartoitusta yöaikaan. Jokaisella kohteella on pääsääntöisesti tehty kolme laskentaa (kts. tarjouksen liitteen työohjelma), joille annettiin suositusajankohdat: ensimmäinen laskenta 15.4.–28.4., toinen 10.5.–19.5. ja kolmas 23.5.–9.6. Lisäksi sopivilla kohteilla on tehty erillinen pöllökuuntelu ja tikkalaskenta maaliskuu-huhtikuussa, sekä kehrääjäkuuntelu touko-kesäkuussa.

Laskennoissa kiinnitettiin erityistä huomiota valtakunnallisesti uhanalaisiin lintulajeihin (UHEX-luokitus: äärimmäisen uhanalaiset CR, erittäin uhanalaiset EN, vaarantuneet VU ja silmälläpidettävät NT), alueellisesti uhanalaisiin lintulajeihin ja EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeihin. Yleisten metsälajien reviirimäärien laskemista ja arviointia pidettiin suositeltavana, mutta sitä ei katsottu välttämättömäksi. Siksi joissakin kohdekuvauksissa mainitaan havaittu alueella pesivä laji ilman tietoa tarkoista reviirimääristä.

Lisäksi laskennoissa huomioitiin myös liito-oravan ja viitasammakon esiintyminen kohdealueilla, ja niiden havainnot on mainittu kohdeteksteissä.

Tulokset

Laskentojen tulokset on esitelty kolmessa eri osiossa: tiivistelmä laskentakohteiden maankäyttösuosituksista, laskentakohteiden kohdekuvaukset, sekä tiedot uhanalaisista lajeista.

Laskentakohteet on esitelty em. numerojärjestyksessä. Kohdekuvauksessa esitetään kohteen nimi, kohteen laskenta-ajankohdat, kohteen laskija(t) sekä kohdekuvauksen laatija(t). Kohdekuvaukset sisältävät alueen esittelyn, linnustotiedot sekä niiden pohjalta tehdyt tarkemmat suositukset alueen käyttöön. Kohteesta riippuen kuvauksissa on vertailtu myös linnuston kehitystä aikaisempaan Riihimäen linnustoselvitykseen 1992–1993 (Hirviniemi & Astor 1994). Lähtökohtaisesti jokainen laskija on kirjoittanut aluekuvauksen ja koostanut laskentojen tulokset yhteenvedoiksi.

Tuloksia tarkastellessa on syytä huomioida joidenkin lajien pesimäolosuhteiden vuosittainen vaihtelu. Kevät ja kesä 2013 olivat pöllöjen ravintotilanteen kannalta hyvin heikkoja. Pikkujärsijöiden, Riihimäellä lähinnä pelto-, metsä- ja vesimyyrän, kannat vaihtelevat hyvin voimakkaasi ja syklisesti, jolloin monet pöllöt pesivät vain runsaan ravinnon vuosina. Heikkoina ravintovuosina pöllöjen soidinaktiivisuus on heikompa, jolloin lintulajien esiintymiskuva vääristyy, eikä sellaisista lajeista kerry havaintoja, jotka todennäköisesti esiintyvät alueella. Lisäksi monien tropiikissa talvehtivien varpuslintujen kannanvaihtelut voivat olla hyvin voimakkaita. Esimerkiksi idänuunilintu ja pikkusieppo ilmentävät luonnontilaisia metsiä, mutta poikkeuksellisen hyvinä vuosina ne saattavat pitää reviirejä myös vähempiarvoisissa elinympäristöissä.

5. Maankäyttö

Tähän linnust selvitykseen kuuluneista alueista annettiin maankäyttösuosituksia yhteensä 17 kohteelle. Annetut suositukset vaihtelevat linnustoarvojen, nykyisen käyttötarkoituksen, sekä elinympäristöjen laadun mukaan. Lisäksi maankäyttösuosituksissa huomioitiin kohteen sijainti, metsäyhteydet muihin kohteisiin, sekä muiden luont selvitysten tulokset, joihin myös tämä raportti on yhdistettävissä.

Tässä raportissa maankäytön kannalta ovat tärkeimpiä ne kohteet, joista löytyy tärkeitä lintu- ja luontoarvoja, joita osoitetaan osittain tai kokonaan luonnonsuojelualueiden piiriin, virkistys- ja opetuskäyttöön, tai muuten pidättäytymään voimakkaasta maankäytöstä kyseisillä alueilla. Monissa kohteissa tärkeimmät alueet on rajattavissa erikseen, eivätkä annetut maankäyttösuositukset koske koko inventointialuetta.

Seuraavilta alueilta ei löytynyt merkittäviä maankäyttöön vaikuttavia lintuarvoja: Juppalan lampi, Riutta-Kernaala, Kokon puisto, Kpäälämäki ja Pikku-Kypärä. Lintuarvojen puuttuminen ei poissulje muita luontoarvoja; joiltakin kohteilta on annettu suosituksia muiden lajiryhmien selvityksistä, jotta potentiaalisesti tärkeiden alueiden luontoarvoista saataisiin mahdollisimman kokonaisvaltainen kuva.

Suojelualueet:

Esitämme tässä raportissa laaja-alaisempia luonnonsuojelutoimenpiteitä kolmelle eri kohteelle. Luontoarvojen puolesta Silmäkeneva/Herajoki-Vantaanjoenvarsi (kohde 4, sivu 28) sopii mainiosti METSO-luonnonsuojeluohjelman kohteeksi. Myös Paaljioen kanjonia (kohde 20, sivu 81) ehdotetaan luonto- ja maisema-arvojen puolesta luonnonsuojelualueeksi. Hatlamminsuu (kohde 17, sivu 72) on hankittu valtiolle luonnonsuojelutarkoituksessa, jolloin tätä toteutusta tulee jatkaa ja alue saatettava luonnonsuojelualueeksi. Alueelle olisi syytä laatia myös hoito- ja käyttösuunnitelma virkistysmahdollisuuksien parantamiseksi ja ennallistamalla aluetta luonnontilaiseksi.

Liito-oravahavaintojen perusteella seuraaville kohteille suositellaan pidättäytymistä voimakkaasta maankäytöstä ja metsätaloudellisista toimenpiteistä, sekä suositellaan riittävien metsäyhteyksien säilyttämistä ympäröiviin alueisiin: Hirvijärvi (kohde 6, sivu 34), Suolijärven alue (kohde 8, sivu 43), Kalmu (kohde 9, sivu 48), Arolampi (kohde 14, sivu 63). Suolijärven alueen nykyisiä luonnonsuojelualueita on syytä täydentää uusilla luonnonsuojelualueilla luontoarvojen säilyttämiseksi. Näiltä alueilta löytyneet linnustoarvot tukevat myös yhtenäisemmän metsärakenteen säilyttämistä.

Muu maankäyttö:

Monille muille selvitykseen kuuluneelle kohteille, joille ei ehdotettu suoria luonnonsuojelullisia toimenpiteitä, ehdotettiin kuitenkin suosituksia pidättäytyä voimakkaasta maankäytöstä koko inventointialueella tai osalla siitä. Tällaisia osa-alueita, missä suositellaan esimerkiksi säilyttämään yhtenäistä metsärakennetta, löytyi Korttionmäeltä (kohde 5, sivu 31), Paalijärveltä (kohde 7, sivu 39), sekä Varuskunnan alueelta (kohde 10, sivu 52). Suositusten perusteina olivat lintuarvot, jotka hyvin todennäköisesti tulevat häviämään ympäröivien metsien pirstoutuessa.

Maankäyttösuositukset eivät rajoitu vain metsäalueisiin: inventointeihin kuuluneista vesistöalueista Hirvijärvelle (kohde 6, sivu 34) suositeltiin järven rehevöitymistä hillitseviä toimenpiteitä. Arolammin (kohde 14, sivu 63) ympäristössä voi teettää (kosteikon ruoppaus ym. ennallistavat

toimenpiteet) tai jättää tekemättä (kosteikkoa ympäröivän pajuluhdan raivaaminen) monipuolista linnustoa ylläpitäviä toimenpiteitä. Myös Paalijärvelle (kohde 7, sivu 39) suositeltiin kunnostustoimenpiteitä kohteen rehevöitymiskehityksen pysäyttämiseksi ja linnusto- ja virkistyskäyttöarvojen säilyttämiseksi. Lisäksi Korttionmäellä (kohde 5, sivu 31) on potentiaalia monimuotoisuuskohteeksi kehittämiseen.

Muutamalle kohteelle suositeltiin myös jatkoselvityksiä: erillinen liito-oravaselvitys Vahteriston alueelle (kohde 18, sivu 75), sudenkorento- ja vesihyönteisselvitys Arolammille (kohde 14, sivu 63), sillä vastaavan selvityksen tulokset todennäköisesti nostaisivat alueen arvoa, sekä Riutta-Kernaalan osa-alueelle 2 (kohde 11, sivu 55) selvitystä lahopuuta suosivasta hyönteis-, sammal- ja jäkälälajistosta.

Virkistys- ja opetuskäyttö:

Erillisillä virkistys- ja opetuskäyttöön tarkoitetuilla luontoalueilla on oma merkityksensä runsaan ja monimuotoisen kaupunkiluonnon ylläpitämisessä. Tässä raportissa esitetään uusia kohteita sopiviksi virkistysalueiksi, sopivaan opetuskäyttöön, sekä ehdotetaan kehittämistoimia inventointeihin kuuluneille nykyisille virkistyskohteille.

Sammalistonsuo (kohde 1, sivu 19) on yksi alueemme lintuharrastajien suosituimmista retkeilykohteista. Alueen monipuolinen pesimälajisto sekä asema yhtenä Etelä-Suomen sisämaan tärkeimmistä lintujen levähdysalueista vetävät harrastajia paikalle kauempaakin. Sammalistonsuon retkeilymahdollisuuksia kehitetään tämän linnustoselvityksen teon aikana ja alueella on suurta potentiaalia myös opetuskäytössä sekä matkailuvalttina. 9.5.2015 on tarkoitus vihkiä alueen uusi ja tilava lintutorni, joka tuo oman lisänsä alueen virkistys- ja opetuskäyttöön.

Pienialaisemmista, ilman kaavoituspäätöstä olevista alueista Peltosaari (kohde 3, sivu 26), Uhkolansuo (kohde 16, sivu 69) ja Herajoen (kohde 21, sivu 84) pienet metsäalueet osoittautuivat kohteiksi, jotka olisi syytä säilyttää sellaisenaan virkistys- ja opetuskäyttöön. Riutan ulkoilualue (kohde 12, sivu 58), Vahteristo (kohde 18, sivu 75), Paalijärvi (kohde 7, sivu 39) ja Hatlamminsuo (kohde 17, sivu 72) ovat virkistysalueiksi perustettavia kohteita, mutta raportin kohdekuvauksissa esitetään ehdotuksia tarvittavista retkeilypalveluiden parannuksista ja kehittämisestä alueiden luontoarvot huomioiden.

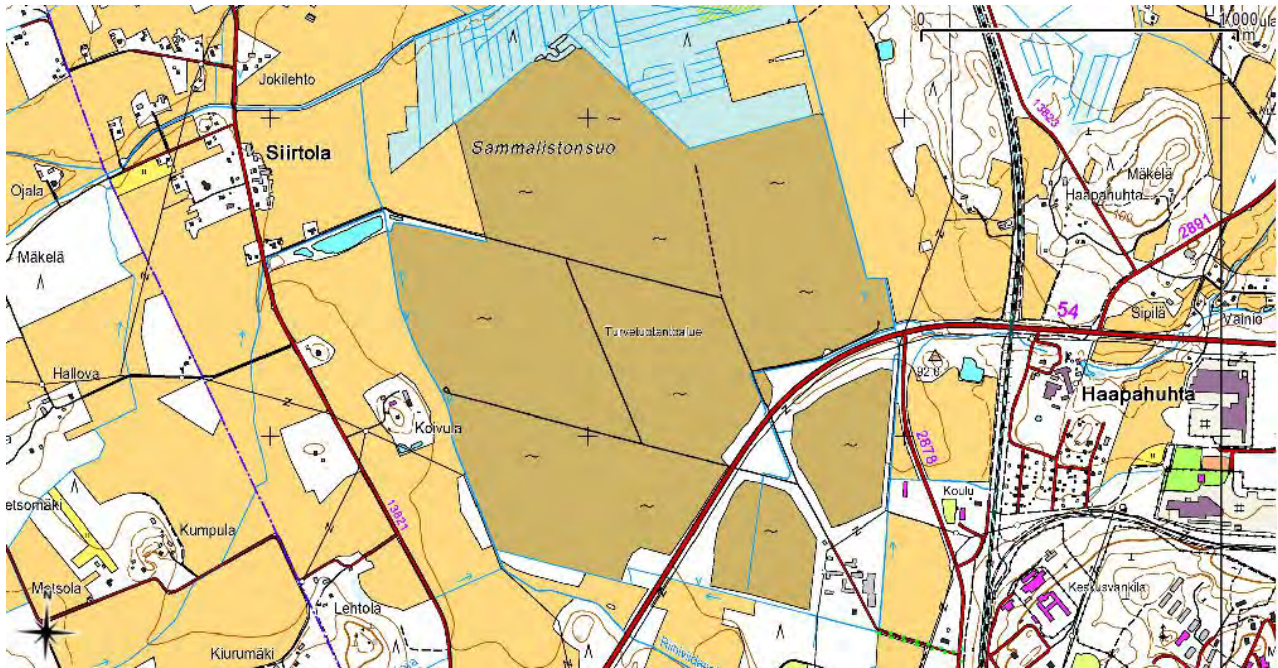

Kuva 2: Korttionmäen entinen maankaatopaikka (kohde 5) soveltuu hyvin monimuotoisuuskohteeksi, jossa vaalitaan avoimien ympäristöjen lajistoa. Kuva: Juha Mälkönen.

6. Aluekohtaiset kuvaukset

6.1. Sammalistonsuo

Kohdekuvaus: Hannu Hellstén, Aki Aintila

Sammalstonsuo on yksi linnustollisesti arvokkaimmista alueista Kanta-Hämeessä ja valtakunnallisesti yksi merkittävimmistä lintujen sisämaan levähdysalueista. Alueen pesimälinnusto on monipuolinen ja alue on arvokas levähdys- ja kerääntymisalue läpimuuttaville muuttolinnuille. Sammalstonsuo on tärkeä kohde myös lintuharrastajille, vuosittain alueella retkeilee toistasataa harrastajaa ja parhaimpaan muuttoaikaan alueella vierailaan päivittäin. Sammalstonsuon alue on nousemassa koko suomalaisen lintuharrastajayhteisön tietoisuuteen, kävijämäärät ovat kasvaneet vuosittain ja alueesta kirjoitettiin artikkeli Suomen suosituimpaan lintuharrastusjulkaisuun (Aintila, A; Kotimaan kohde, osa 42: Riihimäen Vankilan pellot — Linnut-lehti, 2/2013).

Sammalstonsuo on Kekkilä Oy:n turvetuotantoaluetta, missä on nostettu turvetta 1980-luvulta lähtien. Turpeen noston seurauksena madaltuneen maan pinnalle muodostuu tulvavuosisa laajoja vesialtaita. Turvetuotantoalueita reunustavat tiiviit pajupensaikot.

Koska Sammalstonsuolta on runsaasti laadukasta havaintoaineistoa, selvityksen kohdekuvaus tehtiin valmiiksi kerättyyn aineistoon nojaten. Pesimälinnusto- sekä levähtäjätiedot on kerätty viideltä vuodelta (2009–2013). Osa tuloksista on kerätty BirdLife Suomen Tiira-lintuhavaintopalvelussa olevien ja tämän linnustoselvityksen tekijän (K-HLY) omistamien havaintojen pohjalta (www.tiira.fi).

Alueen linnustosta:

Sammalstonsuon pesimälinnusto on hyvin runsasta, painottuen vesilintuihin, kahlaajiin sekä pensaikkoja ja avonaisia alueita suosiviin varpuslintuihin. Yleisimmät pesimälajit ovat pensaskerttu,

kottarainen, viitakerttunen ja kiuru. Kanta-Hämeessä harvalukuisia viitasirkkalintuja, luhtakerttusja sekä pikkulepinkäisiä pesii alueella lähes vuosittain. Etelä-Suomessa voimakkaasti harvinaistuneella keltavästäräkällä on edelleen vakaa, mutta pieni populaatio Sammalistonsuolla. Vesilinnuista laulujoutsen, tavi, sinisorsa ja telkkä pesivät alueella. Kahlaajista töyhtöhyppä on yleisin 15–20 parin voimin. Pikkutyllillä on vahva kanta alueella (3–5 paria), lisäksi punajalka- ja valkoviklo pesivät satunnaisesti alueella. Hyvinä myyrävuosina alueen reunametsissä pesivät sarvipöllöt käyttävät Sammalistonsuota säännöllisesti saalistusalueenaan. Alueella pesii yhteensä 6 Suomessa uhanalaista lajia (NT: luhtahuitti, punajalkaviklo, rantasipi, naurulokki, niittykirvinen ja VU: kivitasku) ja 5 EU:n lintudirektiivin liitteen I lajia (luhtahuitti, ruiskäärä, kurki, kalatiira, pikkulepinkäinen).

Alueen linnustollisia arvoja korostaa Kanta-Hämeen läpi muuttavat linnut, jotka kerääntyvät Sammalistonsuolle levähtämään. Alueen turvetuotantoalueet ovat erityisen tärkeitä joutsenille, hanhille, puolisuokkajoutsenille sekä kahlaajille, joiden levähtämäärit ovat maakuntamme suurimpia ja merkittäviä myös valtakunnallisella tasolla. Sammalistonsuo onkin yksi tärkeimmistä kahlaajien levähdyspaikoista rannikkoalueiden ulkopuolella.

Alue on tärkeä levähdyskohde yhteensä 7 Suomessa uhanalaiselle lajille (EN: suokukko, VU, jouhisorsa, lapinsirri, selkälokki, NT: metsähanhi, tylli, naurulokki) ja 7 EU:n lintudirektiivin liitteen I lajille (pikkujoutsen, laulujoutsen, valkoposkihanhi, kapustarinta, suokukko, liro, suosirri). Lisäksi alueella tavataan säännöllisesti muita uhanalaisia lajeja: Suomen linnuston uhanalaisimpiin lajeihin kuuluvia heinäkurppia ja tunturikiuruja (CR, äärimmäisen uhanalainen) tavataan alueella lähes vuosittain. Muita uhanalaisia alueella tavattavia lajeja ovat heinätavi, tukkasotka, sinisuohaukka, hiirihaukka, muuttohaukka, ja lapinkirvinen.

Aktiivisen retkeilyn ja seurannan ohella Sammalistonsuolla on havaittu myös runsaasti alueellisesti ja valtakunnallisesti harvinaisia lajeja. Huippuharvinaisuuksia ovat 15.5.2010 havaittu mustanmerenlokki, 11.–13.7.2011 alueella levähtänyt siperiankurmitsa sekä 13.7.2013 havaittu ruostesorsa. Kahlaajaharvinaisuuksista alueella on havaittu useita keräkurmitsoja, heinäkurppia, mustapyrstökuireja, lampivikloja sekä 3.5.2013 rantakurvi, joka oli samalla ensimmäinen havainto lajista Kanta-Hämeessä. Levähtäviä lintuja saalistavia muuttohaukkoja havaitaan joka syksy, myös arosuohaukka on yleistynyt pikkuharvinaisuus alueella.

Suosituksat alueen maankäytölle:

Lintu- ja virkistysarvojen takia Sammalistonsuolla on hyvät edellytykset lintukosteikoksi ja virkistysalueeksi. Sammalistonsuon lounaisosaan, Kekkilä Oy:n vesiensuojelualtaiden yhteyteen, suunnitteilla oleva lintutorni toteutuessaan palvelisi lintu- ja luontoharrastajia, muita virkistyskäyttäjiä sekä alueella toteutettavaa ympäristökasvatusta (koulu- ja opiskelijaryhmät).

Kanta-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry tekee yhteistyötä paikallisten luontojärjestöjen, VAPO Oy:n ja Kekkilä Oy:n kanssa, jotta alueen maankäyttöä ohjataan luonto- ja virkistysarvoja suosivaan suuntaan, sekä paikallisten metsästysjärjestöjen kanssa vastuullisen ja kestävän metsästyksen puolesta. Toivomme, että hyvin alkaneet yhteistyöprojektit jatkuvat ja alueen maankäytössä huomioidaan sekä luonto- että virkistysarvot. Merkittävien linnustoarvojen, helppojen kulkuyhteyksien ja laajan harrastajakunnan suosion puolesta Sammalistonsuota on mahdollista kehittää yhdeksi Suomen sisämaan tunnetuimmaksi lintupaikaksi.

Sammalistsuon pesimälinnusto:

Laji	UHEX-luokitus	Direktiivilaji	Reviirit	Lisätietoja
Laulujoutsen		x	1	
Tavi			1-2	
Sinisorsa			4-5	
Telkkä			3-4	
Fasaani			1-2	
Luhtahuitti	NT	x	0-1	
Ruisräikkä		x	1-3	
Kurki		x	0-1	(epäonnistunut pesintäyritys kesällä 2013)
Pikkutylli			3-5	
Töyhtöhyppä			10-15	
Taivaanvuohi			1-2	
Kuovi			0-1	
Punajalkaviklo	NT		0-1	(epäonnistunut pesintäyritys kesällä 2013)
Valkoviklo			0-1	alueellisesti uhanalainen
Rantasipi	NT		1-2	
Naurulokki	NT		5-20	
Kalalokki			5-8	
Kalatiira		x	1	
Sarvipöllö			0-3	pesii alueen reunametsissä
Kiuru			5-10	
Niittykirvinen	NT		4-6	
Keltavästäräkki	VU		2-4	
Västäräkki			5-8	
Satakieli			5-6	
Pensastasku			3-5	
Kivitasku	VU		5-6	
Räkättirastas			3-5	
Punakylkirastas			1-2	
Pensassirkkalintu			2-7	
Viitasirkkalintu			1-3	
Ruokokerttunen			5-10	
Viitakerttunen			5-12	
Luhtakerttunen			2-6	
Pensaskerttu			10-12	
Lehtokerttu			1-2	
Mustapääherttu			1-2	

Pajulintu		3–5
Sinitiainen		4–5
Talitiainen		4–5
Pikkulepinkäinen	x	0–1
Harakka		3–5
Varis		2–3
Kottarainen		10–12
Hemppo		1–2
Keltasirkku		2–3
Pajusirkku		2–4

Levähäjät 2009-2013 (suurin kerralla havaittu yksilömäärä)

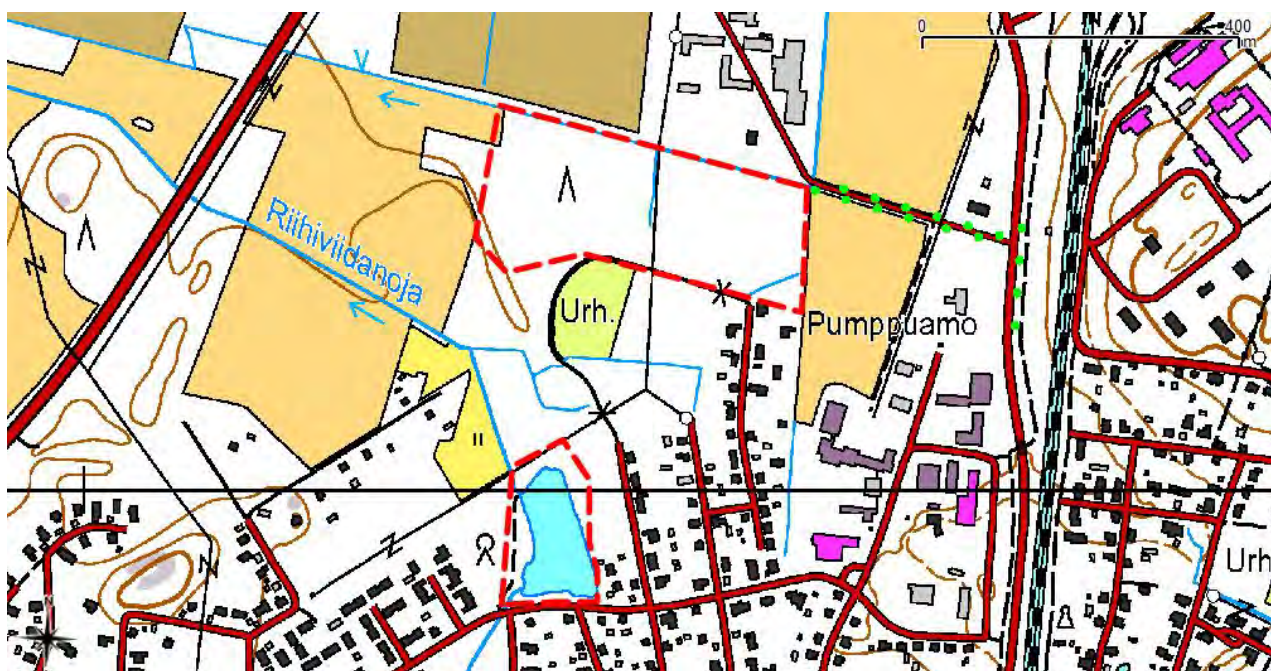
Laji	UHEX-luokitus	Direktiivi-laji	Määrä	Pvm	Lisätietoja
Laulujoutsen		x	163	23.10.2012	
Pikkujoutsen		x	16	7.10.2012	
Metsähanhi	NT		460	17.10.2012	
Tundrahanhi			300	24.10.2012	
Valkoposkihanhi		x	2600	4.10.2012	
Haapana			565	3.10.2012	
Sinisorsa			376	19.4.2012	
Tavi			642	21.4.2012	
Jouhisorsa	VU		118	26.4.2012	
Lapasorsa			22	27.4.2012	
Pikkutylli			14	17.5.2011	
Tylli	NT		47	25.8.2012	
Kapustarinta		x	100	9.5.2013	alueellisesti uhanalainen
Töyhtöhyppä			542	21.7.2011	
Lapinsirri	VU		15	20.5.2011	
Suosirri		x	22	12.7.2011	
Suokukko	EN		250	27.8.2011	
Jänkäkurppa			37	30.10.2013	alueellisesti uhanalainen
Taivaanvuohi			33	3.9.2012	
Kuovi			23	26.4.2012	
Mustaviklo			62	5.5.2013	
Valkoviklo			45	3.5.2013	alueellisesti uhanalainen
Liro		x	1200	8.5.2013	alueellisesti uhanalainen
Naurulokki	NT		238	16.4.2011	

Kalalokki		600	28.9.2012
Selkälokki	VU	28	16.6.2010
Keltavästäräkki	VU	220	23.8.2012
Västäräkki		250	22.4.2009
Räkättirastas		1100	18.10.2012
Pikkulepinkäinen	x	7	16.8.2011
Kottarainen		450	2.9.2013

Harvinaisuudet 2009-2013

Laji	UHEX-luokitus	Direktiivi-laji	Havainnot	Yksilöt	Lisätietoja
Kattohaikara			1	1	28.7.2013
Lyhytnokkahanhi			n	7-10	mm. 4p toukokuussa 2013
Ristisorsa	VU		1	2	2 levähtävää lintua 28.4.2012
Ruostesorsa			1	1	1 muuttava 13.7.2013
Haarahaikka	CR		1	1	1 levähtävä 26–27.7.2011
Arosuohaikka			4	4	
Punajalkahaikka			1	1	1 levähtävä nuori 17.9.2013
Muuttohaikka	VU	x	n	9-12	
Siperiankurmitsa				1	1 levähtävä 11.–13.7.2011
Keräkurmitsa	NT	x	4	3-4	
Heinäkurppa	CR	x	n	7-10	
Mustapyrstökuiri	EN		n	4-5	
Lampiviklo			n	7	
Rantakurvi	CR	x	1	1	1 levähtävä 3.5.2013
Merikihu			1	1	1 muuttava 15.9.2013
Mustanmerenlokki			1	1	1 levähtävä 15.5.2010
Sitruunavästäräkki	VU		1	1	1 levähtävä koiras 9.5.2013
Pähkinänakkeli			1	1	1 havainto 21.9.2013
Vuorihemppo	VU		n	9	mm. 4p 11.-12.3.2011

6.2. Juppalan lampi ja ympäristö (9,7 ha)

Laskennat v. 2013: kartoituslaskennat 25.4., 18.5. ja 3.6.

Laskija: Martti Rajamäki

Kohdekuvaus: Martti Rajamäki, Aki Aintila

Juppalanlammen alue on pienestä koostaan huolimatta hyvin mosaiikkimainen ja elinympäristöiltään runsas, sillä siellä on hyvin erityyppisiä metsiä sekä pensaikkoa. Tämä näkyy myös lintujen määrissä sekä lajistossa.

Juppalanlammen pohjoisranta on tiheähköä pajukkoa, mikä jatkuu koirakentälle vievän tien itäpuolelle. Juppalanlammen itäranta on alikasvospuustoltaan vähäistä nuorta koivikkoa. Juppalanlammen pohjoispuolen pajukko harvenee pohjoiseen päin ja siellä kasvaa myös muutama iso koivu ja raita. Etupäässä pajuja kasvavan alueen pohjoisosassa on myös umpeutunut pieni kosteikkoalue.

Juppalan kartoitusalueen pohjoispuolinen osa koirien ulkoilutuskentän pohjoislaidalla on metsiltään kolmijakoinen. Länsipuolen selkeästi erirakenteisessa etupäässä haapaa, kuusta ja koivua kasvavassa metsässä on melko paljon lahopuuta. Sähkölinjan itäpuolisessa pääosin vanhaa haapaa kasvavassa metsässä on todella vähän alikasvospuustoa ja joitakin lahopuita. Metsäalueen aivan itäisin osa Sammaliston talleille vievän tien itäpuolella on lehtomaista kosteikkoja. Alueella on myös jonkin verran pensaikkoa, joista suurin on Juppalanlammen luoteispuolella.

Alueen linnusto:

Alueen sijainti kaupunkialueella näkyy linnustossa kaupungeissa viihtyvien lajien (talitiainen, sinitäinen, kirjosiippo, harakka) runsautena. Alueen paikoittainen tiheä pajukko on pesäpaikka monelle tiheitä kasvustoja suosiville lajille (satakieli, lehtokerttu, pensaskerttu sekä viitakerttunen). Alueella ei havaittu uhanalaisia tai lintudirektiivin liitteen I lajeja.

Pohjoispuolen metsien kolmijakoisuus näkyy selvästi linnustossa. Länsipuolen erirakenteinen metsä on selkeästi linnustoltaan rikkain ja siellä pesi mm. pyrstötiainen. Pohjoisosan itäpuolinen, alikasvospuustoltaan vähäinen metsä oli selkeästi köyhempi lajistoltaan ja määriltään. Myöskään pienessä lehtomaisessa kosteikkolaikussa ei pienuuden vuoksi ollut juuri tärkeitä lintuarvoja. Juppalanlammen luoteispuolisella pensaikkoalueella havaittiin laulava pensassirkkalintu.

Juppalan alueella lintulajiston monimuotoisuutta lisääviä tekijöitä ovat tiheät pajukot, pensaikat sekä pohjoisosan länsipuolen selkeästi erirakenteinen metsä. Pohjoispuolen länsiosan metsässä havaittiin pesivä pyrstötiainen ja alueella on aikaisempina vuosina havaittu myös pesivä pikkutikka sekä puukiipijä, jotka ovat selkeästi lahoppuustosta riippuvaisia lajeja. Myös alueen pensaikat lisäävät tiettyjä lintulajeja, kuten sirkkalintuja ja kerttusia.

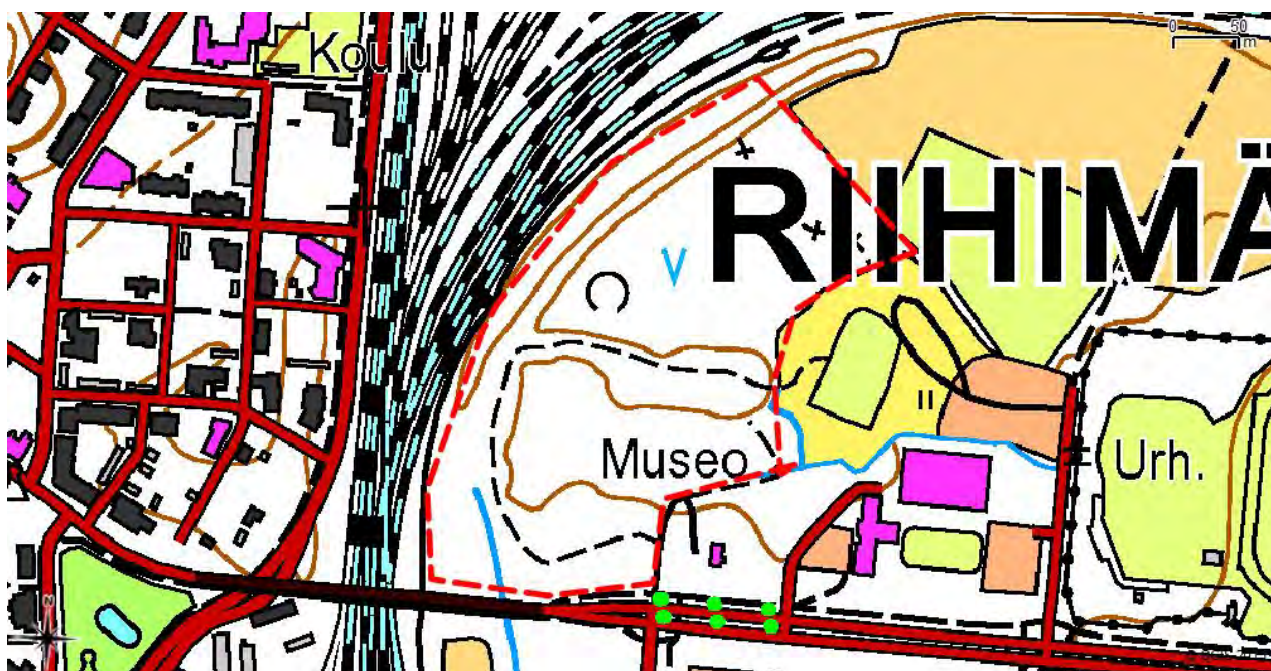
Kohteella ei havaittu merkittäviä lintuarvoja, jotka vaikuttaisivat alueen maankäyttöön.

Juppalan lammen laskentatulokset:

Laji	UHEX-luokitus	Direktiivi-laji	Reviirit	Lisätietoja
Sepelkyyhky			1	
Käpytikka			1	
Rautiainen			1	
Punarinta			3–4	
Satakieli			4	
Mustarastas			2–3	
Laulurastas			1	
Punakylkirastas			2	
Pensassirkkalintu			1	
Kultarinta			1–2	
Viitakerttunen			1	
Pensaskerttu			1	
Lehtokerttu			1	
Mustapääkerttu			2	
Pajulintu			8	
Harmaasieppo			3	
Kirjosieppo			6	
Pyrstötiainen			1	
Sinitiaainen			13–15	
Talitiaainen			8–9	
Harakka			1	
Pikkuvarpunen			3	
Peippo			8	
Viherpeippo			3	
Keltasirkku			1	

6.3. Peltosaaren kosteikkopuisto (7,8 ha)

Laskennat v. 2013: 25.3. (pöllökierros), 11.5., 26.5. ja 10.6. (kartoituslaskennat)

Laskija: Hannu Hellstén

Kohdekuvaus: Hannu Hellstén, Aki Aintila

Peltosaaren kosteikkopuisto on kooltaan hieman vajaa 8 ha ja sijaitsee pohjoiseen ja itään vievien ratojen kaakkoispuolella. Kosteikko sijaitsee melko lähellä kaupungin keskustaa. Alueen puusto koostuu lähes yksinomaan lehtipuustosta; runsaimpia puulajeja ovat koivu ja leppä, mutta myös haapaa esiintyy jonkin verran. Puusto on iältään melko nuorta. Alueella on myös runsaasti pajukasvustoa. Alueella sijaitsee myös pari pientä avovesilampareta, joita reunustavat sara- ja osmankäämikasvustot. Peltosaaren kosteikko on myös suosittu retkeilykohde, jonne järjestetään myös yleisöretkiä.

Alueen linnusto:

Rehevyytensä johdosta alueen linnusto on suhteellisen runsasta ja monipuolista. Alueella havaitaan vuosittain vaihteleva määrä satakieliä, kerttusia, kerttuja, sirkkalintuja. Kohde onkin yksi Riihimäen parhaimpia kohteita yölaulajille. Alue on hyvä kohde myös rantakanoille: ruisräkkiä, nokikanoja, liejukanoja sekä luhtahuitteja on havaittu useina vuosina. Vuoden 2013 laskennoissa havaittu luhtahuitti on uhanalaisuusluokitukseltaan silmälläpidettävä sekä EU:n lintudirektiivin liitteen I laji. Alueella on kahtena vuotena (2011 & 2014) havaittu liejukana, joka on Kanta-Hämeessä hyvin harvalukuinen ja valtakunnallisesti uhanalainen (vaarantunut, VU) laji.

Suosituksat alueen maankäytöstä:

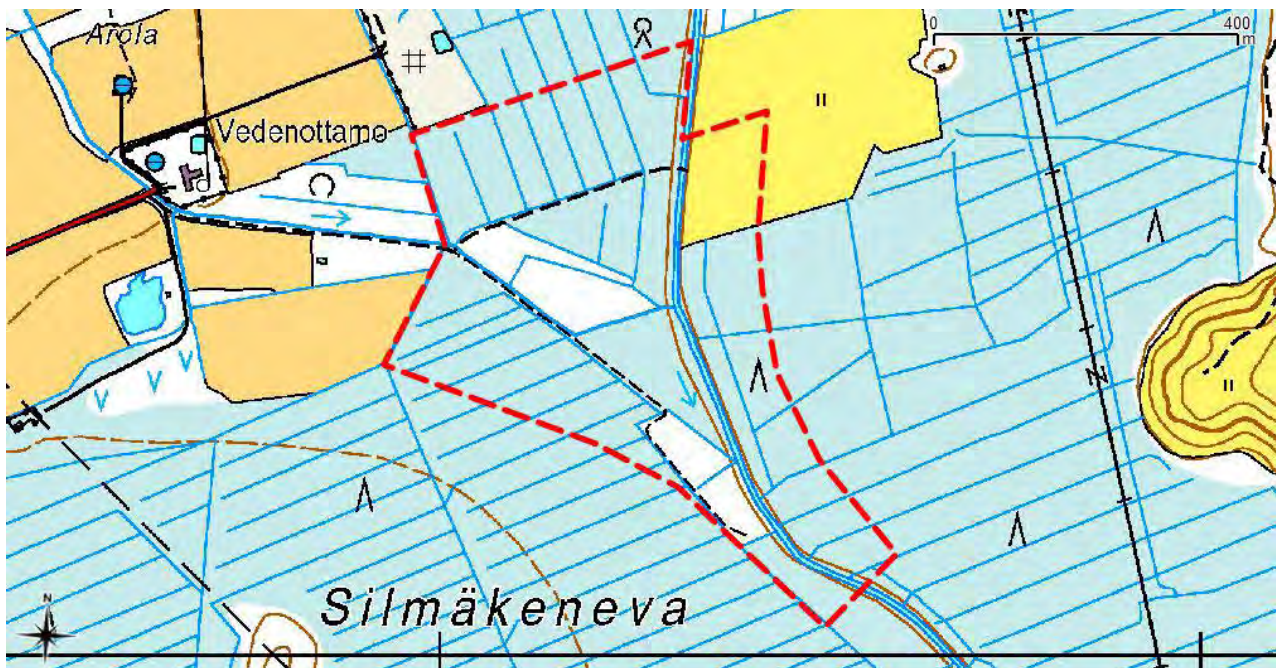
Alueen pieneen kokoon nähden Peltosaaren linnusto on hyvin monipuolista, joka omaa potentiaalia harvinaisille ja uhanalaisille lajeille. Lisäksi alue on suosittu retkikohde niin yksittäisille

retkeilijöille kuin yleisöretkillekin, jolloin Peltosaaren aluetta on kehitettävä virkistysalueena ja voimakkaasta maankäytöstä on pidättäydyttävä.

Peltosaaren kosteikkopuiston laskentatulokset:

Laji	UHEX-luokitus	Direktiivi-laji	Reviirit	Lisätietoja
Sinisorsa			3	
Fasaani			2	
Luhtahuitti	NT	x	1	
Metsäviklo			1	
Pikkutikka			1	
Västäräkki			1	
Punarinta			2	
Satakieli			4	
Leppälintu			1	
Räkättirastas			3	
Punakylkirastas			1	
Mustarastas			1	
Ruokokerttunen			2	
Viitakerttunen			1	
Hernekerttu			1	
Pensaskerttu			3	
Lehtokerttu			3	
Mustapäähäkerttu			2	
Pajulintu			3	
Harmaasieppo			1	
Kirjosieppo			1	
Sinitiainen			3	
Talitiainen			2	
Harakka			2	
Varis			1	
Peippo			2	
Viherpeippo			1	
Punavarpunen	NT		1	
Pajusirkku			1	

6.4. Silmäkeneva / Herajoki – Vantaanjokivarsi (24 ha)

Laskennat v. 2013: Kolme koko inventointialueen kattavaa laskentaa (22.4., 24.5. ja 11.6.). Lisäksi runsaasti (31 tuntia) hajahavaintoja alueelta pesintäkaudelta 2013.

Laskija: Reima Hirviniemi

Kohdekuvaus: Ari Lehtinen

Inventointialueen läpi, pohjois-eteläsuunnassa virtaa Vantaanjoki, joka lähes vuosittain tulvii runsaasti ympäröivälle metsäalueelle ja aiheuttaa ympäröiville alueille mm. paljon normaalia metsämaisemaa enemmän lahopuuston muodostumista.

Inventointialueella on hyvin monenlaista metsää; varttunutta ojitettua rämemännikköä, varttunutta runsaasti lahopuuta sisältävää koivuvaltaista sekametsää, nuorta ensiharvennuksen läpikäynyttä sekapuustoista talousmetsää, vanhoja niitypeltoja, jotka ovat luontaisesti alkaneet kasvaa nuorta koivikkoa ja pajukkoa, itäpuolella Vantaanjokea kuusivaltaista varttunutta sekametsää ja pieneltä osin myös viljeltyä/kesannoitua peltoaluetta. Linnustollisesti ja luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkainta aluetta ovat Vantaanjoen rantametsät, joissa kasvaa pääosin koivua, seassa runsaasti harmaaleppää, haapaa, sekä erilaisia pajuja ja jonkin verran vanhoja runkomaisia raitoja. Koko Vantaanjoen varren ranta-alue (leveys 50-200 m) on tulvavaikutteista metsää, jossa on runsaasti eri ikäistä lahopuuta.

Herajoen Silmäkenevan alue on linnustollisesti yksi Riihimäen arvokkaimmista kohteista ja sen lajisto on monipuolinen. Runsas lahopuuston määrä suosii erityisesti tikkalintuja ja useana talvena alueelta onkin löytynyt valtakunnallisesti erittäin uhanalaisen **valkoselkätikan** reviiri eikä sen pesintäkään alueella olisi ollenkaan mahdotonta. Voimakkaasti taantuneen (uhanalaisluokka vaarantuneet) **pohjansirkun** pesimäaikainen reviiri lisää myös alueen linnustollista arvoa. Vuoden 1992 linnustoinventoinneissa alueelta tavattiin pesivänä mm. luhta- ja viitakerttunen sekä satakieli. Näitä lajeja ei kohteelta tavattu tämän vuoden inventoinneissa mutta ko. lajeille on

ominaista voimakkaat vuosittaiset kannan vaihtelut. Alueella on kuitenkin säilynyt näillekin lajeille otollista biotooppia ja linnustoarvojen voidaan katsoa pysyneen ennallaan ja hyvänä.

Muuta:

Tarkat tiedot liito-oravan esiintymisestä poistettu.
(Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21.5.1999/621, § 24)

Suosituksien alueen maankäytölle:

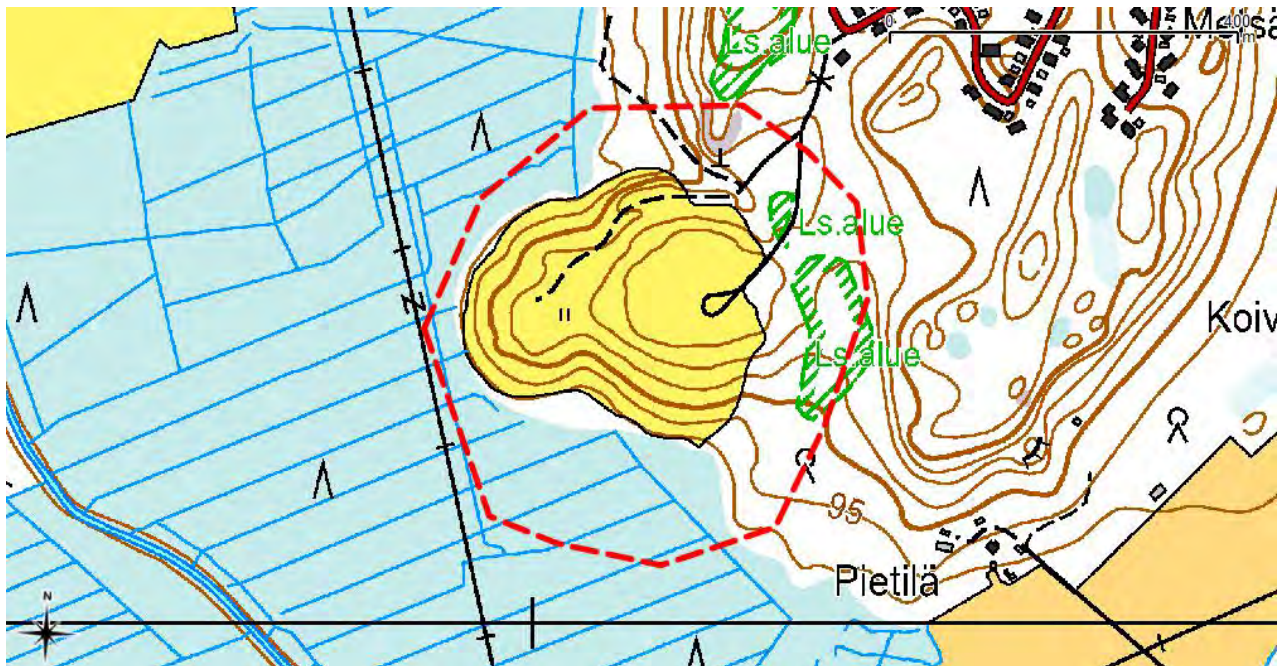
Liito-oravan esiintyminen alueella tulee huomioida kaikessa maankäytössä ja metsänhoidossa ja turvata sen elinmahdollisuudet alueella. Vantaanjoen varren lehtipuuvaltainen alue muodostaa liito-oravalle tärkeän kulkukäytävän joen varren eri alueille ja jokivarren puuston käsittelyä myös inventointialueen ulkopuolella tulee välttää. Alueen tulvavaikutteisuuden ja runsaan olemassa olevan lahoppuuston vuoksi **alue täyttää METSO-ohjelman kriteerit** ja sen vapaaehtoiselle rauhoitukselle olisi olemassa hyvät edellytykset.

Silmäkenevan/Herajoki-Vantaanjoenvarren laskentatulokset:

Laji	UHEX-luokitus	Direktiivi-laji	Reviirit	Lisätietoja
Tavi			1	9.6. naaras ja 4 poikasta
Sinisorsa			2	2 munapesää
Telkkä			3	pesinnät pöntöissä
Pyy		X	ei arv.	
Teeri	NT	X	ei arv.	
Metso	NT	X	1	alueellisesti uhanalainen, 7.7. naaras ja 7 poik.
Harmaahaikara			0-1	22.4. 1 p
Kurki		X	1	20.4. / haudonta
Taivaanvuohi			ei arv.	
Lehtokurppa			2	2 pesää löytyi
Metsäviklo			ei arv.	
Uuttukyyhky			1	soidintava pari
Sepelkyyhky			ei arv.	
Käki			ei arv.	
Käenpiika	NT		1	varm. pesintä
Harmaapäätikka		X	1	varm. pesintä
Palokärki		X	0-1	ravinnonhakua
Käpytikka			3	
Valkoselkätikka	EN	X	0	talvireviiri

Pikkutikka		1	
Pohjantikka	X	0	talvireviiri
Metsäkirvinen		ei arv.	
Peukaloinen		ei arv.	
Rautiainen		ei arv.	
Punarinta		ei arv.	
Mustarastas		ei arv.	
Räkättirastas		ei arv.	
Laulurastas		ei arv.	
Punakylkirastas		ei arv.	
Kulorastas		ei arv.	
Viitasirkkalintu		2	7.7. 2 laulavaa koirasta
Kultarinta		3	1pesälöytö + 2 rev.
Mustapääkerttu		4	
Lehtokerttu		ei arv.	
Pensaskerttu		ei arv.	
Idänuunilintu		1	3.7. 1 laulava koiras (itäpuolella)
Tiltalti		ei arv.	
Pajulintu		ei arv.	
Harmaasieppo		ei arv.	
Pikkusieppo	X	1	21.6. varoitt. pari
Kirjosieppo		ei arv.	
Hömötiainen		ei arv.	
Töyhtötiainen		ei arv.	
Kuusitiainen		ei arv.	
Sinitiainen		ei arv.	
Talitiainen		ei arv.	
Pikkulepinkäinen	X	0-1	
Närhi		ei arv.	
Harakka		ei arv.	
Varis		ei arv.	
Pohjansirkku	VU	1	3.5. laulava koiras reviirillä

6.5. Korttionmäen entinen maankaatopaikka (20 ha)

Laskennat v.2013: 25.4., 18.5. ja 1.6. (kartoituslaskenta)

Laskija: Jari Pasuri

Kohdekuvaus: Jari Pasuri, Aki Aintila

Pääosan alueesta muodostaa avoin vanhan maankaatopaikan alue (jäljempänä kukkula). Kukkulan eteläpuolen rinne on kasveiltaan vähemmän rehevää pajukon ja lupiinin jo osittain vallattua rinteet. Länsipuolen ja pohjoispuolen matala osa rinteestä on samankaltaista, mutta täällä ei ole pajukkoa aivan niin paljon. Koillisosassa rinnettä on havaittavissa roskaantumista johtuen paikalla edellisyyksynä tehdyistä maansiirtotöistä. Kukkulan luoteisosassa on pieni haavikko. Kukkulan laen ja ylimmät osat rinteestä kasvavat rehevästi mm. nokkosta sinne levitellyn paksun multakerroksen ansiosta. Kukkulan koillisosassa kasvaa paikoitellen seljapensaita. Kukkulan pohjois- ja länsipuoli rajoittuvat suon reunan nuoreen koivikkoon, jossa hieman lahoppuuta. Eteläpuoli rajoittuu männikköön. Itäpuolella aluetta on haavikkoa, kuusikkoa ja sekametsää.

Lisäksi inventointialueen itäosassa on kaksi, sekä sen pohjoispuolella yksi, luonnonsuojelulain nojalla perustettua luontotyyppialuetta. Päätös niistä on tehty 4.1.2011 ja perusteluna on ollut alueiden runsas (n.150 kpl) runkomaisten metsälehmusten esiintyminen.

Alueen linnustosta:

Korttionmäen lajikirjo oli vuoden 2013 selvityskohteista monipuolisimpia, alueella havaittiin reviierejä yhteensä 43 eri lajilta. Lisäksi laskentojen ulkopuolella alueella havaittiin lehtokurppa, tikli ja pikkykäpylintu, jotka todennäköisesti pesivät alueella.

EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeista kohteella havaittiin pyy, ruisrääkkä, palokärki ja pikkulepinkäinen. Uhanalaisista lajeista havaittiin niittykirvinen (NT), sirittäjä (NT) sekä punavarpunen (NT). Muita alueelle lisäarvoja tuovia lajeja ovat varpushaukka ja puukiipijä.

Korttionmäen monipuolinen linnusto selittyy alueen elinympäristöjen monipuolisuudella. Kohdelajien lisäksi laskennoissa havaittiin selkeitä avomaiden lajeja (kiuru, niittykirvinen, pensastasku), reheviä pensaikkojen ja lehtimetsien lajeja (pensas-, lehto- ja mustapääkerttu, pyrstötiainen) sekä varttuneempien havumetsien lajeja (kulorastas, töyhtötiainen).

Suosituksia alueen maankäytölle:

Jotta kohteen metsälinnustolliset sekä luonnonsuojelualueiden arvot säilyisivät, Korttionmäen itäpuolen metsäalueet pitäisi säilyttää yhtenäisinä. Luontotyyppipäätöksen mukaisesti toimenpiteet, jotka vaarantaisivat niiden ominaispiirteet, ovat kiellettyjä. Kaavassa alue on lähivirkistysaluetta ja sen omistaa kokonaisuudessaan Riihimäen kaupunki. Avoimen maiseman puolesta Korttionmäellä olisi potentiaalia **monimuotoisuuskohteeksi**: kasvillisuutta raivaamalla rinteistä voisi kehittää niittymäisempiä ja siten otollisempia elinympäristöjä monipuoliselle hyönteislajistolle. Monotonisen, avoimia alueita peittävän kasvuston sijaan kasvillisuudesta voisi kehittää mosaiikkimaisempaa, esimerkiksi jättämällä lepinkäisille sopivia tähystyspuita, sekä ruisrääkälle korkeampaa heinikköä. Vastaavista maisemointihankkeista hyvää mallia tarjoaa Helsingin Rakennusviraston työstämä Vuosaarenhuippu (<http://vuosaarenhuippu.blogspot.fi/>)

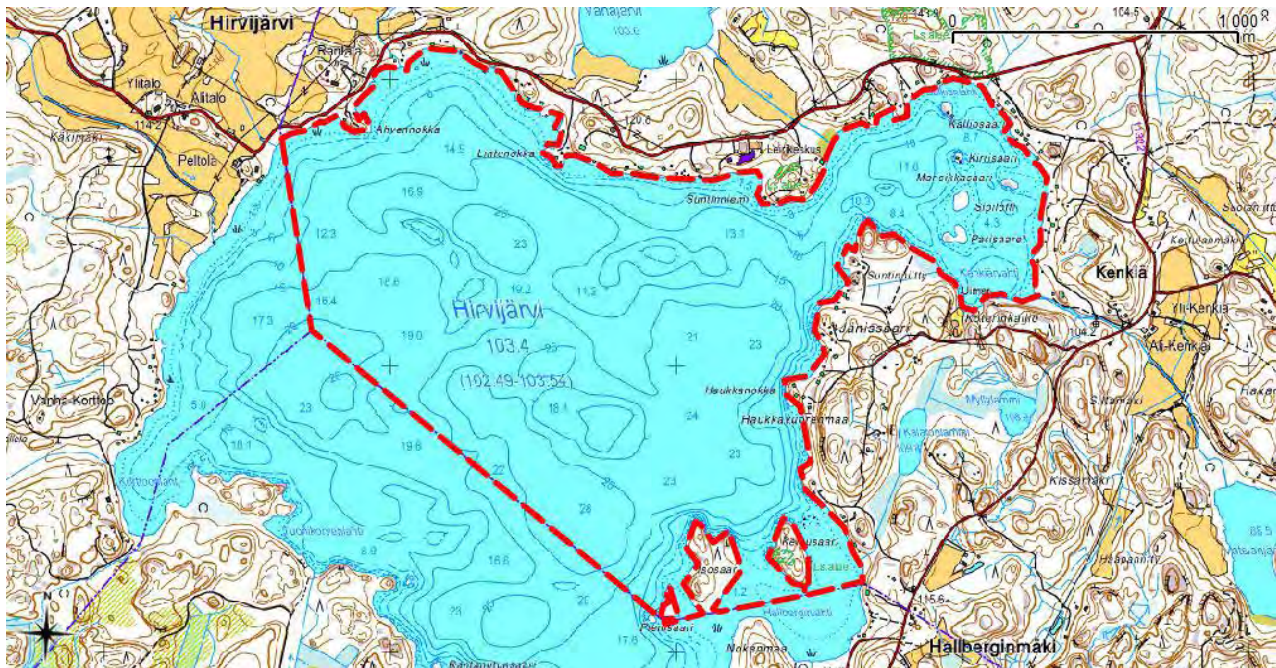
Korttionmäen entisen maankaatopaikan laskentatulokset:

Laji	UHEX-luokitus	Direktiivi-laji	Reviirit	Lisätietoja
Pyy		x	2	
Varpushaukka			1	
Tuulihaukka			0	ei pesi, ruokailualue
Ruisrääkkä		x	1	
Sepelkyyhky				ei arvioitu
Käki			2	
Palokärki		x	1	
Käpytikka			3	
Kiuru			1	
Metsäkirvinen				ei arvioitu
Niittykirvinen	NT		1	
Rautiainen			1	
Punarinta				ei arvioitu
Pensastasku			1	
Mustarastas				ei arvioitu
Räkättirastas				ei arvioitu
Laulurastas				ei arvioitu
Punakylkirastas				ei arvioitu
Kulorastas			2	

Pensaskerttu		2	
Lehtokerttu		2	
Mustapääkerttu		1	
Sirittäjä	NT	4	
Tiltalti		2	
Pajulintu			ei arvioitu
Hippiäinen			ei arvioitu
Harmaasieppo			ei arvioitu
Kirjosieppo			ei arvioitu
Pyrstötiainen		1	
Hömötiainen			ei arvioitu
Töyhtötiainen			ei arvioitu
Kuusitiainen		3	
Sinitiainen			ei arvioitu
Talitiainen			ei arvioitu
Puukiipijä		2	
Pikkulepinkäinen	x	1	
Närhi		1	
Harakka			ei arvioitu
Varis			ei arvioitu
Peippo			ei arvioitu
Viherpeippo			ei arvioitu
Vihervarpunen			ei arvioitu
Punavarpunen	NT	1	
Keltasirkku		1	

6.6 Hirvijärvi / Riihimäen alue (277,4 ha)

Laskennat v.2013: pistelaskennat 6.5. ja 12.5., kartoituslaskennat 11.5., 27.5. ja 8.6.. Lisäksi Teppo Häyhän hajahavaintoja alueelta 27.5. ja 5.6.

Laskija: Ari Lehtinen

Kohdekuvaus: Ari Lehtinen

Hirvijärvi on laajan Vantaanjoen vesistön suurimpia latvajärviä. Koko Hirvijärven vesialueen laajuus on 430 hehtaaria ja järvi sijoittuu kolmen eri kunnan, Hyvinkään, Riihimäen ja Lopen alueille. Järven valuma-alueen laajuus kokonaisuudessaan on n. 27 neliökilometriä. Järvi on syvä (keskisyvyys on n. 14 m syvimpien kohtien ollessa n. 32 m), kohtuullisen karu, suurelta osin jyrkkärantainen ja vesi on keskimääräistä kirkkaampaa. Järvi on säännöstelty Kenkiänskosken yläpuolella olevalla padolla, mutta säännöstely ei käytännössä juuri vaikuta järven vedenpinnan tasoon, joka pysyy kohtuullisen vakiona.

Vesikasvillisuus järvellä on niukkaa. Pienehköjä järviruokokasvustoja löytyy inventointialueelta vain Kenkiänslahdelta, läheltä Hyvinkään rajaa Isosaaren ja Keinusaaren välistä, sekä järven länsireunalta Ahvennokan lounaispuolelta. Inventointialue kattaa vain Riihimäen kaupungin alueella sijaitsevan noin 277 hehtaarin alueen.

Linnustollisesti inventointialueen arvokkain alue on ilman muuta järven itäpää, Kenkiänslahti. Siellä sijaitsee 5 saarta, joista kolme on vielä rakentamatonta. Parisaaret, Sipiloffi ja Mansikkasaari muodostavat pesimälinnuston ydinalueen. Inventointialueen rannat ovat erittäin tehokkaasti rakennettuja, kesäasutus on lisääntynyt voimakkaasti viimeisen 20 vuoden aikana. Rakentamisesta vapaata rantaviivaa on enää oikeastaan Kenkiänslahden etelärannalla lasku-uoman suulta Suntinniitynkärkeen. Tällä alueella sijaitsee Riihimäen kaupungin yleinen uimaranta- ja virkistysalue.

Alueen linnustosta:

Järvellä tehtiin veneellä kulkien rantaviivan läheisyydessä koko inventointialueen rannat kattaneet kiertolaskennat 11.5.-, 27.5.- ja 8.6.2013. Lisäksi näitä täydennettiin kahdella pistelaskennalla, 6.5.2013 Koterinkalliolta ja 12.5.2013 Riihimäen kaupungin virkistyskiinteistön, Kotaniemen rannasta. Seuraavassa linnustoyhteenvedossa on keskitytty lähinnä inventointialueelle tyypillisiin vesi- ja loppilintuihin sekä kahlaajalintuihin. Lisäksi on erikseen poimittu muutamia mielenkiintoisia ja linnustollisesti arvokkaita havaintoja kohteen rantametsistä.

Alueella liuskeli laulujoutsenpari, mutta se ei vielä pesinyt ainakaan inventointialueella. Myös Hyvinkään ja Lopen osuus käytiin kertaalleen läpi laskennan aikana, eikä sieltäkään löytynyt laulujoutsenta pesivänä. Kanadanhanhia pesi kaksi paria (Mansikkasaari ja Parisaaret), sekä inventointialueen ulkopuolella Hyvinkään puolella 1 pari. Taveja pesi vain 2 paria ja sinisorsia 9 paria. Jyrkkärantainen ja vähäkasvustoinen Hirvijärvi ei suosi matalia heinikkorantaisia suosivia puolisuikeltajasorsia.

Telkkiä havaittiin pesivänä 7 paria, tukkakoskeloita 3 paria ja isokoskeloita 2 paria. Kuikka on Hirvijärven tunnuslintu: niitä pesi inventointialueella 2 paria, joista toisen pesä löytyi Mansikkasaaresta. Lisäksi Hirvijärvellä pesi todennäköisesti 2 (vähintään 1) muuta kuikkaparia Hyvinkään puoleisella alueella. Silkkiiukkuja pesi yksi pari, härkälintuja 3 paria ja mustakurkku-uikkuja 1 pari Kenkiänlahden alueella. Härkälinnun (kuten myös kalalokin) kohdalla jotain outoa tapahtui kesä-heinäkuun vaihteessa. 27.5. haudonta oli meneillään kolmessa härkälinnun pesässä Kenkiänlahdella. 8.6. kaikki härkälinnun pesinnät olivat tuhoutuneet eikä nuoria tai vanhoja yksilöitä näkynyt ollenkaan!

Kalalokkeja selvitysalueella pesi 13 paria, kaikki Kenkiänlahdella, joista suurin osa Mansikkasaaren koloniassa. 27.5. löytyi 13 pesissään hautovaa kalalokkia ja tilanne näytti hyvältä. Sitten 8.6. paljastui lähes täydellinen tuho kalalokkien pesinnässä. 17 vanhaa lintua ravinnon haussa, ei hätäileviä tai varoittavia yksilöitä, ei yhtään nuorta yksilöä, yksi kuollut/tapettu vanha yksilö ruoikossa, yksi emo hautoi uutta pesuetta Mansikkasaaresta! Jotain on tapahtunut Kenkiänlahdella 27.5.-8.6. välisenä aikana. Oma veikkaukseni tuhon aiheuttajasta on valitettavasti ihminen, sillä esim. minkki tuskin olisi saanut syntymään näin totaalista tuhoa. Ainoa harmaalokki pesi Mansikkasaaresta ja 27.5. sillä oli 3 isoa poikasta. 8.6. ei näkynyt harmaalokkeja, ei nuoria eikä vanhoja! Yhtään varmasti pesivää kalatiiraa ei inventoinneissa havaittu. Lintuja kyllä näkyi, mutta pesintöjä ei aloitettu ainakaan 8.6. mennessä. Laji todennäköisesti kuitenkin kuuluu kohteen pesimälajistoon, todennäköisin pesäpaikka olisi kallioinen Mansikkasaari ja siellä tapahtunut häirintä on mahdollisesti vaikuttanut tänä vuonna myös kalatiiran pesintöihin.

Inventoinnin harvinaisuuksiin kuului 8.6. inventoinnissa havaittu harmaahaikarapari. Se vietti aikaansa suuressa tuuheatlaisessa, veden päälle kaartuvassa rantamännysä Kenkiänlahden luoteiskulmassa Vähäjärvestä laskevan ojan läheisyydessä. Männyn latvuksen alaoksat olivat lintujen ulosteiden vaaleaksi värjäämät ja puussa oli havaittavissa isohko risupesä. Kiikarilla pesään ei nähnyt, mutta alaoksilla olevat ulosteet viittaisivat siihen, että pesässä oli poikasia (niillä on tapana ruikata ulostepaketti pesän reunan yli). Kyseessä on vähintäänkin todennäköinen pesintä. Rantasipejä inventointialueelta löytyi 4 paria ja vähistä järviruokokasvustoista johtuen ruokokerttusia vain 2 paria.

Muista merkittävistä, mutta inventointikohteen rantametsissä pesivistä linnuista voisi mainita harmaapäätikan. Niitä Riihimäen alueella Hirvijärven rantametsissä pesii ainakin 3 paria, joka on

Kanta-Hämeen maakunnan alueella erittäin taaja kanta normaalisti vähälukuisasta linnusta. Myös lehtopöllö havaittiin Kotaniemessä.

Hirvijärvi on myös kohtuullisen hyvä levähdyspaikka kevään syksyin Sisä-Suomen kautta kulkevalle vesilintujen arktiselle muutolla ja eteläisen sijaintinsa vuoksi sinne toisinaan eksyy myös pikkuharvinaisuuksia merialueelta. Näistä voisi mainita inventointien yhteydessä alueella 12.5. havaittu ristosorsa-koiras, joka on satunnaislaji Kanta-Hämeessä, sekä muutolla levähtäneet 15 tukkasotkan parvi ja 2 pilkkasiipeä. 11.5. kiertolaskennan yhteydessä kohteella havaittiin haahka-koiras ja 4 allia.

Kokonaisuudessaan Hirvijärvellä havaittiin pesivänä **6 Suomessa uhanalaista lintulajia** (NT: tukkakoskelo, isokoskelo, mustakurkku-uikku, rantasipi, käenpiika ja sirittäjä). EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeista Hirvijärvellä pesi laulujoutsen, kuikka, mustakurkku-uikku, lehtopöllö, harmaapäätikka ja palokärki.

Muuta:

Tarkat tiedot liito-oravan esiintymisestä poistettu.
(Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 21.5.1999/621, § 24)

Suosituksat alueen maankäytölle:

Liito-oravan esiintyminen alueella tulee huomioida kaikessa maankäytössä ja metsänhoidossa alueella ja säästää mm. kaikki kolopuut alueella, sekä rannan suuntainen kulkuyhteys reviirin eri osa-alueilta toiselle. Hirvijärven vesi on kirkasta ja järven vesilinnusto monipuolista, jolloin **rehevöitymiseen johtavia toimenpiteitä on vältettävä.**

Hirvijärven (Riihimäen alue) laskentatulokset:

Laji	UHEX-luokitus	Direktiivi-laji	Reviirit	Lisätietoja

Laji	UHEX-luokitus	Direktiivi-laji	Reviirit	Lisätietoja
Laulujoutsen		x	0	järvellä havaittu kihlapari
Kanadanhanhi			2	
Ristosorsa	VU		0	havaittu 1 paikallinen koiras 12.5.
Tavi			2	
Sinisorsa			9	
Tukkasotka	VU		0	havaittu 15 linnun muuttoparvi 12.5.
Haahka	NT		0	havaittu 1 koiras 11.5.
Alli			0	havaittu 4 yksilöä 11.5.
Pilkkasiipi	NT		0	havaittu 2 koirasta 12.5.
Telkkä			7	

Tukkakoskelo	NT		3	
Isokoskelo	NT		2	
Kuikka		x	2	
Silkkiiukku			1	
Härkälintu			3	3 pesässä aloitettu haudonta, pesinnät
Mustakurkku-uikku		x	1	2 ad + pesä Kenkiänlahti/Hirviniemi
Harmaahaikara			1	
Rantasipi	NT		4	
Kalalokki			13	12/13 aloitetusta pesinnästä tuhoutunut
Harmaalokki			1	
Kalatiira		x	0	3-8 kiertelevää lintua, eivät pesiviä
Käki			2	
Lehtopöllö			1	Kotaniemi
Käenpiika	NT		1	Kotaniemi
Harmaapäätikka		x	3	
Palokärki		x	1	
Käpytikka			2	
Pikkutikka			1	koiras Ä, NW-ranta 27.5./Teppo Häyhä
Metsäkirvinen				ei arvioitu
Västäräkki				ei arvioitu
Rautiainen				ei arvioitu
Punarinta				ei arvioitu
Leppälintu				ei arvioitu
Mustarastas				ei arvioitu
Räkättirastas				ei arvioitu
Laulurastas				ei arvioitu
Punakylkirastas				ei arvioitu
Ruokokerttunen			2	
Kultarinta			0–1	
Hernekerttu				ei arvioitu
Mustapääkerttu				ei arvioitu
Idänuunilintu			1	koiras Ä 5.6./ Teppo Häyhä
Sirittäjä	NT		2	
Tiltiltti			1-2	
Pajulintu				ei arvioitu
Harmaasieppo				ei arvioitu
Kirjosieppo				ei arvioitu
Sinitiainen				ei arvioitu
Talitiainen				ei arvioitu
Varis			2	
Peippo				ei arvioitu

Viherpeippo	ei arvioitu
Vihervarpunen	ei arvioitu
Pajusirkku	ei arvioitu

6.7. Paalijärvi + Ranta-alue (86,5 ha)

Laskennat v.2013: pistelaskenta 6.5., kartoituslaskennat 12.5., 28.5. ja 7.6.

Laskija: Ari Lehtinen

Kohdekuvaus: Ari Lehtinen

Paalijärven inventointialueen laajuus on n. 83 hehtaaria, josta vesialuetta n. 76 ha, loput rantasoistumaa sekä sara- ja pajuluhtaa. Paalijärvi on varsin matala, keskisyvyys lienee 3-4 metriä. Paalijärven pohjoispäähän laskee kaksi ojaa, jotka tuovat Vähäjärven ympäristön peltojen ravinteita järven luoteislahteen. Yksi oja laskee Paalijärven kaakkoiskulmaan Retkiojan suunnasta. Järven kaakkoisosasta lähtee järven laskuoja, Paalijoki, joka laskee kanjonimaisen rotkomuodostelman kautta etelään Hyvinkään Usmin kautta ja yhtyy Kytäjokeen.

Järvi on varsin voimakkaan rehevöitymiskehityksen kourissa ja kärsii varsin suuresta hajakuormituksesta. Varsinkin uposkasvillisuus on runsasta. Järven luoteislahti on kesällä niin täynnä vesiruttoa ja muuta vesikasvillisuutta, että soutaminen on alueella vaikeaa. Järviruokokasvustoja on muutama, mutta ne ovat kohtuullisen pienialaisia ja harvoja. Kelluslehtisistä alueella esiintyy ulpukkaa ja ahvenvitakasvustoja. Kiinteän kivennäismaan ja vesialueen välissä (järven koillisrannalla Niemennokasta itään, järven länsirannalla, luoteislahden pohjukassa sekä kaakkoislahdessa laskuojan suussa) esiintyy leveästi soistumaa, joka on pääosin sara- ja pajuluhtaa. Järven eteläranta Harjunmaan aluetta vasten on selvästi karumpaa ja kasvillisuutta on vähän. Järven rannoilla on varsin paljon kesäasutusta ja myös ympärivuotisessa käytössä olevia taloja ja muutama maatila.

Alueen linnusto:

Järvellä ja sen rantaluhdalla havaittiin pesivänä yhteensä 17 lintulajia. Lisäksi järvellä viihtyi laulujoutsenpari joka ei pesinyt kohteella, mutta selvästi varasi reviiriä. Vuonna 2010–2011 järven luoteislahdella lähellä tietä pesi laulujoutsen, mutta jostain syystä pesintää ei tapahtunut tänä

vuonna. Laskennoissa havaittiin myös ääntelevä kaulushaikara laskuojan suun ruovikossa, mutta ilmeisesti laji äänteli vain muuttomatkalla, sillä sitä ei tavattu kohteella kuin yhden kerran eikä tulkittu pesiväksi. Lisäksi yksinäinen pesimätön kuikka havaittiin kahdessa laskennassa. Lokkilinnuista Paalijärvellä pesi pieneksi yllätykseksi vain yksi kalalokkipari. Järven koillisrannan luhdalla pellon lähellä äänteli aktiivisesti ruisrääkkä, joka tulkittiin pesiväksi. Lisäksi Tiira-havaintojärjestelmään on kirjattu Paalijärvellä 7.5. havaittu ääntelevä **heinätavi**-koiras (VU) (hav. Esko Heiskanen). Tätä ei havaittu kohteen kiertolaskennoissa.

Kokonaisuudessaan laskennoissa havaittiin 2 uhanalaista (NT: rantasipi ja punavarpuinen) lajia sekä 2 EU:n lintudirektiivin liitteen I (laulujoutsen, ruisrääkkä) lajia.

Muuta:

Mikäli Paalijärven rehevöityminen jatkuu nykyvauhtia, tulee järven linnustokin muuttumaan. Järviruoko- ja osmankäämikasvustot lisääntyvät nopeasti ja tarjoavat lisää pesäpaikkoja mm. monille kerttusille. Myös joutsen, kaulushaikara ja ruskosuohaukka saattavat asettua pesimään vakituisesti kohteelle. Silkkiuikkujen, härkälintujen ja nokikanojen määrät tulevat nousemaan. Valitettavasti järven kalakanta heikkenee ja järven virkistyskäyttöarvot vähenevät tämän kehityksen myötä.

Laskentojen yhteydessä havaittiin lintutornin edustan ja uimarannan välisellä luhdalla ja ranta-alueella **viitasammakon** kutevan alueella. Laji tunnistettiin lajityypillisestä ääntelystä. Yksilöitä oli vähintään kymmeniä, ehkä jopa sata. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Laji kuuluu lintudirektiivin liitteen IV a lajeihin.

Suosituksia alueen maankäyttöön:

Järven rehevöityessä myös linnustoarvot voivat nousta entisestään. Rehevöitymistä ja lintukantojen kehitystä olisi syytä seurata ja **kunnostustoimenpiteisiin** olisi syytä ryhtyä, mikäli järvi rehevöitymisen myötä kasvaa umpeen romahduttaen linnustoarvot.

Paalijärven laskentatulokset:

Laji	UHEX-luokitus	Direktiivi-laji	Reviirit	Lisätietoja
Laulujoutsen		x	0	kihlapari
Tavi			3	
Sinisorsa			9	
Telkkä			4	
Silkkiuikku			2	
Härkälintu			2	
Ruisrääkkä		x	1	
Nokikana			4	
Taivaanvuohi			1	
Metsäviklo			1	
Rantasipi	NT		3	

Kalalokki		1
Satakieli		1
Pensastasku		1
Ruokokerttunen		13
Rytikerttunen		2
Pensaskerttu		2
Punavarpunen	NT	1
Pajusirkku		3

Paalijärven rantametsä

Laskennat v.2013: Kartoituskaskennat 6.5., 12.5., 28.5. ja 7.6. kiertäen koko alue jalkaisin.

Laskija: Ari Lehtinen

Kohdekuvaus: Ari Lehtinen

Inventointialue sijaitsee Paalijärven lounaisrannalla, käsittäen virkistysalueen, sitä ympäröivän lähimetsän, sekä Paalijärven ja maantien välisen rantametsän. Inventointialueen laajuus on n. 3 hehtaaria. Alueen puusto on 1992 toteutetusta ylispuuhakkuusta huolimatta säilynyt ympäristöään monimuotoisempaan sisältäen lahoppuustoa ja kolopuita. Pääpuulajin kuusen lisäksi alueella kasvaa mm. tervaleppää, haapaa, sekä muutama metsälehmus.

Alueella sijaitsee virkistysalueen uimaranta grillikatoksineen ja kaksi yksityistä kesämökkiä. Lisäksi alueelle on rakennettu lintutorni Paalijärven rantaan, uimarannalle vievän tien varteen. Alue rajautuu Paalijärven pajuluhtaan, joka tässä inventoinnissa kuuluu Paalijärven vesistöalueeseen ja sen linnusto käsitellään Paalijärven vesilinnuston yhteydessä. Metsät ovat rehevähajaista kangasta ja paikoitellen löytyy myös pienialaisia korpilehtolaikkuja varsinkin rantametsän alueelta. Alueella on jonkin verran vanhoja pönttöjä ja kahden mökin pihapiireissä uudempia pönttöjä, jotka nostavat alueen kololintujen määrää luonnontilaiseen metsäalueeseen verrattuna.

Alueen linnusto:

Laskentatulokset kertovat selvästi, ottaen huomioon alueen pieni koko, että alue on edelleen linnustollisesti arvokas. Vuoden 1992 inventointiraportissa on huomioitu myös lajeja, jotka pesivät alueen ulkopuolella, mutta käyttävät aluetta mm. saalistuksessa. Vuoden 2013 selvityksessä on keskitytty vain rajatun inventointialueen lajistoon. Alueen puuston ikärakenne ja monimuotoisuus mahdollistaa kyllä sen, että alueella saattaisi edelleenkin pesiä mm. varpus- ja lehtopöllö, pikku- ja harmaapäätikka sekä pyy, jotka ovat mainittu kuuluvaksi alueen lajistoon v. 1992. Alueella on potentiaalia myös erittäin uhanalaisen (EN) **valkoselkätikan** ruokailualueena – Esko Heiskanen havaitsi rantametsässä lintutornin koillispuolella paikallisen naaraslinnun 17.10.2013 (Tiira-lintuhavaintojärjestelmä).

Suositukset alueen maankäytölle:

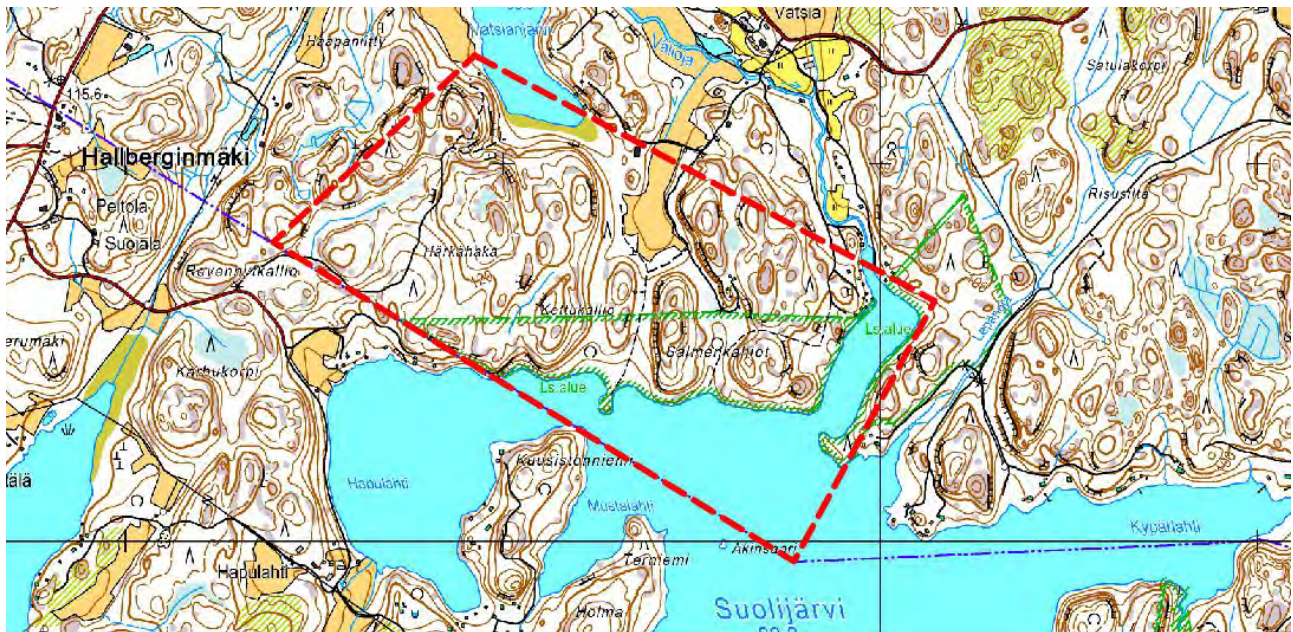
Alue tulisi jatkossa säästää hakkuilta, myrskytuhojen jäljiltä kaatuneet puut tulisi jättää alueelle lahoppuustoksi lisäämään luonnon monimuotoisuutta. Jokainen kunnan alueella potentiaalisesti todettu valkoselkätikan ruokailualue on säästettävä metsätaloudellisilta toimenpiteiltä. Näin toimimalla lisätään myös virkistysalueen käyttäjien mahdollisuutta tutustua monimuotoiseen luontoon.

Paalijärven rantametsän laskentatulokset:

Laji	UHEX-luokitus	Direktiivi-laji	Reviirit	Lisätietoja
Sepelkyyhky			2	
Käpytikka			2	
Peukaloinen			2	
Rautiainen			1	
Punarinta			4	
Mustarastas			2	
Räkättirastas			3	
Laulurastas			2	
Punakylkirastas			3	
Luhtakerttunen			0	havaittu kerran, ei tulkittu pesiväksi
Viitakerttunen			1	
Kultarinta			1	
Hernekerttu			2	
Mustapääkerttu			1	
Sirittäjä	NT		1	
Tiltiltti			2	
Pajulintu			3	
Kirjosieppo			2	
Sinitiainen			2	
Talitiainen			2	
Varis			1	
Peippo			5	
Vihervarpunen			3	
Hemppo			0	havaittu kerran, ei tulkittu pesiväksi

6.8. Suolijärvi ja pohjoisrannan luonnonsuojelualue (110 ha)

Suolijärvi ja pohjoisrannan ls-alue (117 ha)

Laskennat v. 2014: 1.4., 2.4., 3.4., 5.5., 6.5., 8.5., 11.5. ja 3.6.

Laskija: Ari Lehtinen

Kohdekuvaus: Ari Lehtinen

Inventointialue jakautuu kolmeen toisistaan hyvin erilaiseen alueeseen.

Vatsian luonnonsuojelualue on luonnonsuojelulain nojalla 3.4.2009 perustettu yksityinen luonnonsuojelualue. Se on laajuudeltaan (maapinta-alaltaan) 35 ha rajautuen Suolijärven pohjoisrantaan n.1,75 kilometrin matkalla. Alue on korkeussuhteiltaan vaihteleva kallioisten mäkien ja niiden välisten painanteiden vaihdellessa. Kallioiden välisissä painanteissa esiintyy runsaasti lehtomaisuutta ja niiden erikoisuus ovat kymmenet isot runkomaiset metsälehmuksat. Lisäksi alavilla paikoilla kasvaa paikoitellen runsaasti haapaa sekapuuna. Metsätyyppi on pääosin kuusivaltainen, rauduskoivua sekapuuna kasvava käenkaali-oravanmarjatyyppi (OMaT). Metsä on varttunutta, iältään 80–100 – vuotiasta, sisältäen kohtuullisen runsaasti lahoppuuta. Lisäksi rantavyöhykkeessä kasvaa runsaasti tervaleppää ja järeitä maisemassa kauas näkyviä mäntyjä.

Inventointialueella on vesialuetta Riihimäen kuntarajaan ja Vatsian luonnonsuojelualueisiin rajautuen yhteensä 35 ha. Rantaviivaa on 1.75 km, ranta on karua ja kivistä. Koilliseen pistävään lahdenpohjukkaan laskee Vatsianjärvestä tuleva Välioja. Laskusuussa sijaitsevat ainoat rehevämät ruohikkoiset alueet. Inventointialueen vesialueella ei ole saaria. Suolijärven paras lintuluoto, Akinaari, sijaitsee Hyvinkään puolella 50 m inventointialueen ulkopuolella.

Inventointialueen pohjoisosa, Härkähaan-Vatsiajärven alue on tehokkaassa talousmetsäkäytössä olevaa aluetta ja Vatsianjärvi on kokonsa nähden tehokkaasti mökitetty. Alue on laajuudeltaan yhteensä 47 ha. Vatsianjärvestä vain noin kolmannes sen eteläosasta kuuluu inventointialueeseen. Härkähaan alueella on runsaasti hakkuuaukeita, joissa kasvaa nuorta taimikkoa, joko istutettua männylle tai luontaisesti koivulle ja lehtipuille kasvavaa aluetta. Alueen keskellä, varsinaisen

Härkähaan ja Kettukallion välillä on vielä kohtuullisen laaja yhtenäinen varttunutta kuusivaltaista metsää, joka liittyy Vatsian luonnonsuojelualueeseen etelärajaltaan. Tämäkin alue on menossa lähiaikoina hakkuuseen sillä se oli jo maastossa merkattu kuitunauhoin. Maastonmuodot ovat myös Härkähaan alueella jyrkkiä sisältäen useita jyrkkäreunaisia kallioalueita joiden laella on säästynyt hakkuilta vanhempaa männikköä. Vatsianjärven eteläpuolisten jyrkänteiden alla ja rinteissä kasvaa runsaasti järeää vanhaa haapaa, jotka ovat jääneet jäljelle ilmeisesti vaikeiden korjuuolosuhteiden vuoksi.

Alueen linnustosta:

Inventointialueen laajuudesta ja vaikeakulkaisuudesta johtuen sinne tehtiin yhteensä 8 eri laskentaretkeä, joista 2.-3.4. välisenä yönä keskityttiin pöllöjen inventointiin. Laskentoja tehtiin 1.4., 2.4., 3.4., 5.5., 6.5., 8.5., 11.5. ja 3.6.2014.

Pesintäkauden 2014 inventoinneissa varmasti tai todennäköisesti alueella pesiviksi tulkittiin 64 eri lintulajia. Pesimälajiston osalta määrä on suuri ja kuvastaa alueen linnustollista arvoa. Ehdottomasti linnustollisesti arvokkaimman alueen muodosti Vatsian 35 hehtaarin luonnonsuojelulain mukaan rauhoitettu suojelualue Suolijärven pohjoisosassa. Inventointialueella havaittiin yhteensä 9 EU:n lintudirektiivin liitteen I lintulajia varmasti tai todennäköisesti pesivänä (pyy, teeri, kuikka, helmi- ja viirupöllö, harmaapäätikka, palokärki, pohjantikka, pikkusieppo). Lisäksi lintudirektiivin lajeista alueella tavattiin laulujoutsenen kihlapari, joka varasi reviiriä, kalatiiroja, jotka pesivät Akinsaareissa hieman inventointialueen rajauksen ulkopuolella, soidintava varpuspöllö hieman rajauksen ulkopuolella, sekä erittäin uhanalaisen **valkoselkätikan** tuoreita ruokailujälkiä nuorissa haavoissa. Suomen uusimman uhanalaisluokituksen (UHEX 2010) mukaisia lajeja alueella havaittiin seuraavasti: Silmälläpidettäväksi (NT) luokitellut tukkakoskelo, rantasipi, naurulokki, helmipöllö, niittykirvinen, sekä vaarantuneeksi (VU) luokiteltu hiirihaukka.

Alueen linnustosta erityisesti **harmaapäätikköjen** runsaus on mainitsemisen arvoista. Alueelta löytyi 3-4 pesivää paria, joka on huomattavan taaja kanta verrattuna Etelä-Hämeen metsäalueisiin yleisesti. Parhaimmillaan äänitrappia käyttäen sai samalla hetkellä näkyviin 3 eri koirasyksilöä huhtikuun alussa. Alueen (erityisesti Vatsian luonnonsuojelualueen) metsän monimuotoista rakennetta kuvaa hyvin myös mm. **viiru- ja helmipöllön, pohjantikan, peukaloisen, kultarinnan, lehtokertun, idänuunilinnun, sirittäjän sekä pikkusiepon** esiintyminen samalla 35 hehtaarin alueella. Pikkusieppo ja idänuunilintu löytyivät kukin yhden reviirillä laulavan yksilön voimin. Näitä kahta viimeainittua lajia ei havaittu alueella vuosien 1992–93 inventoinneissa. Molemmat lajit esiintyivät normaalia runsaampina eteläisessä Suomessa vuonna 2014.

Erittäin uhanalaiseksi luokitellun **valkoselkätikan** tuoreita, kevään 2014 aikana syntyneitä ruokailujälkiä havaittiin useissa kymmenissä nuorissa haavoissa Suolijärven pohjoisrannan luonnonsuojelualueella. Lajityypillisiä koloja löytyi aivan läheltä maan pintaa haapojen juurilta, kun tikka oli etsinyt rungoista runkohaapsasen toukkia. Valkoselkätikasta ei kuitenkaan saatu muita havaintoja vuoden 2014 inventoinneissa, mutta alueen lahoppuuston määrä riittäisi lajin ympärivuotiseen esiintymiseen alueella.

Johtopäätöksiä:

Linnustoselvityksessä 1992–1993 alueella havaittiin varmasti /mahdollisesti pesivinä 66 eri lintulajia. Inventointialue oli tuolloin 162 ha kattaen mm. osan Suolijärven Hyvinkään puoleisesta osasta (mm. Akinsaaren) sekä Vatsianjärven kokonaan, selittäen osaltaan eroja vuoden 2014 inventointituloksiin, jossa inventointialueen raja noudatti Riihimäen ja Hyvinkään rajaa. Hyvinkään

Suolijärven luonnonsuojelualueen ja Härkähaan- Vatsianjärven laskentatulokset:

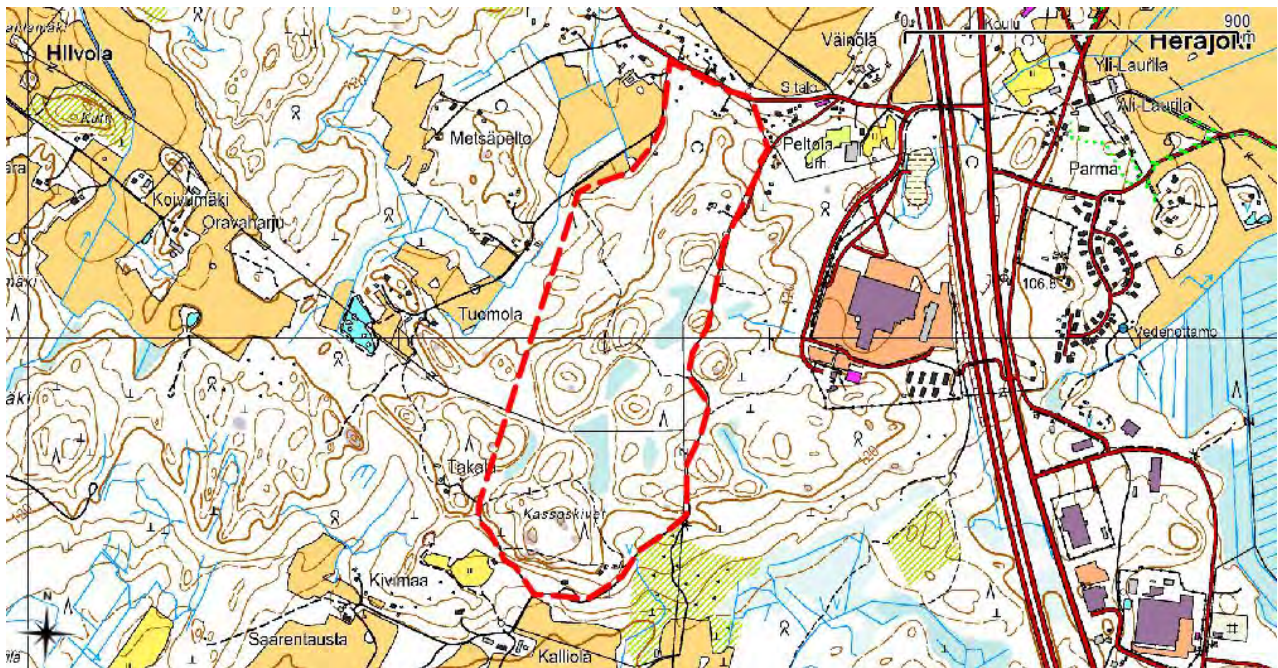
Laji	Uhex-luokitus	Direktiivi-laji	Reviirit	Lisätietoja
Laulujoutsen		X	1ad kn	kihlapari, ei pesintää vielä
Tundrahanhi			0	6.5. 1 m ä
Haapana			1	
Tavi			3	
Sinisorsa			3-5	
Telkkä			1-2	
Tukkakoskelo	NT		1	Suolijärven N-ranta
Pyy		X	1-2	Vatsian ls-alue
Teeri		X	3	1.-3.4. 3 k Ä soid. + 3.6. 1 poikue
Metso	NT	X	0-1	Hakomisjälkiä ja ulosteita Salmenkallion lakialueella Alueellisesti uhanalainen
Kuikka		X	1	Suolijärvellä yht. 3 pesivää paria
Hiirihaukka	VU		1	Rev. ydin Vatsian itäpuolella
Lehtokurppa			1-2	
Metsäviklo			1	
Rantasipi	NT		2	Suolijärvi 1, Vatsianjärvi 1
Naurulokki	NT		0	Pesät Akinsaassa, 6.5. ja 3.6. n. 70 p
Kalalokki			0	Pesät Akinsaassa, 6.5. ja 3.6. n. 20 p
Kalatiira		X	0	Pesät Akinsaassa, 6.5. ja 3.6. n. 20 p
Sepelkyyhky			5-10	
Käki			1-2	
Varpuspöllö		X	0-1	2.4. k Ä Väliojan varressa alueen rajalla
Viirupöllö		X	1	1.4. 1 p + 2.-3.4. k Ä
Helmipöllö	NT	X	1	2.-3.4. k Ä
Harmaapäätikka		X	3-4	Vahva paikallinen kanta !
Palokärki		X	1-2	
Käpytikka			4-6	2 pesälöytöä
Valkoselkätikka	EN	X	0-1	1.4.–6.5. tuoreita ruokailujälkiä
Pohjantikka		X	1	1.-2.4. k p Ä rev.rumm.
Haarapääsky			0	alueella saalistelevia yksilöitä
Räystäspääsky			0	alueella saalistelevia yksilöitä
Metsäkirvinen			4-6	
Niittykirvinen	NT		1-2	hakkuuaukeilla
Västäräkki			1-2	mökkirannoissa
Peukaloinen			2	Vatsian ls-alue
Rautiainen			2-3	

Punarinta			ei arv.	
Leppälintu			2	3.6. 2 k Ä rev. kalliomänniköissä
Mustarastas			ei arv.	
Räkättirastas			ei arv.	
Laulurastas			ei arv.	
Punakylkirastas			ei arv.	
Kultarinta			2	Vatsian ls-alue
Lehtokerttu			1	Vatsian ls-alue
Hernekerttu			2-5	Pääosin Härkähaan alueen hakkuilla
Pensaskerttu			1-2	
Idänuunilintu			1	3.6. k Ä Vatsian ls-alue
Sirittäjä			2-3	
Tiltalti			1-2	
Pajulintu			ei arv.	
Hippiäinen			1-2	
Harmaasieppo			1-2	
Pikkusieppo		X	1	3.6. ad k Än Vatsian ls-alue
Kirjosieppo			2	mökkirannoissa
Hömötiainen			2-3	1 poikuehavainto
Töyhtötiainen			1-2	
Kuusitiainen			5-6	2 poikuehavaintoa
Sinitiainen			2-3	mökkirannoissa
Talitiainen			3-5	pääosin mökkirannoissa, 2 poikuetta
Puukiipijä			1-2	
Närhi			2-3	
Varis			4-5	
Korppi			1-2	
Peippo			ei arv.	
Vihervarpunen			3-5	
Pikkukäpylintu			0-3	n. 15 juv. kiert. 3.6.
Punatulkku			2-3	
Keltasirkku			3-5	pääosin Härkähaan alueen hakkuilla

Kuva 3: Suolijärven ympäristön kallioista metsämaisemaa. Kuva: Juha Mälkönen.

6.9 Kalmun alue (59,3 ha)

Kohdekuvaus: Petri Mäkelä

Linnuston kuvaus tehty olemassa olevan aineiston ja täydentävien laskentojen perusteella.

Alueen kuvaus:

Kalmun metsäalue sijaitsee kaupungin itäpuolella Herajoen työväentalolta etelään. Aluetta rajaa idänpuolella kulkeva Kalliolantie ja länsipuolella Taka-Kalmun tie. Alueella on eri-ikäisiä tuoreen kankaan metsiä. Lahopuuston määrä on vanhojen metsien tuulenskaatoalueilla erittäin runsas. Maaston notkelmiin on kehittynyt useita soistumia. Avohakkuualueet pirstovat yhtenäistä metsäaluetta etenkin alueen pohjoisosissa ja Kalliolantien länsipuolella. Länsipuolella metsää rajaavat pienet peltokuviot.

Alueen linnustosta:

Alueelle tehtiin olemassa olevia linnustokartoituksia täydentäviä lyhyitä kartoituksia, joissa kiinnitettiin huomiota lajeihin, joita aiemmissa kartoituksissa ei ole havaittu. Kartoituksissa ei ilmennyt linnuston kannalta kuitenkaan mitään uutta.

Luonto- ja linnustokartoitusten lisäksi linnuston arvioimiseen käytettiin alueella tapahtuneeseen rengastukseen liittyvää aineistoa. Tämä aineisto varmistaa vanhoja metsiä suosivien **kanahaukan** ja **varpuspöllön** (lintudirektiivin I liite) pesinnät alueella aiempina vuosina (rengastaja Petri Mäkelä). Niin ikään rengastusaineisto (rengastaja Harri Koskinen) osoittaa kuusilahopuuta elinympäristöltään edellyttävän **pohjantikan** pesinnän alueella vuonna 2007.

Yrjölän mukaan ”Linnuston perusteella arvokkaita alueita ovat erityisesti Kalmun keskiosan metsät ja kallioselänteet. Ne muodostavat yhdessä riittävän monipuolisen ja laajan metsäalueen vaateliaallekin linnustolle. Erityisesti huomionarvoista on esimerkiksi tiltaltin runsas esiintyminen, sekä havainnot pikkusiepostista ja pyystä. Kaikki em. lajit suosivat hakkaamattomia kuusimetsiä

elinympäristönään.” Yrjölän selvityksen jälkeen alueelle on tullut jonkin verran uusia hakkuualoja, jotka ovat pirstoneet metsäalueen yhtenäisyyttä.

Liito-orava:

Tarkat tiedot liito-oravan esiintymisestä poistettu.
(Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21.5.1999/621, § 24)

Suositukset alueen maankäytöstä

Linnuston ja liito-oravan kannalta **koko alue tulisi jättää kehittymään luonnontilaan**. Etenkin vanhojen metsien lahoppuujatkumon turvaaminen on tärkeää esimerkiksi pohjantikan kannalta. Yhtenäisiä metsäalueita pirstovat hakkuut heikentävät laajempia rauhallisia metsäalueita vaativien lajien elinvaatimuksia. Tämän vuoksi alueen metsäkokonaisuutta ei pitäisi pirstoa enempää.

Kalmun täydentävässä luontoselvityksessä (2008) todetaan, että Takala-Tuomolan välisellä metsäalueella on ”huomattava potentiaali liito-oravalle, sillä pääosa kuusista on riittävän järeitä 10-20 vuodessa. Lisäksi alueen koillisosassa on laaja nuorta haapaa kasvava alue, josta kehittyy samassa ajassa hyvä alue liito-oravan kannalta. Alueen männiköt eivät sovellu liito-oravalle. Pääosa alueesta on siis kohtalaista liito-oravan kannalta.” Itä-länsisuuntainen puustoinen kulkuyhteys on turvattu, jotta reviirillä on mahdollista pysyä elinvoimaisena.

LÄHTEET

Riihimäen Kalmun kaava-alueen luontoselvitykset 2008. Faunatica Oy
Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy 2006: Kalmun alueen luontoselvitys. – Raportti Riihimäen kaupungille.
Riihimäen Kalmun linnustoselvitys 2008. Ympäristötutkimus Yrjölä Oy
Honkala, Juha 2004. Riihimäen liito-oravainventointi. Riihimäen kaupungin ympäristönsuojeluyksikkö.

Linnusto selvitysten perusteella arvioituna

Linnuston kuvaus perustuu lähinnä Yrjölän linnustoselvitykseen. Harvalukuisten lajien havainnot on ilmoitettu Yrjölän selvityksen mukaan. Suluissa ilmoitetaan havainnon tai arvion tekijä. Parimääriä ei voida arvioida lajikohtaisesti selvitysten perusteella.

Lyhenteet:: Ä = laulava, ä = muutoin äänitelevä

Laji	UHEX-luokitus	Direktiivi-laji	Reviirit	Lisätietoja
Kanahaukka				8.5.2008 1 Kassoskivet (E-puoli) (Yrjölä) Pesinnät 2007-2011, Asutut reviirit, ei

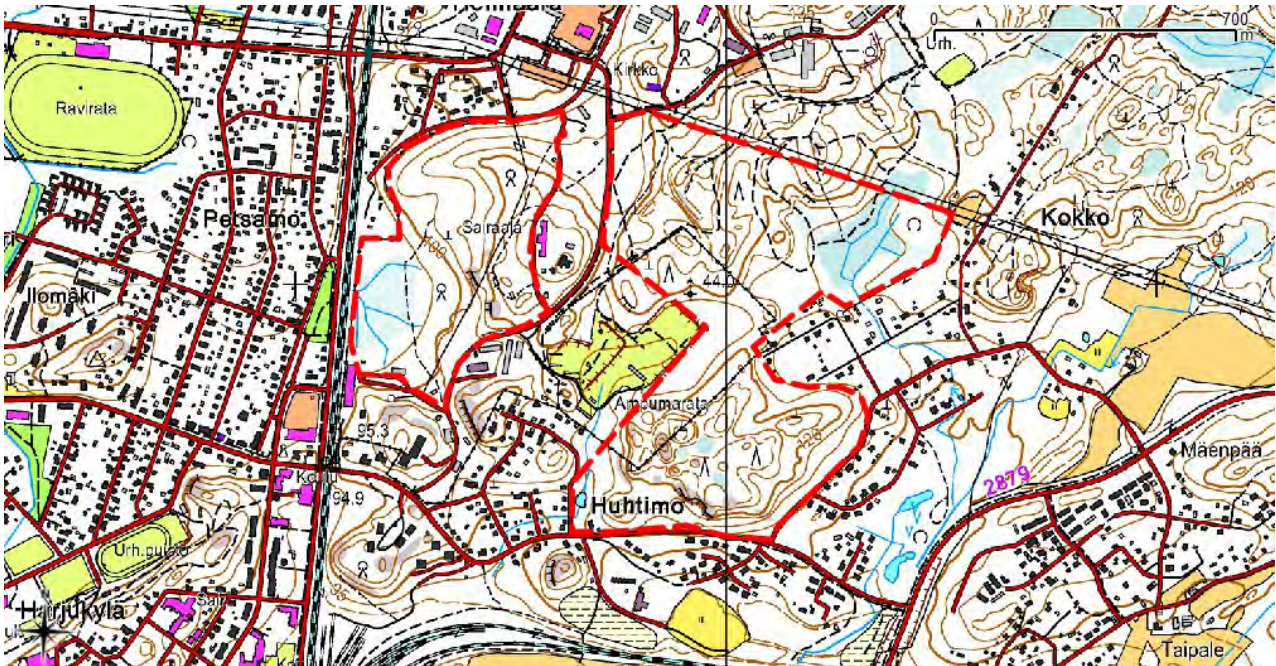

		pesimähav. 2012-2013 (Mäkelä)
Varpushaukka		12.4.2008 Kalliola 1p, Valion meijerin takana 1 soidintava (Yrjölä) Kartoitusalueella mahdollisesti 0-1 reviiriä (Mäkelä)
Varpuspöllö	x	Pesintä 2011 alueen pohjoisosan vanhassa metsässä (Mäkelä)
Pyy	x	
Lehtokurppa		
Sepelkyyhky		
Käki		27.5.2013 1Ä Takala (Yrjölä), Kalliolantien länsipuoli 1Ä (Envibio)
Palokärki	x	27.5.2008 1ä Tuomola (Yrjölä)
Pohjantikka	x	Pesintä 2007, kuusenrungoissa jälkiä (Mäkelä)
Käpytikka		
Metsäkirvinen		
Västäräkki		
Peukaloinen		
Rautiainen		
Punarinta		
Laulurastas		
Kulorastas		8.5. Valion meijeri 1ä, 14.6 1 Kassoskivet (NE-puoli) (Yrjölä)
Punakylkirastas		
Mustarastas		
Räkättirastas		
Lehtokerttu		
Mustapääkerttu		
Hernekerttu		
Pensaskerttu		
Pajulintu		
Tiltalti		
Sirittäjä	NT	
Hippiäinen		
Harmaasieppo		
Pikkusieppo	x	27.5.2008 1Ä Kassoskivet (NE-puoli) (Yrjölä), 9.6.1Ä Kassoskivet (NE-puoli) (Faunatica)
Kirjosieppo		
Talitiainen		
Kuusitiainen		
Sinitiainen		
Töyhtötiainen		
Hömötiainen		
Pyrstötiainen		8.5 2ä Tuomola (Yrjölä)

Puukiipijä	
Harakka	
Närhi	
Varis	
Korppi	0-1 reviiriä (Mäkelä)
Varpunen	Alueen pohjoisosa (Yrjölä)
Pikkuvarpunen	12.4.2013 Peltola 1 (Yrjölä)
Nokkavarpunen	19.6.2013 1ä Valion meijerin länsipuoli. Todennäköisesti ohikulkumatalla. (Yrjölä)
Peippo	
Järripeippo	12.4.2008 1ä Tuomola (Yrjölä)
Viherpeippo	
Vihervarpunen	
Punatulkku	
Pikkukäpylintu	
Keltasirkku	

6.10. Varuskunnan alue (68,7 ha)

Laskennat v. 2013: kartoituslaskennat 8.5., 16.5. (länsiosa), 30.5. (itäosa), 15.6.

Laskija: Juhani Kairamo

Kohdekuvaus: Juhani Kairamo, Aki Aintila

Riihimäen varuskunta-alue sijaitsee Riihimäen keskustan koillispuolella. Inventoitava alue koostuu kahdesta eri osasta, joiden yhteispinta-ala on n. 69 ha. Alueen läntinen osa sijaitsee radanvarren ja varuskuntasairaalan välissä.

Radanvarren tuntumassa maasto on kosteaa ja tasaista nuorta lehtimetsää (lähinnä koivua). Siirryttäessä koilliseen ja itään maasto nousee metsän muuttuessa vanhemmaksi sekametsäksi. Inventointialueen suurempi, itäinen osa sijaitsee ampumaradan pohjois- ja eteläpuolella. Koko itäinen alue on vaihtelevaa talousmetsää, joskin ampumarata-alueen aidoituksen sisäpuolella ei metsänhoidollisia toimenpiteitä ole juurikaan tehty.

Ampuma-radan pohjoispuolista aluetta hallitsee pururataverkosto, joka mm. jakaa alueen metsää eri kehitysvaiheissa oleviin lohkoihin. Alueen metsä vaihtelee itäisen kulman kosteapohjaisesta koivikosta korkeimpien kohtien kuiviin männiköihin. Ampumaradan eteläpuolisen alueen länsi- ja eteläreunan puusto on varttuneempaa kuusikkoa ja männikköä. Lounaiskulman männikkö on harvennettu harvaksi. Alueen keskellä on hyvin tiheä nuori sekametsikkö.

Alueen linnusto:

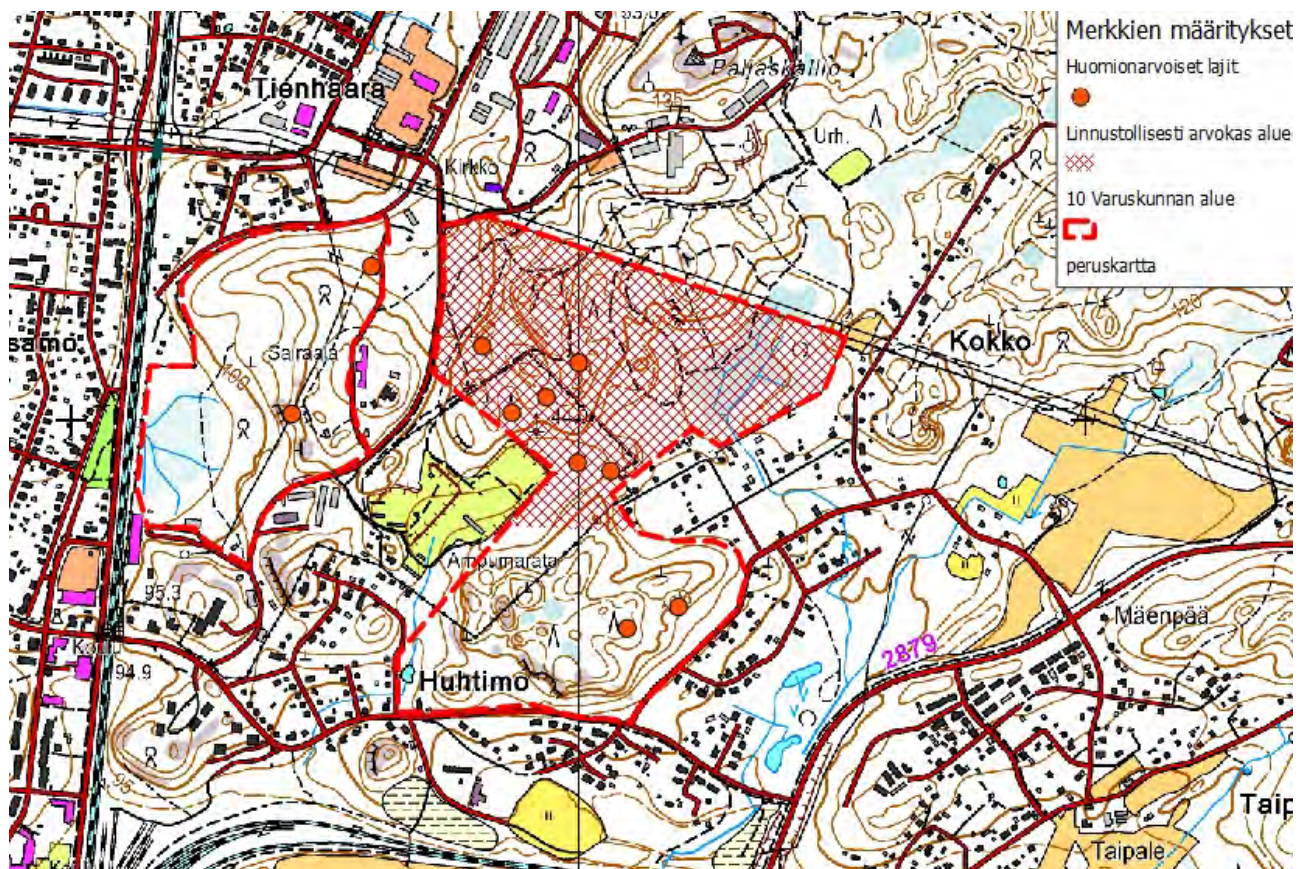
Erilaisten elinympäristöjen kirjon ansiosta varuskunnan alueen metsälinnusto on runsasta. Vuoden 2013 laskennoissa alueelta löytyi useita luonnontilaisia ja yhtenäisempää metsää suosivia lajeja (pyy, idänuunilintu, puukiipijä) sekä runsaasti muita metsälajeja, jotka ovat harvinaisia kulttuurivaikutteisissa metsäalueissa (töyhtö- ja kuusitiainen, tiltalti). Myös rastaita ja kerttuja

havaittiin runsaasti. Havaituista lajeista pyy ja palokärki ovat EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeja ja sirittäjä Suomessa uhanalainen (NT) laji.

Suosituksia alueen maankäytölle:

Varuskunnan alue on Paalijoen kanjonin, Kalmun alueen, Vahteriston ja Vatsian luonnonsuojelualueiden ohella **tämän linnustoselvityksen tärkeimpiä metsälintukohteita**. Pyy ja puukiipijä ovat vähentyneet Suomessa metsänrakenteiden muutosten takia. Varuskunnan alueen metsät tulisi säilyttää yhtenäisinä, jolloin metsien pirstoutumista edistäviä toimenpiteitä (avohakkuut) olisi vältettävä. Lisäksi radanvarren koillis- ja itäpuolelta sekä ampumaradan ympäristön luonnontilaiset metsäalueet tulisi säästää käsittelytoimenpiteiltä kokonaan monipuolisen metsälajiston säilyttämiseksi. Mikäli alueelle kohdistuu voimakkaita maankäyttöpaineita, tulisi ne kohdistaa alueen reunoille luonnontilaisimpien ympäristöjen ulkopuolelle.

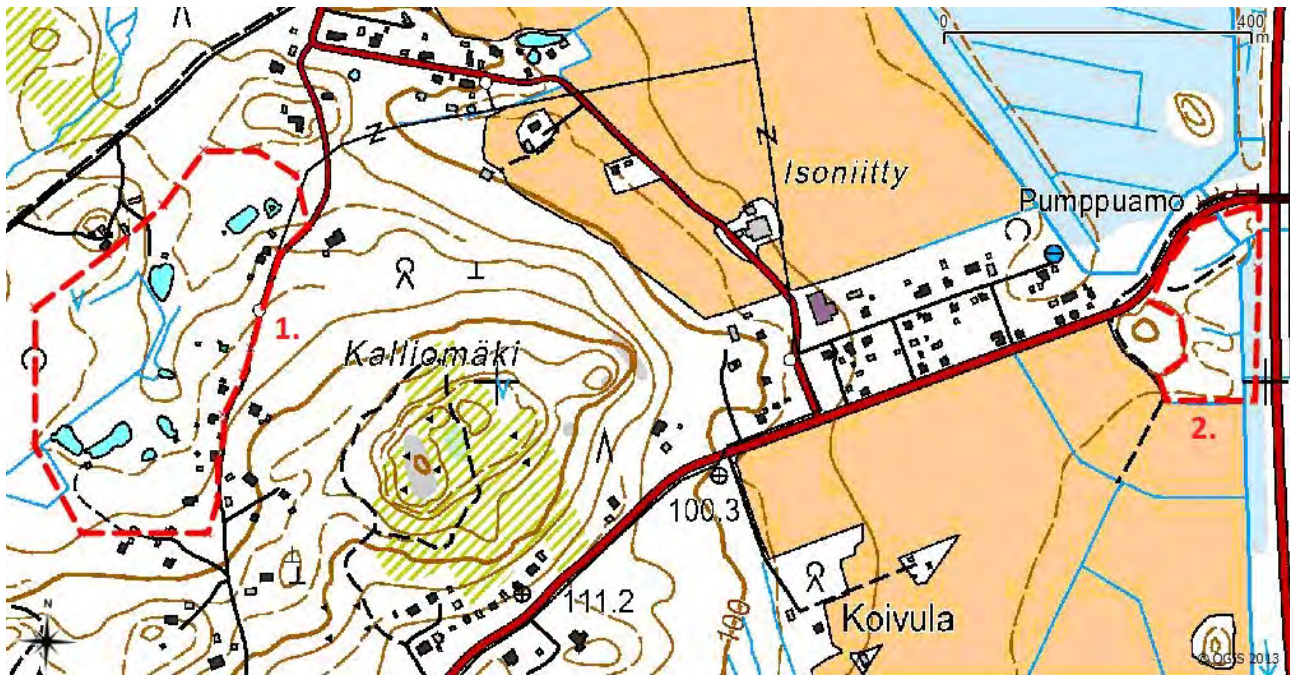
Kuva 4: Huomionarvoisten lajien sijainnit sekä kohteen linnustollisesti arvokkaat alueet:

Varuskunta-alueen laskentatulokset:

Laji	UHEX-luokitus	Direktiivi-laji	Reviirit	Lisätietoja
Pyy		x	1	
Fasaani			1	
Sepelkyyhky			3	
Käki			1	

Palokärki	x	1
Käpytikka		4
Rautiainen		6
Punarinta		19
Mustarastas		3
Räkättirastas		5
Laulurastas		4
Punakylkirastas		2
Hernekerttu		2
Pensaskerttu		1
Lehtokerttu		3
Mustapäähäkerttu		4
Idänuunilintu		2
Sirittäjä	NT	1
Tiltiltti		3
Pajulintu		11
Hippiäinen		9
Harmaasieppo		1
Kirjosieppo		4
Töyhtötiainen		2
Kuusitiainen		4
Sinitiainen		12
Talitiainen		9
Puukiipijä		5
Närhi		1
Peippo		23
Tikli		1
Vihervarpunen		5
Käpylintulaji (<i>Loxia sp.</i>)		4
Punatulkku		1

6.11. Riutta-Kernaala / Kalliomäki (13,8 ha)**Osa-alue 1.**

Laskennat v. 2013: Pöllökierrokset: 15.3. ja 25.3., tikkakierros 23.3., kartoituslaskennat 21.5. ja 8.6.

Laskija: Hannu Hellstén

Kohdekuvaus: Hannu Hellstén, Aki Aintila

Kohteen Riutta-Kernaala/Kalliomäki ensimmäinen inventointialue sijaitsee kaupungin länsipuolella, noin kaksi kilometriä moottoritiestä länteen. Alue on pääosin taloussekametsää, jonka pohjoisosassa ja länsi- ja lounaisosilla on kuusivaltaista metsää. Alueen etelälaidalla kasvaa mäntyä sekä alueen keskellä yhtenäisempi koivikko. Inventointialue rajautuu idässä Kernaalantiehen, jonka varressa on koko matkan omakotiasutusta. Inventointialueella sijaitsee useita pieniä lampia, joista muutamien rannoille on rakennettu rantasaunoja.

Alueen linnusto:

Kohteen ensimmäisen inventointialueen lintulajisto on suhteellisen monipuolista (30 lajia ja 72 reviiriä), mutta tärkeitä linnustollisia arvoja ilmentäviä lajeja ei juuri löytynyt. Vartuneempaa metsää suosivista lajeista havaittiin palokärki ja puukiipijä. Lisäksi laskennoissa havaittiin 3 sirittäjän (NT) reviiriä.

Inventointikohteelta ei siis löytynyt sellaisia lintuarvoja, joiden katsottaisiin vaikuttavan maankäyttöön.

Riutta – Kernaala, osa-alueen 1 laskentatulokset:

Laji	UHEX-luokitus	Direktiivi-laji	Reviirit	Lisätietoja
Sinisorsa			1	
Metsäviklo			1	
Sepelkyyhky			2	
Käki			1	
Palokärki		x	1	
Haarapääsky			1	
Rautiainen			2	
Punarinta			5	
Mustarastas			1	
Räkättirastas			5	
Laulurastas			4	
Punakylkirastas			4	
Kultarinta			1	
Lehtokerttu			3	
Mustapääkerttu			2	
Sirittäjä	NT		3	
Tiltiltti			1	
Pajulintu			7	
Hippiäinen			1	
Kirjosieppo			3	
Hömötiainen			1	
Kuusitiainen			1	
Talitiainen			4	
Puukiipijä			2	
Närhi			1	
Varis			2	
Korppi			1	
Peippo			7	
Vihervarpunen			2	
Pikkykäpylintu			1	

Osa-alue 2.

Laskennat v. 2013: Pöllökierrokset: 15.3. ja 25.3., tikkakierros 23.3., kartoituslaskennat 20.5. ja 8.6.

Laskija: Hannu Hellstén

Kohdekuvaus: Hannu Hellstén, Aki Aintila

Alue sijaitsee kaupungin länsipuolella, aivan Valtatie 3:n ja Riuttaan menevän maantien kulmauksessa, eli erittäin meluisassa paikassa. Kooltaan alue on melko pieni ”sekametsäsaareke”. Pohjoispäässä kasvaa lähinnä havupuustoa, eteläpään puusto puolestaan pääosin koivua ja haapaa, mistä löytyy myös jonkin verran lahopötkkelöitä.

Alueen linnusto:

Alueen pienen koon, meluisan ympäristön sekä lintujen kannalta heikkolaatuisen elinympäristön takia lintuarvot ovat hyvin niukat. Laskennoissa havaittiin vain 10 alueella pesivää lajia, joista yhdeksällä lajilla havaittiin vain yksi pesivä pari.

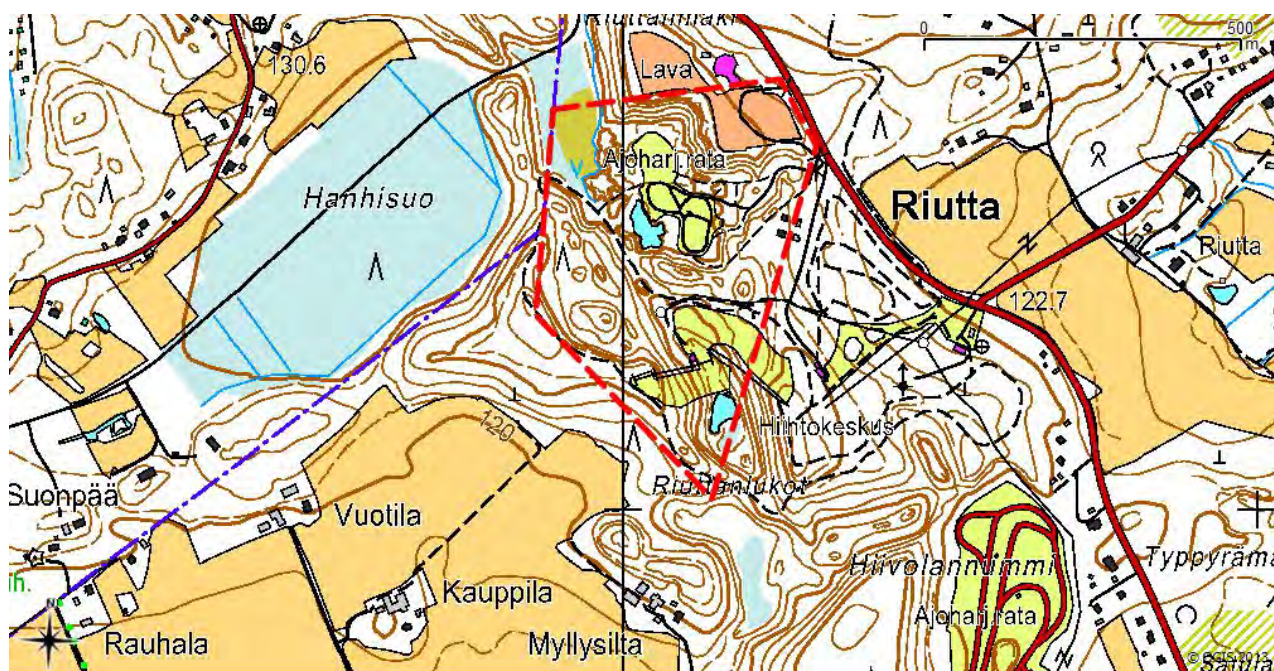
Suosituksukset alueen maankäytöstä:

Maankäyttöön vaikuttavia lintuarvoja ei kohdealueella juuri ole, mutta runsaan lahoppuun takia olisi syytä selvittää, tavataanko alueella lahoppuustoa suosivaa hyönteis-, sammal- ja jäkälälajistoa. Pienelläkin, mutta lintuarvoiltaan heikoilla kohteilla voi olla myös muita luontoarvoja.

Riutta – Kernaala alueen 2 laskentatulokset:

Laji	UHEX-luokitus	Direktiivi-laji	Reviirit	Lisätietoja
Punarinta			1	
Räkättirastas			2	
Mustapääkerttu			1	
Kirjosieppo			1	
Sinitiainen			1	
Talitiainen			1	
Kuusitiainen			1	
Varis			1	
Peippo			1	
Vihervarpunen			1	

6.12. Riutan ulkoilualue (19 ha)

Laskennat v. 2013: 11.5. ja 10.6. (kartoituskalkula)

Laskijat: Arttu Valonen, Juha-Matti Valonen

Kohdekuvaus: Arttu Valonen, Juha-Matti Valonen, Aki Aintila

Riutan ulkoilualue on noin 19 ha suuruinen ja hyvin rikkonainen metsäalue Riihimäen kaupungin länsipuolella. Alueelta löytyy erilaisten metsien lisäksi avoimia alueita, kuten vanha soranottoalue, Riutan lavan parkkipaikka sekä pienet laskettelurinteet. Vanhan sorakuopan alueella on ajoharjoittelurata ja pari pientä vesilampareta. Laskettelurinteiden ympäristössä on useita jousiampujien maalitaulupaikkoja. Peruskarttaan merkittyjen polkujen lisäksi alueella on runsaasti erilaisia kulku-uria. Alueen luoteisnurkasta sorakuopan vierestä löytyy myös pieni suo. Alueen pohjoisosassa, lähinnä vanhan sora-alueen ympäristössä, on tehty energiapuuhakkuu keväällä 2013, missä toimenpiteessä on poistettu pääasiassa leppää, haapaa ja raitoja, jotka ovat pioneeripuulajeina syntyneet soranottoalueelle. Puusto on em. toimenpiteen seurauksena muuttunut mäntyvaltaiseksi.

Alueen metsistä löytyy eri-ikäisiä puustoja, mutta pääasiassa alueen metsät ovat melko nuoria ja esim. lahoppuuta löytyy vain yksittäisiä runkoja sieltä täältä. Metsät ovat havupuuvaltaisia ja mänty on kuusta yleisempi puulaji. Lehtipuita, lähinnä rauduskoivua ja haapaa, löytyy sekapuuna alueelta jonkin verran, mutta varsinaisia lehtipuumetsiköitä alueella ei ole.

Alueen jyrkkäpiirteinen ja erittäin vaihteleva topografia tekee Riutan alueesta varmasti haasteellisen ulkoilukohteen. Monipuolisen linnuston ansiosta alue on myös mielenkiintoinen kävelypaikka keväisenä aamuna.

Linnustosta:

Kohdealueella havaittiin yhteensä 32 lintulajia, joista telkkää, rantasipiä ja palokärkeä ei tulkittu alueella pesiviksi lajeiksi. Yleisimmät lajit olivat punarinta (7 rev), peippo (7 rev.) ja pajulintu (4 rev.). Yleisten metsälajien lisäksi alueen linnusto on yllättävän monipuolinen. Kohdelajeista alueella havaittiin pesivänä pyy (EU:n lintudirektiivi liite I) ja sirittäjä (NT). Lisäksi metsäviklo, peukaloinen, Etelä-Suomessa paikoin harvalukuinen leppälintu, töyhtötiainen sekä puukiipijä toivat oman kirjonsa alueen linnustoon.

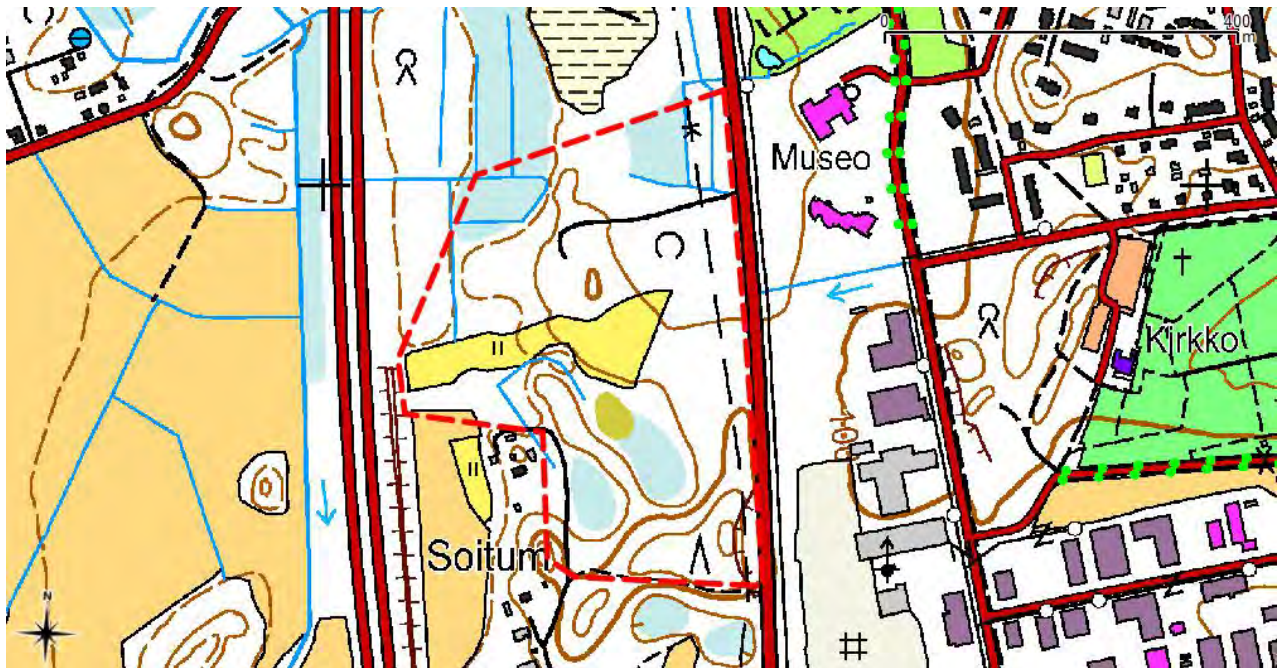
Riutan ulkoilualueen laskentatulokset:

Laji	UHEX-luokitus	Direktiivi-laji	Reviirit	Lisätietoja
Sinisorsa			1	
Tavi			1	
Telkkä			0	havaittu, ei pesinyt
Pyy		x	1	
Metsäviklo			2	
Rantasipi	NT		0	havaittu, ei pesinyt
Sepelkyyhky			1	
Käki			1	
Palokärki		x	0	havaittu, ei pesinyt
Käpytikka			1	
Metsäkirvinen			3	
Peukaloinen			1	
Rautiainen			1	
Punarinta			7	
Leppälintu			1	
Mustarastas			2	
Laulurastas			1	
Punakylkirastas			1	
Sirittäjä	NT		2	
Tiltiltti			3	
Pajulintu			4	
Hippiäinen			2	
Harmaasieppo			3	
Töyhtötiainen			1	
Sinitiainen			2	
Talitiainen			2	
Puukiipijä			1	
Närhi			1	
Varis			1	

Peippo	7
Keltasirkku	1

6.13. Kämpälämäki (16 ha)

Laskennat v. 2013: Pöllökierrokset: 15.3. ja 25.3., tikkakierros 8.4., kartoituslaskennat 17.5. ja 31.5.

Laskija: Hannu Hellstén

Kohdekuvaus: Hannu Hellstén, Aki Aintila

Kämpälämäen inventointialue sijaitsee kaupungin länsipuolella, maantien 130 ja valtatie 3: välissä sijaitsevalla alueella, jonka pohjoisreuna lähellä Riutantietä. Alueen eteläpäässä puusto on kuusi- ja mäntyvaltaista, alueen länsilaidalta löytyy suomännikköä. Itä- ja pohjoisosissa kasvaa eri-ikäistä lehtipuuta: koivua, leppää, haapaa ja jonkin verran myös pajua. Alueella sijaitsee myös pari pientä vesilampareta. Inventointialueen keskellä sijaitsee kapeahko heinittynyt niitty. Keväällä 17.5 niityllä kirmaili 5 karttaperhosta. Alueella on myös metsästysmuseon jäljiltä parhaat päivänsä nähnyt ”loukkunäyttely”.

Alueen linnusto:

Vuoden 2013 laskennoissa kohteelta löytyi yhteensä 26 eri lajia ja 45 reviiriä. Uhanalaisista lajeista havaittiin vain sirittäjä (NT). Kämpälämäen kohteella esiintyy runsaasti yleisiä metsä- ja kulttuurilajeja: tiaisia löytyi yhteensä 5 eri lajia (pyrstö-, töyhtö-, kuusi-, tali- ja sinitäinen), ilmentäen kohteen laajasta elinympäristökirjosta. Kohteelta löytyi myös Suomen yleisimmän petolinnun, varpushaukan, reviiri. Laji pesii mm. tiheissä korvissa, koivuvaltaisissa sekametsissä ja taimikoissa, yhä useammin asutusten liepeillä.

Selvityskohteella ei kokonaisuudessaan esiinny sellaisia lintuarvoja, jotka vaikuttaisivat alueen maankäyttöön.

Käpälämäen laskentatulokset:

Laji	UHEX-luokitus	Direktiivi-laji	Reviirit	Lisätietoja
Tavi			1	
Sinisorsa			1	
Varpushaukka			1	
Sepelkyyhky			1	
Käpytikka			2	
Metsäkirvinen			1	
Västäräkki			1	
Rautiainen			1	
Punarinta			2	
Räkättirastas			1	
Laulurastas			2	
Lehtokerttu			3	
Mustapääkerttu			2	
Sirittäjä	NT		1	
Tiltalti			1	
Pajulintu			4	
Hippiäinen			1	
Pyrstötiainen			1	
Töyhtötiainen			1	
Kuusitiainen			2	
Sinitiainen			3	
Talitiainen			3	
Harakka			1	
Varis			2	
Peippo			8	
Vihervarpunen			1	

6.14. Arolammi ympäristöineen (17 ha)

Laskennat: 16.5.2013 koko laskenta-alue sekä hajahavaintoja alueelta 27.4., 2.5., 25.6., 6.7. ja 15.7.2013. Kohteen yölaulajalaskenta suoritettiin 5.6.2014 ja lisäksi alueen yölaulajalajistoa seurattiin runsaasti aikavälillä 22.5.-9.6.2014.

Laskijat: Reima Hirviniemi (2013), Ari Lehtinen, Hannu Hellsten, Esko Heiskanen (2014)

Kohdekuvaus: Ari Lehtinen

Itse Arolammin vesipintainen alue on yli 6 hehtaaria. Lammen rantaa kiertää keskimäärin 50 metrin levyinen, pääosin järviruokoa kasvava luhta-alue (n. 8 ha), jonka ulkoreunalla kasvaa koivua ja pajuja (tulvavaikutteista pajuluhtaa). Alueen tulvimisesta johtuen osa rantapuustosta on kuollut pystyyn. Arolammin läpi virtaa Vantaanjoki ja lammen alaosaan lasku-uoman suulle on rakennettu pohjapato, joka takaa alueen kesäaikaisen alivedenpinnan pysymisen tietyllä tasolla. Lampi toimii samalla vesistöalueen selkeytys-/ laskeutusaltaana, jolla vähennetään vesistöön johtuneita ravinteita ja kiintoainesta.

Inventointialueeseen kuuluu myös Arolammin länsipuolella ja Vantaanjoen eteläpuolella siihen rajautuva noin kolmen hehtaarin metsäalue. Kyseinen alue on pääosin varttunutta tasaikäistä kuusimetsää ja pohjakasvillisuudessa on lehtomaisia lajeja. Lisäksi alueella, varsinkin Vantaanjoen rantapengeralueella, kasvaa sekapuustona haapaa, raitaa ja harmaaleppää.

Alueen linnusto:

Vuonna 2013 alueella tehtiin kattava laskenta 16.5. sekä täydentäviä laskentoja 27.4., 2.5., 25.6., 6.7. ja 15.7. Vuonna 2014 laskentoja täydennettiin erityisesti yölaulajalajiston osalta. 5.6. laskettiin Arolammin yölaulajat kiertämällä kohde ympäri jalkaisin. Lisäksi aikajaksolta 22.5.-9.6. alueen yölaulajalajistosta kertyi hyvin tietoa, koska alueelta löytynyt harvinainen ja Suomessa uhanalainen (VU) pikkuhuitti lisäsi alueella retkeilyä merkittävästi.

Yhteensä inventoinneissa tehtiin havainnot 49 lintulajista, jotka pesivät inventointialueella varmasti tai todennäköisesti. Lisäksi alueella tavattiin muutonaikaisena levähtäjänä heinätavi, joka on uhanalainen (VU) laji jonka kannat ovat romahtaneet 2000-luvulla. Pesivien lajien yksilömäärät olivat pieniä, usein vain yksi pari.

Alueen kasvillisuuden ja linnuston muutoksista:

Alueen edellinen linnustoselvitys tehtiin vuonna 1992. Sen jälkeen alueella on tapahtunut muutoksia, jotka ovat vaikuttaneet sekä kohteen kasvillisuuteen sekä linnustoon. Osa muutoksista johtuu aivan paikallisista olosuhteiden muutoksista ja osa tiettyjen lajien valtakunnallisista kannan muutoksista.

Kesän alivedenpinnan nosto patoamalla Arolammi yhdeksi Vantaanjoen vesistöalueen laskeutusaltaaksi vähensi alueen kahlaajalinnuille otollista saraluhtaa sekä lietepintaista aluetta. Samalla se aiheutti alueen kasvillisuudessa sellaisen muutoksen, että vankka järviruokokasvusto lammen luhtavyöhykkeellä on vallannut aluetta mm. saraluhavyöhykkeeltä, jota nykyään ei oikeastaan enää ole. Tästä muutoksesta ovat kärsineet erityisesti kahlaajalinnut, vastaavasti kerttuset ja sirkkalinnut ovat siitä hyötynyt. Talvella 1992–93 tehty alueen ruoppaus ja länsirannan pajukon voimakas raivaus heikensivät alueen linnustoarvoja.

Vuoden 1992 linnustoinventoinnissa alueella havaittiin varmasti, todennäköisesti tai mahdollisesti alueella pesivänä 61 eri lajia. Tällöin pesiväksi tulkittiin mm. nokikana, töyhtöhyppä, lehtopöllö, keltavästäräkki, sirittäjä, harmaasieppo, puukiipijä ja punavarpuen. Näitä lajeja ei vuosien 2013–14 inventoinneissa alueelta tavattu. Toisaalta uusimmassa selvityksessä alueella pesiväksi tulkittiin mm. laulujoutsen, luhtakana, **pikkuhuitti** (VU), kurki, ruiskääkkä, **rastaskerttunen** (VU) ja pikkuvarpuen. Näitä ei vuoden 1992 inventoinneissa kohteella havaittu. Tämä osoittaa vahvasti sen, että tietyn alueen pesimälinnusto ei juuri pysy vakiona vaan muutosta lajistossa tapahtuu koko ajan.

Vaikka alueen linnustollisen arvon voidaan katsoa hieman heikentyneen vuoden 1992 inventoinnin jälkeen, Arolammin alue on edelleen linnustollisesti vähintään paikallisesti arvokas. Erityisesti kaikki kosteikkobiotoopit ovat nykyisin arvokkaita luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta. Lisäksi alueen linnustollista arvoa voidaan edelleen lisätä tekemällä (tai jättä tekemättä) tiettyjä toimenpiteitä.

Suositus alueen maankäytölle:

Arolammin länsipuolinen n. 3 hehtaarin kokoinen varttuneen kuusikon ja siihen liittyvän Vantaanjokivarren lehtipuuvyöhykkeen alue tulee jättää kokonaisuudessaan toimenpiteiden ulkopuolelle. Alueella on tehty 2000-luvulla havaintoja **liito-oravasta** ja koska alue on säilynyt edelleen potentiaalisena liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkana, niin alue täytyy suojella luonnonsuojelulain nojalla. Tämä suositus oli myös Teppo Häyhän Riihimäen kaupungille vuonna 2013 tekemässä liito-oravainventoinnissa vaikka liito-oravaa ei alueella vuonna 2013 havaittukaan. Koko inventointialueen **linnustollista arvoa voi lisätä** tekemällä Arolammin keskelle saareke ruoppausmassoista, joita tulee viimeistään siinä vaiheessa kun lammen keskisyvyyttä täytyy syventää kiintoaineksen laskeutolosuhteiden parantamiseksi (eli hajakuormituksen vähentämiseksi vesistöissä). Lisäksi Arolampea ympäröivän pajuluhdan liiallisia raivaustoimenpiteitä tulee välttää ja muistaa maakuntakaavan velvoitteet alueen hoidossa ja sen linnustollisen arvon vaalimisessa.

Vantaanjoen vesistö on edelleen ajoittain/vuosittain voimakkaasti tulviva ja osa peltoalueesta, joka kohdetta ympäröi, on taloudellisesti hyvin vaikeasti hyödynnettävissä viljelymaana. Tulvavaikutteisten peltolohkojen osalta olisi hyvä selvittää mahdollisuudet ympäristötukien käytölle perustamalla alueelle riista- ym. peltoja, jotka samalla lisäisivät luonnon monimuotoisuutta ja vähentäisivät vesistöön pääsevää hajakuormitusta.

Muuta:

Alueen sudenkorento- ja vesihyönteislajiston selvitys todennäköisesti nostaisi koko alueen arvoa lajistollisen monimuotoisuuden ylläpitäjänä. Lisäksi kohteelta on havaintoja ainakin vesisiipan, viiksisiihan ja pohjanlepakon esiintymisestä (Ari Lehtinen/ 2011-2014). Kaikki Suomen lepakkolajit ovat luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettuja.

Laskentatulokset:

Laji	UHEX-luokitus	Direktiivi-laji	Reviirit	Lisätietoja
Laulujoutsen		X	1	7.5.14 2 ad p, emo hautoi
Tavi			3	
Heinätaavi	VU		0	5.4.14 k p
Sinisorsa			2-5	16.5.13 2n+12pull + 8 k
Telkkä			3	16.5.13 n+5 pull
Fasaani			1-2	
Ruskosuohaukka		X	1	16.5.13 k saalisteli
Tuulihaukka			0-1	27.4.13 k saalisteli
Nuolihaukka			1	16.5. 13 k+n soidinta
Luhtakana			1	14.5.-5.6.14 k Ä
Pikkuhuitti	VU		1	22.5.-8.6.14 k Ä
Kurki		X	1	14.4.14 2 ad p; 14.5.14 1 ad p
Ruisräikkä		X	1	6.7.13 2k Ä / Pirttilä
Taivaanvuohi			1	16.5.13 k Ä luhdalla
Lehtokurppa			1	16.5.13 n hautoi pesällä
Rantasipi	NT		1	reviiri vuosina 2013-2014
Kalatiira		X	1	7.-14.5.14 pari reviirillä
Uuttukyyhky			0-1	16.5.13 1Ä S-puolella
Sepelkyyhky			1	reviiri 2014 1 Ä
Käenpiika	NT		0-1	
Harmaapäätikka		X	1	2.5.13 k+n reviirillä
Pikkutikka			1	16.5.13 k+n / valmis kolo
Räystäspääsky			1	2014 pesä vanhassa myllyrak.
Västäräkki			1	
Satakieli			1	5.6.14 1 Ä
Mustarastas			ei arv.	
Räkättirastas			ei arv.	
Laulurastas			ei arv.	
Punakylkirastas			ei arv.	
Viitasirkkalintu			1	6.7.13 k Ä ,24.5.14 k Ä

Ruokokerttunen			6	2.-5.6.14 6 k Ä
Viitakerttunen			5	23.5.-9.6.14 5 k Ä
Rastaskerttunen	VU		1	1.-9.6.14 k Ä
Kultarinta			3	25.6.13 3k Ä
Mustapääkerttu			ei arv.	
Hernekerttu			ei arv.	
Pensaskerttu			ei arv.	
Tiltaltti			ei arv.	
Pajulintu			ei arv.	
Kirjosieppo			ei arv.	
Sinitiainen			ei arv.	
Talitiainen			ei arv.	
Pikkulepinkäinen		X	1	15.7.13 k+n reviirillä
Naakka			1	16.5. 13 pesä kolossa
Varis			1	
Pikkuvarpunen			1	5.6.14 pesä rantapötkkelön kolossa
Peippo			ei arv.	
Vihervarpunen			1-2	v. 2014
Keltasirkku			1	5.6.14 k+n var. reviirillä
Pajusirkku			2	7.5.14 2 k Än rev.

Kuva 5: Arolammen maisemaa.

6.15. Kokon puisto (4 ha)

Laskennat v. 2013: 30.4., 23.5. ja 5.6. (kartoituslaskenta)

Laskija: Martti Rajamäki

Kohdekuvaus: Martti Rajamäki, Aki Aintila

Kokon puistojen alue on hyvin pieni ja pahasti umpeenkasvanut. Alueella kasvaa pääosin kuusta, koivua, leppiä, haapoja sekä pajuja. Alueen kasvillisuus on paikoin hyvin tiheää ja alue todella vaikeakulkuista. Kokon puistojen alueella sijaitsee myös kaksi lampea. Alueen linnustollisesti arvokkaimmat alueet sijaitsevat alueen reunoilla ja osin alueen ulkopuolellakin. Alueen ulkopuolella välittömässä läheisyydessä omakotitaloalueella pesi laskenta-aikana todennäköisesti tilitatti ja alueen länsiosassa hömötiainen.

Alueen linnusto:

Vuoden 2013 laskennoissa kohteella havaittiin 17 lajia. Yleisimmät lajit olivat sinitiainen, peippo ja punarinta, eikä laskennoissa löytynyt uhanalaisia ja lintudirektiivin liitteen I lajeja. Umpeenkasvanut ympäristö sekä nuori puusto näkyy lintujen vähäisissä määrissä sekä suppeassa lajistossa. Pienen alueen ja lahoppuun vähäisen määrän takia alueelta ei löytynyt myöskään tikkoja.

Suositukset alueen maankäytölle:

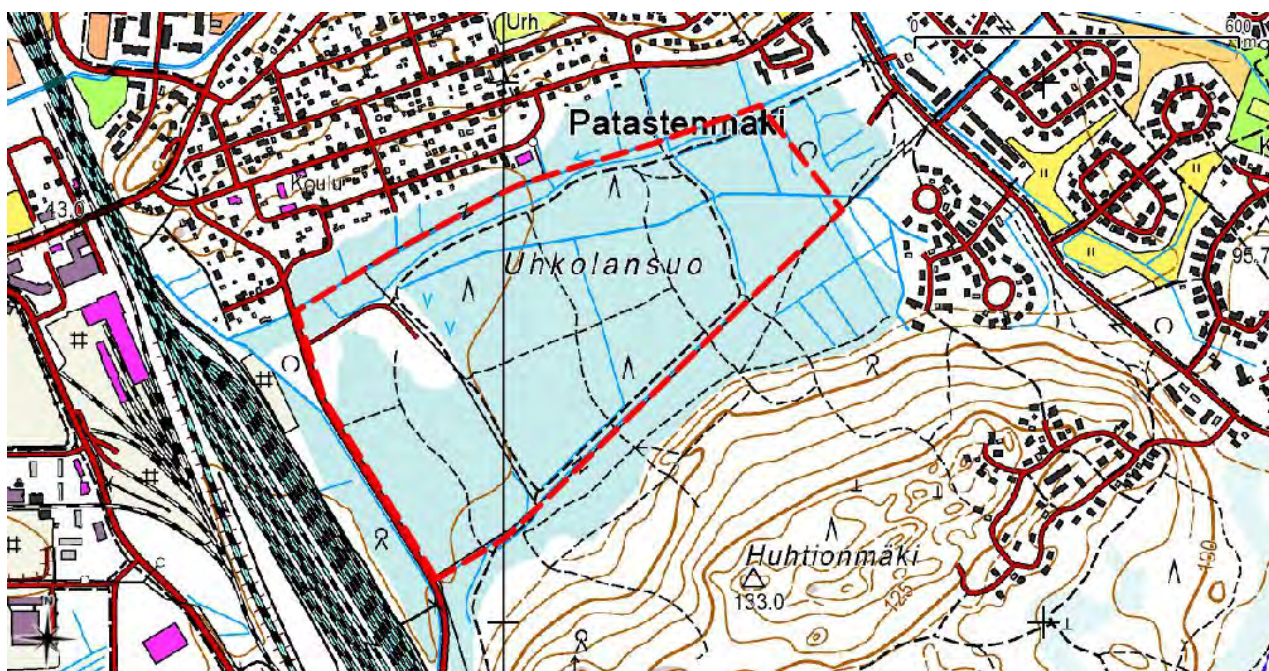
Resurssien salliessa ja maankäyttöpaineet huomioiden aluetta olisi hyvä avartaa ja kehittää lintujen pesimäalueena, sillä esimerkiksi alueen lampien reunukset voisivat tarjota monille lajeille hyviä pesimäpaikkoja. Alue on mielenkiintoinen kuitenkin luonnontilaisuuden takia. Sen puusto edustaa luonnontilaisen metsän sukkession alkuvaihetta. Lampien ympäristössä kasvaa runsaasti raitaa, ja raitalahoppuun määrä on korkea. Jonkin verran on myös kuusimaapuuta. Alueen lahottajasienilajisto on poikkeuksellisen mielenkiintoinen: noin kolmekymmentä erilaista

kääpälajia/indikaattorikääväkäslajia, joista vaateliaimpana alueellisesti uhanalainen harjasorakas (*Gloiodon strigosus*).

Kokonpuiston laskentatulokset:

Laji	UHEX-luokitus	Direktiivi-laji	Reviirit	Lisätietoja
Sepelkyyhky			1	
Rautiainen			1	
Punarinta			3–4	
Mustarastas			1	
Räkättirastas			1	
Laulurastas			1	
Lehtokerttu			1	
Mustapääkerttu			1	
Tiltalti			1	
Pajulintu			1	
Kirjosieppo			1–2	
Hömötiainen			1	
Sinitiainen			4–5	
Talitiainen			3	
Peippo			3–4	

6.16. Uhkolansuo (43,2 ha)

Laskennat v. 2013: Kartoituslaskennat 11.5. ja 16.5.

Laskijat: Jari Pasuri ja Juhani Kairamo

Kohdekuvaus: Ari Lehtinen ja Aki Aintila

Uhkolansuo on alun perin ollut pääosin mäntyä kasvavaa isovarpurämettä. Alue on ollut kuitenkin voimakkaan ihmistoiminnan piirissä pitkään. Sieltä on otettu turvetta, se on ojitettu ja nykyään aluetta ympäröi leveä valaistu ulkoilureitti, jossa talvisin on hiihtolatu. Ulkoilureitti lävistää alueen etelä-pohjoissuunnassa sen itäosassa. Koko alueen lävistää idästä luoteiskulmaukseen kulkeva 1,5 metriä syvä valtaoja, jonka varressa on joskus ollut sähkölinja ja puusto on raivattu pois n. 25 metrin leveydeltä. Valaistun ulkoilureitin lisäksi alueella risteilee muutamia kohtuullisen paljon käytettyjä polkureittejä, jotka kulkevat aikanaan kaivettujen ojien läjitysmassojen päällä. Karkeasti alue voidaan jakaa viiteen hieman erityyppiseen alueeseen.

1. Alueen länsiosassa valaistun ulkoilureitin ja Vahteristontien välissä olevalla n. 12 ha:n alueella sijaitsee Riihimäen kaupungin teknisen toimen aidattu materiaalivarikko ja mullan varastointialue. Varikkoalueen ympärillä sen itä-, etelä- ja länsipuolella on erikokoisia puuttomia soistumia, joista aikanaan on otettu turvetta ja jotka ovat myöhemmin kasvaneet täyteen rahkasammalta, ja ovat nyt sarakasvustoisia ja osin vesipintaisia soistumia. Puusto varikkoalueen ympäristössä, sekä varikkoalueen ja Vahteristontien välissä poikkeaa alueen muusta puustosta ollen pääosin nuorta 20-40 vuotiasta koivikkoa, jossa sekapuuna runsaasti haapaa ja raitaa. Puusto muuttuu eteläkaakkoon mentäessä mäntyvaltaiseksi.
2. Läntisimmän alueen itä- ja koillispuolella on n. 10 ha:n kuvio, jolla pääpuuna kasvaa n. 60-vuotias männikkö. Kuviolla kasvaa vahva, pääosin 3-5 metrinen alikasvoskuusikko ja riukumaista nuorta koivua. Aluetta ei vielä ole raivattu. Aluskasvillisuus on pääosin puolukkaa, mustikkaa, suopursua ja hieman juolukkaa. Tälläkin alueella on pieniä, ojamaisia

puuttomia entisiä turpeennostoalueita. Niiden kasvillisuus on suomaista, sisältäen erilaisia sammalia, saroja ja mm. suokukkaa. Tälle lohkolle tulee alueen eteläpuoliselta Huhtionmäen lähteikköalueelta vesiä kohtuullisen runsaasti ja metsän pohja on paikoin hyvinkin vetistä.

3. Uhkolansuon keskiosassa on n. 13 ha:n alue, jonka puusto on pääosin 50–60-vuotiaasta männikköä, seassa jonkin verran runkomaisia n. 50-vuotiaista koivua ja hieman kuusta. Alueelta on muutama vuosi sitten raivattu lähes kaikki alikasvuspuusto (kuuset ja nuoret koivut ja riukumännyt), metsä on hyvin talousmetsän oloista ja lahoppuuta löytyy vain vähän. Aluskasvillisuus sisältää rämeelle tyypillisiä varpukasveja, puolukkaa, mustikkaa ja paikoin kanervaa.
4. Alueen koilliskulmauksessa valaistun ulkoilureitin itäpuolella ja valtaojan eteläpuolella on hyvin monotoninen n. 3.5 ha:n kuvio, jossa kasvaa n. 60-vuotias puhdas männikkö. Lähes kaikki alikasvuspuusto on alueelta poistettu jo aiemmin. Pohjakasvillisuus on puolukkaa, mustikkaa ja kanervaa. Puhdasta talousmetsää, jota tulevaisuudessa odottaa päätehakkuu.
5. Inventointialueen koilliskulmassa valtaojan pohjoispuolella ja alueen läpäisevän valaistun ulkoilureitin itäpuolella on n. 5 ha:n kuvio, jonka pääpuusto on harvennettua n. 60-vuotiaasta männikköä, mutta alueella myös sekapuustona kuusta ja koivua. Alueelle on Helsingin Yliopiston ja Riihimäen kaupungin toimesta istutettu mm. puistoatsaleaa ja alppiruusua; alue toimii näiden lajien kasvatuskoealueena. Kokeilusta on informoitu kyltein joissa toivotaan, että alueella ei kuljettaisi eikä tallattaisi taimia.

Linnustotiedot:

Inventoinneissa ei havaittu lainkaan uhanalaiseksi tulkittuja lintulajeja. EU:n lintudirektiivin lajeja havaittiin 2 (pyy ja palokärki). Lisäksi hömö-, töyhtö- ja kuusitiainen sekä puukiipijän esiintyminen antaa Uhkolansuon alueelle selvää lisäarvoa. Puukiipijä ja pyy ovat Suomessa kärsineet metsien rakennemuutoksista, kuin myös hyviä metsäyhteyksiä vaativa töyhtötiainen. Nämä lajit kertovat hyvinvoivasta metsäympäristöstä: Uhkolansuo on elinympäristönä ilmeisen laadukasta ylläpitämään näiden lajien esiintymistä, ja alue on yhteydessä muihin viheralueisiin ja siten osana laajempaa metsäkokonaisuutta.

Maankäyttösuositukset:

Koska alue liittyy kiinteästi Vahteristonmäen-Huhtionmäen luonnonsuojelualueeseen, niin myös Uhkolansuon hoidossa tulisi jatkossa ottaa huomioon luonnon monimuotoisuuden lisääminen alueella. Alue palvelee suurta määrää kaupunkilaisia ulkoilu- ja virkistysalueena, jolloin alueen luonnon monimuotoisuutta ja siten kiinnostavuutta voitaisiin lisätä mm. lehtilahoppuun keinotekoisella lisäämisellä. Muodostettavan lahoppuuston sijainti tulee suunnitella siten, että ne eivät vaaranna alueen polkuverkostolla liikkuvia. Lisäksi alueen länsiosassa, varikkoalueen vieressä olevat suurimmat vanhat turpeenottoalueet voisi kohtuullisin kustannuksina ruopata uudelleen avoimiksi, vesipintaisiksi alueiksi. Nämä toimenpiteet lisäisivät myös alueen linnustollista arvoa. Lisäksi Uhkolansuon yhteydet laajempiin metsäkokonaisuuksiin on syytä säilyttää pidättäytymällä tehokkaasta maankäytöstä alueen eteläpuolella (Huhtionmäki.)

Uhkolansuon laskentatulokset:

Laji	UHEX-luokitus	Direktiivi-laji	Reviirit	Lisätietoja
Tavi			1	lensivät yli
Sinisorsa			1	lensivät yli
Pyy		x	1	
Metsäviklo			1	
Sepelkyyhky				
Käki			1	
Palokärki		x		
Käpytikka				
Metsäkirvinen			3	
Västäräkki				
Rautiainen			2	
Punarinta			5	
Mustarastas				runsas
Räkättirastas			2	
Laulurastas			2	
Punakylkirastas			2	
Kulorastas			0-1	
Lehtokerttu			1	
Mustapääkerttu			2	
Sirittäjä			5	
Tiltalti			2	
Pajulintu			12	
Hippiäinen				
Harmaasieppo			2	
Kirjosieppo			3	
Pyrstötiainen			1	
Kuusitiainen				
Hömötiainen			2	
Töyhtötiainen			1	
Sinitäinen			5	
Talitiainen			6	
Puukiipijä				
Närhi				
Harakka			1	
Varis				
Peippo			12	
Viherpeippo			1	
Vihervarpunen			2	
Keltasirkku				

6.17. Hatlamminsuo (luonnonsuojelualue) (44 ha)

Laskennat v. 2014: 2.4., 7.5., 4.6., 26.6. (kartoituskalkula)

Laskennat ja kohdekuvaus: Ari Lehtinen

Hatlamminsuo on tyypillinen eteläsuomalainen keidassuo, jonka laitteet ja keskusta erottuvat selvästi. Suon reunaosat ovat kituliasta mäntyä kasvavaa isovarparämettä, jonka kenttäkerroksen yleisiä lajeja ovat suopursu, juolukka ja suomuurain, sekä tupasvillarämettä, jossa yleisinä kasvavat tupasvilla, suokukka, isokarpalo ja kihokit. Suon keskiosissa on useita pieniä avovesipintaisia lampareita. Osa niistä on eriasteisesti umpeen kasvaneita ja niiden reunukset ovat suotyypiltään erilaisia nevoja. Niiden kenttäkerroksen muodostavat mutasara, leväkkö ja valkopiirtoheinä. Näiden suotyyppien osuus koko Riihimäen puoleisesta inventointialueesta oli n. 35 ha. Lisäksi inventointiin sisällytettiin n. 15 hehtaaria suon etelä/länsipuolisia varttuneita kuusivaltaisista reunametsiä, jotka kiinteästi liittyivät kokonaisuuteen. Koko suon pinta-ala mukaan luettuna Hausjärven puoleinen alue on pinta-alaltaan n. 60 ha, josta ojittamaton suota on 47 ha. Suon länsireunassa on alue, josta on 1930–50-luvuilla nostettu pehkurvetta, ja siellä on havaittavissa nyt jo umpeutuneita ojia ja pieniä osin vielä vesipintaisia turpeennostokuoppia.

Hatlamminsuo ja sen koillispuolella sijaitseva Hatlamminmäki muodostavat Riihimäen tärkeimmän ja arvokkaimman lähivirkistysalueen. Alueelle on rakennettu n. 800 metriä pitkä pitkospuureitti, jonka varrella olevilla luontorasteilla opastetaan monipuolisesti alueen luontoa ja lajistoa. Lisäksi alueella risteilee talvisin hiihtolatuverkosto, jota on ylläpidetty Riihimäen kaupungin toimesta. Lisäksi alue tarjoaa lähialueen asukkaille oivallisen kohteen marjastukseen ja sienestystyöhön: suolla kasvaa mm. suomuurainta ja karpaloa, reuna-alueilla puolukkaa ja mustikkaa.

Aluetta ei toistaiseksi ole rauhoitettu luonnonsuojelulain nojalla suojelualueeksi, mutta sellaiseksi se on merkitty voimassa olevassa maakuntakaavassa ja suojelumääräys sitoo alueen jatkosuunnittelua. Alueesta on tällä hetkellä Valtion omistuksessa ja Metsähallituksen luontopalveluiden hallinnassa 82,6 ha ja alue tultaneen jatkossa muodostamaan luonnonsuojelualueeksi suojelun toteutuksen edetessä.

Alueen linnustosta:

Alueella tehtiin linnustoinventointeja neljänä aamuna (2.4., 7.5., 4.6., 26.6.) kulkien alue kattavasti jalkaisin. Alueella havaittiin pesiviksi tulkittavia lintulajeja yhteensä 33. Yksilömäärät olivat kuitenkin melko pieniä. Tavallisimmat alueen lajeista olivat peippo, pajulintu, niittykirvinen, punarinta ja punakylkirastas, jotka kaikki ovat tavallisia metsäisen alueen lajeja. Linnustollisesti merkittävimmät pesimälajit olivat teeri, kurki ja **keltavästäräkki**.

Vuoden 1993 linnustoinventoinnissa oli alueella pesintäaikaan havaittu 41 lajia, joista pesiviksi tulkittavia lajeja oli 38. Silloin inventoinneissa pesimälajeiksi tulkittiin mm. tavi, taivaanvuohi, liro, pikkulepinkäinen ja pähkinähakki, joita ei kesän 2014 inventoinneissa havaittu lainkaan. Toisaalta nyt havaittiin alueella pesivänä kurki, keltavästäräkki, närhi ja korppi, joita ei vuoden 1993 inventoinneissa tavattu.

Vuoden 2014 inventoinneissa havaituista lajeista pyy, teeri, kurki ja palokärki kuuluvat EU:n lintudirektiivin lajeihin. Uhanalaisluokituksessa (UHEX-2010) keltavästäräkki kuuluu vaarantuneisiin (VU) lajeihin, jonka kannan kehitys on ollut voimakkaasti taantuva. Niittykirvinen taas kuuluu silmälläpidettäviin (NT) lajeihin. Varsinaisten inventojen ulkopuolella 10.8.2014 Mattias Deschryvere havaitsi alueella kolme mehiläishaukkaa, joka saattaisi viitata alueella syntyneeseen poikueeseen. Mehiläishaukka on uhanalaisuudeltaan vaarantuneiden (VU) luokassa ja kuuluu EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeihin.

Johtopäätöksiä:

Vuoden 1993 inventoinneissa laskenta-alue oli 75 ha, kun tuoreemmissa inventoinneissa n. 50 ha kattaen vain Riihimäen puoleisen osan kohteesta. Tästä syystä tulosten vertailu keskenään näiden kahden laskennan välillä sisältää tiettyjä epävarmuustekijöitä, mutta yleisesti voidaan todeta alueen linnustollisen arvon säilyneen suurin piirtein ennallaan. Alue on edelleen maakunnallisesti linnustollisesti arvokas keidassuoalue nimenomaan luonnontilaisuutensa ansiosta. Lisäksi suohon liittyvät reunametsät pienialaisine korpikuusikoineen lisäävät alueen monimuotoisuutta.

Suosituksat alueen maankäytölle:

Koska Hatlamminsuon-Hatlamminmäen alueesta jo nyt on 82 ha Metsähallituksen luontopalveluiden hallinnassa, eli hankittu valtiolle suojelutarkoituksessa, niin alueen luonnonsuojelulain mukaista toteutusta tulee jatkaa ja saattaa koko maakuntakaavassa SL-merkinnällä oleva alue luonnonsuojelulain nojalla **rauhoitetuksi suojelualueeksi**. Näin alueella sallitaan lähivirkistystä palvelevat nykymuotoiset käyttötarkoitukset eli ulkoilu- ja hiihtoreitit. Samalla tapaa kuin on tehty Riihimäellä Vahteristonmäen alueella. Alueella oleva noin 0,8 km:n pituinen **pitkospuureitti tulisi uudistaa** koska se alkaa olla paikoin erittäin huonokuntoinen ja jopa vaarallinen sillä kulkijoille.

Alueelle on joskus tuotu kolopesijöille pönttöjä suon etelä- ja lounaisosiin. Nyt pöntöt ovat rapistuneet ja jopa vaarallisia linnuille. Inventointien yhteydessä alueelta poistettiin puista useita erittäin huonokuntoisia pönttöjä. Johtuen alueen hyvin vähäisestä kolopuiden (ja myös lehtilahopuiden) määrästä, alueen linnuston monimuotoisuutta pystyttäisiin lisäämään merkittävästi pöntöttämällä monipuolisesti luontopolun varren reunametsäalueet. Lisäksi suon ennallistamisen kannalta olisi hyvä, jos entisille pehkururpeen nostoalueille kaivetut ojat tukittaisiin, jolloin suon vesitase pysyisi parempana ja lähempänä luonnontilaisuutta. Ojien tukkiminen ei juuri vaikuttaisi suojeltavaksi merkityn alueen ulkopuolelle maaston muodoista johtuen vaan vaikutukset pysyisivät

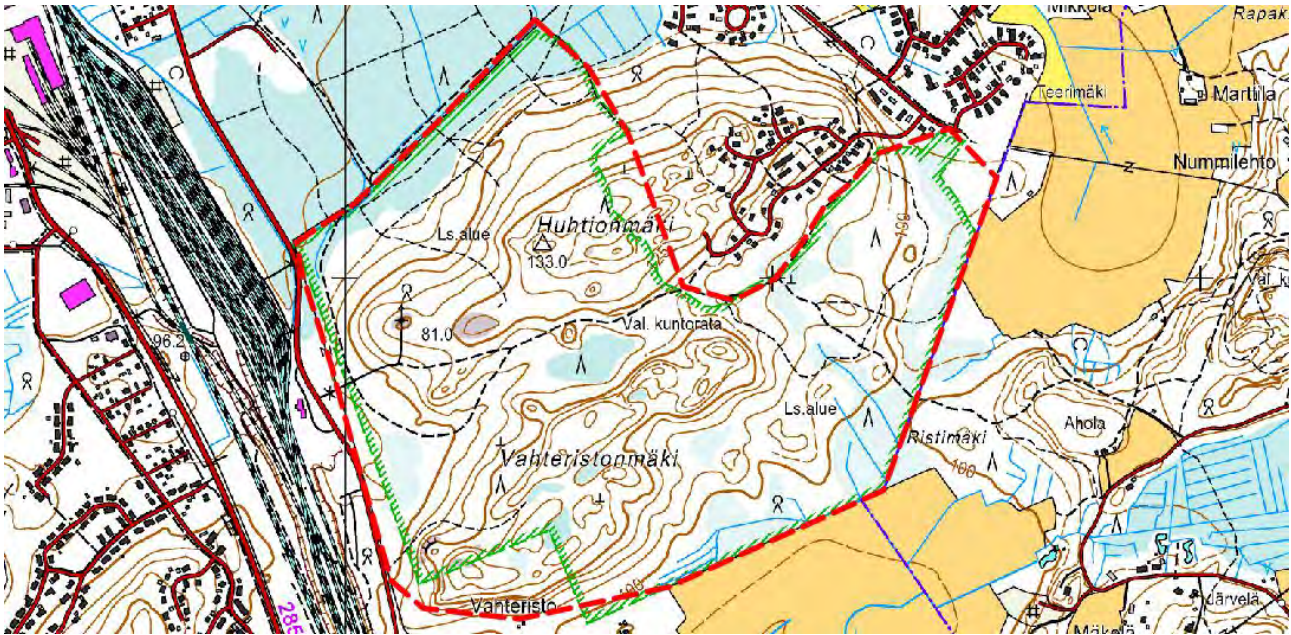
nimenomaan rämesuon osuudella. Yhteistyötä Riihimäen kaupungin, Metsähallituksen luontopalveluiden ja Hämeen ELY-keskuksen välillä tulisi lisätä, jotta kokonaisuus saataisiin säilytettyä Riihimäen kaupungin arvokkaimpana lähiluontokohteena tulevaisuudessakin.

Hatlamminsuon laskentatulokset:

Laji	Uhex-luokitus	Direktiivi-laji	Reviirit	Lisätietoja
Laulujoutsen		X	0	kn+1 2-kv kiertelevänä suolla
Pyy		X	1	
Teeri		X	1	
Kurki		X	1	4.6. 2 ad + 1 pull (n. viikon ikäinen)
Mehiläishaukka	VU	X	0-1	10.8.2014 3p M. Deschyvere
Metsäviklo			1	
Sepelkyyhky			2-3	
Käki			1-2	
Palokärki		X	1	
Käpytikka			1-2	
Metsäkirvinen			3	
Niittykirvinen	NT		6-8	
Keltavästäräkki	VU		1	7.5. k p; 4.6. kn p reviirillä
Västäräkki			1-2	
Rautiainen			1-2	
Punarinta			5-7	
Leppälintu			1	
Mustarastas			1-2	
Räkättirastas			1-2	
Laulurastas			2-3	
Punakylkirastas			3-5	
Hernekerttu			1	
Pajulintu			10-15	
Harmaasieppo			1	
Kirjosieppo			1	
Pyrstötiainen			0-1	2.4. kn p/kiert.
Hömötiainen			1	
Kuusitiainen			1	
Sinitiaisen			1-2	
Talitiaisen			1-2	
Närhi			1	
Varis			1	
Korppi			1	pesintä ehkä Hausjärven puolella
Peippo			10-15	
Vihervarpunen			1-2	
Pikkukäpylintu			1-2	
Punatulkku			1	

6.18. Vahteriston luonnonsuojelualue (133 ha)

Laskennat v. 2014: 2.4., 7.5., 10.5. ja 4.6. (kartoituslaskenta)

Laskija: Ari Lehtinen

Kohdekuvaus: Ari Lehtinen

Inventointialue muodostuu kahdesta moreenimäestä, Huhtionmäestä ja Vahteristonmäestä. 133 hehtaarin inventointialueesta 121 hehtaaria sisältyy vuonna 2008 luonnonsuojelulain nojalla perustettuun ja rauhoitettuun Vahteriston luonnonsuojelualueeseen.

Eteläisempi Vahteristonmäen alue on enimmäkseen talouskäytössä ollut metsää, jota on 2000-luvun alussa harvennettu ja raivattu ja metsän kuviorajat erottuvat edelleen selvästi. Puusto on pääosin nuorta männikköä, jossa kuitenkin on sekapuuna melko runsaasti lehtipuuta. Alueen monimuotoisuutta lisäävät muutamat varttuneemman metsän kuusivaltaiset kuviot alueen eteläreunassa, pienialaiset suopainanteet sekä kaksi korpikuviota. Pohjoisemmalla Huhtionmäellä on sekä nuorta taimikkoa kasvavia avohakkuualueita, että myös varttuneita yhtenäisiä kuusimetsiä. Huhtionmäen alueelta löytyy myös korpikuviota ja osittain soistuneita korpia yhteensä n. 11 ha. Haapaa kasvaa paikoin isoina yksittäisinä runkopuina sekä pienialaisina ryhminä. Lisäksi inventointialueella on kolme erillistä kallioaluetta, jotka metsätyypiltään ovat puolukkatyyppin (VT) kuivahkoa kangasmetsää.

Inventointialuetta pohjoisessa ja osin lännessä rajaa leveä valaistu yhdistetty kuntorata- ja hiihtolatalue, joka myös kulkee alueen läpi itä-länsisuunnassa Huhtionmäen ja Vahteristonmäen välisessä notkossa. Lisäksi alueella risteilee merkitsemätön polkuverkosto, sekä alueen kaakkoisosassa 1,2 km:n mittainen merkitty luontopolku, jonka varressa on alueen monimuotoisimmat vanhat metsät korpijuotteineen ja metsäpuroineen. Alue on riihimäkeläisten tärkeä lähivirkistysalue kuntoratoineen ja valaistune hiihtoreitteineen, mikä on huomioitu myös alueen rauhoituspäätöksessä sallimalla tietyt toimenpiteen kuntoradan ylläpitämiseksi.

Alueen linnustosta:

Alueelle tehtiin neljä erillistä inventointikierrosta 2.4., 7.5., 10.5. ja 4.6.2014. Lisäksi raportissa on hyödynnetty alueelta v. 2013–2014 kertynyttä muuta linnustotietoa, joka on kerätty Tiira-lintuhavaintojärjestelmästä ja ne on erikseen mainittu laskentatuloksien yhteenvetotaulukossa.

Pesintäkauden 2014 inventoinneissa varmasti tai todennäköisesti alueella pesiviksi tulkittiin yhteensä 47 eri lintulajia. Määrä on suuri varsinkin siksi, että inventointialue on muualta kuin eteläreunaltaan kaupunkirakenteen tiiviisti ympäröimä. Lajimäärä kuvastaa hyvin alueen edelleen säilynyttä monimuotoisuutta ja sen linnustollista arvoa. Lintudirektiivin liitteen I lajeista alueella havaittiin pesivänä tai todennäköisesti pesivänä pyy, teeri, palokärki ja pikkusieppo. Alueella pesivänä havaittu niittykirvinen kuuluu uuden uhanalaisuusluokituksen (UHEX-2010) mukaan silmälläpidettäviin (NT) lajeihin. Kunnollisen vanhan/varttuneen havupuuvaltaisen metsän indikaattorilajeja olivat mm. peukaloinen, **idänuunilintu**, **pikkusieppo**, hömötiainen ja puukiipijä. Pikkusieppolla ja idänuunilinnulla oli vuonna 2014 normaalia voimakkaampi esiintyminen Kanta-Hämeessä mikä on huomioitava tuloksia tulkittaessa. Lisäksi alueella havaittiin 30.3.2013 reviirillä varoitteleva **pähkinähakki** (Tiira/Esko Heiskanen). Kulttuurivaikutteisia pesimälajeja alueella olivat västäräkki, kirjosieppo, sinitiainen, harakka ja viherpeippo. Alueelle harvinaisiksi pesimälajeiksi voisi pikkusiepon ja idänuunilinnun lisäksi nimetä kulorastaan, töyhtötiaisen ja pikkukäpylinnun. Tosin pikkukäpylinnun alueella havaitut kaksi lentopoikuetta ovat myös saattaneet tulla inventointialueen rajojen ulkopuolelta mutta ovat voineet pesiäkin alueella.

Johtopäätöksiä:

Vuoden 1992 inventoinneissa havaittiin samalla 133 hehtaarin inventointialueella 47 varmasti ja 5 mahdollisesti alueella pesivää lintulajia. Silloin havaituista lajeista varpushaukkaa, helmipöllöä ja punavarpus ei havaittu vuoden 2014 inventoinneissa. Punavarpusen kannat ovat romahtaneet yleisemminkin Suomessa, helmipöllön esiintyminen Etelä-Suomessa on satunnaista ja kiinni paikallisesta pikkunisäkkäiden esiintymisestä. Varpushaukalle alue ei ehkä enää sovellu pesintäreviiriksi voimakkaasti kasvaneen virkistyskäytön vuoksi. Vuoden 2014 inventoinneissa vastaavasti havaittiin niittykirvinen, västäräkki, idänuunilintu ja pikkusieppo, joita ei havaittu vuoden 1992 inventoinneissa. Västäräkin ja niittykirvisen esiintyminen alueella nyt selittyy niiden paremmalla ravinnonhakumahdollisuudella. Alueelle on tehty leveä ulkoilu- ja hiihtoura, josta osaa hoidetaan leikkaamalla ruoho lyhyeksi. Tältä alueelta juuri västäräkit ja niittykirviset hakivat ruokaa ja tuo ravinnonhakubiotooppi puuttui alueelta 1992. Idänuunilinnun ja pikkusiepon esiintyminen alueella johtuneen suurelta osin niiden voimakkaasta, normaalia runsaammasta esiintymisestä eteläisessä Suomessa kesällä 2014. Se kyllä myös ilmentää sitä, että alueelta löytyy näiden lajien suosimaa varttuneen tai vanhan havumetsän alueita.

Vahteristonmäen - Huhtimonmäen alueen linnustollinen arvo on säilynyt hyvänä alueella tapahtuneista muutoksista huolimatta ja kohteen alueellinen merkitys linnustonsuojelun kannalta on merkittävä. Ennen kaikkea alue on tärkeä lähiluontokohde Riihimäen kaupunkilaisille tarjoten mahdollisuuden tutustua metsäluonnon lintulajeihin.

Suosituksia alueen maankäytölle:

Alueen monimuotoisuutta ja myös linnustollista arvoa pystytään nostamaan luomalla mahdollisuudet runsaamman lahopuumäärän syntymiselle. Luontaisesti alueelle syntyviä lahopuita ei saa korjata alueelta pois. Jos lahopuut muodostavat vaaraa liikuntareiteillä kulkeville, tulee ne

kaataa reitin reunasta metsään päin ja jättää maalahopuiksi. Samoin tulee menetellä mahdollisten myrskytuhopuiden osalta. Olisi suotavaa tuottaa myös keinotekoista lahoppuuta alueille, joissa ei ole ulkoilureittejä tai käytettyä polkuverkostoa, koska alueella viimeisen 20 vuoden aikana tehdyistä metsänhoidollisista toimenpiteistä johtuen lahoppuun määrä on pieni.

Rauhoituspäätöksen tekstin mukaan alueelle tulisi laatia **hoito- ja käyttösuunnitelma** viimeistään vuonna 2017 kaupungin ja ELY-keskuksen yhteistyönä (kohta III). Tämä päätöksen velvoite tulisi myös toteuttaa ja siinä suunnitelmassa huomioida juuri edellä mainittu lahoppuuden kasvattaminen alueella, sekä sopia käytännöt miten ulkoilureittejä hoidetaan niin, etteivät ne heikennä alueen luontoarvoja. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa olisi hyvä tuoda esille myös ne tavat, joilla suojelualuetta voitaisiin hyödyntää Riihimäen kaupungin koulujen ja päiväkotien luonto-opetuksessa ja –kasvatuksessa nykyistä paremmin. Siihen alue tarjoaa hyvät mahdollisuudet.

Muuta:

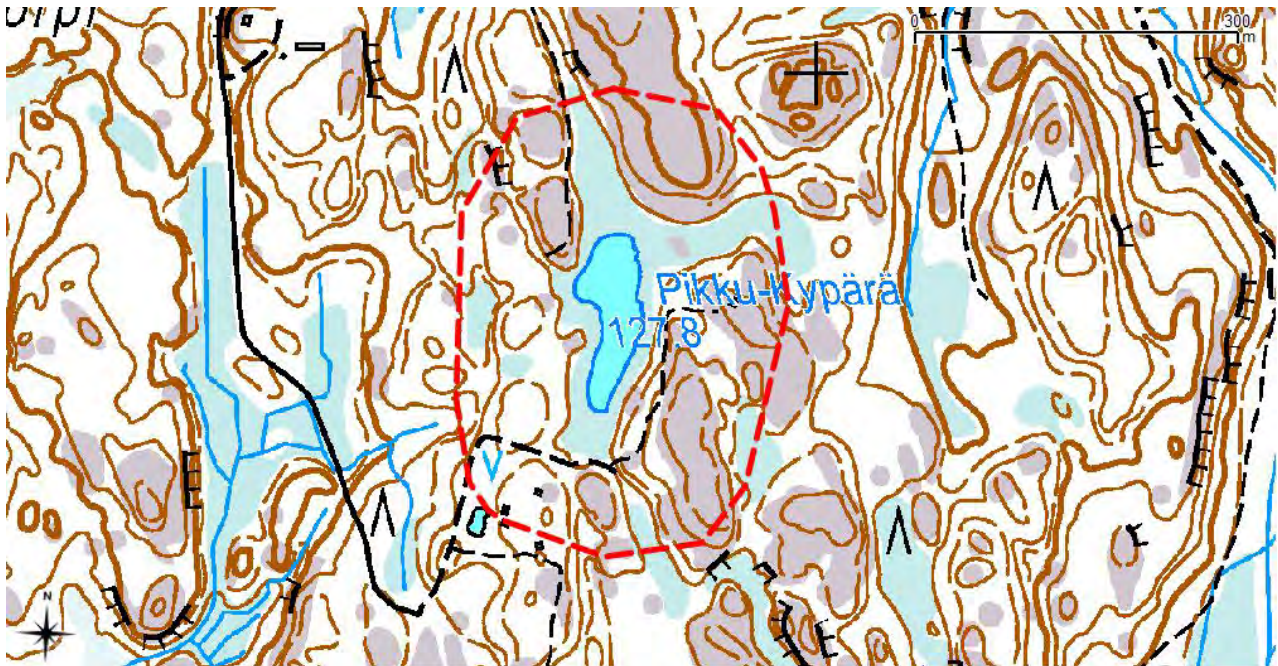
Vuonna 2013 Riihimäen kaupungin tilaamassa liito-oravaselvityksessä Teppo Häyhä löysi yhden reviirin hieman linnustoinventointirajauksen eteläpuolelta Vahteriston tilan alueelta pellonreunametsiköstä. Tältä alueelta on kulkuyhteys Vahteriston luonnonsuojelualueelle ja se tulee myös jatkossa säilyttää ja huomioida. Vuoden 2014 inventoinneissa ei linnustaselvitysalueelta tehty liito-oravahavaintoja, mutta on paljon mahdollista, että liito-orava esiintyy alueella; siellä on sille sopivia kuusivaltaisia varttuneita metsiä, joissa sekapuuna haapaa ja muita lehtipuita. Alueen laajuudesta johtuen liito-oravainventointi alueelta tulisi tehdä aivan erikseen, jolloin se voitaisiin ajallisesti suorittaa otollisimmalla hetkellä kevään sääolosuhteet huomioiden.

Vahteristonmäen-Huhtionmäen laskentatulokset:

Laji	Uhex-luokitus	Direktiivilaji	Reviirit	Lisätietoja
Pyy		X	1	1+1 p ja ulosteita poluilla
Teeri		X	0-1	1 n p 10.5. itäreunan korpijuotissa
Lehtokurppa			2	1 + 1 p, lähtivät jaloista
Metsäviklo			1	reviiri aivan alueen kaakkoisrajalla
Sepelkyyhky			4-5	1. poikueet kuoriutuneet 7.5.
Käki			1	k Ä 10.5. ja 4.6.
Palokärki		X	1	k p Ä + ruokailujälkiä runsaasti
Käpytikka			5-7	
Metsäkirvinen			4-5	
Niittykirvinen	NT		1	Hakivat ravintoa hiihtolatupohjilta
Västäräkki			2	Hakivat ravintoa hiihtolatupohjilta
Peukaloinen			1-2	
Rautiainen			3-4	
Punarinta			10-15	
Leppälintu			1	k+n p Än 4.6.
Mustarastas			3-5	
Räkättirastas			3-5	
Laulurastas			2-3	
Punakylkirastas			3-5	

Kulorastas			1	26.4.-17.5. 1/1 rev. (EH/Tiira)
Kultarinta			1	4.6. 1k Än linkkitornin lähellä
Hernekerttu			6-8	
Pensaskerttu			2-3	
Lehtokerttu			1	
Idänuunilintu			1-2	4.6. k Ä luontopolun varressa (AL) sekä 13.6. k Ä Huhtimonmäen W-osassa (EH/Tiira)
Sirittäjä			3	
Tiltalti			1	
Pajulintu			10-15	
Hippiäinen			1-2	
Harmaasieppo			1-2	
Pikkusieppo		X	1	17.5. k 2-kv Än (EH/Tiira)
Kirjosieppo			2	
Hömötiainen			1	
Töyhtötiainen			1-2	
Kuusitiainen			2-3	
Sinitiaisen			3-4	
Talitiainen			3-4	
Puukiipijä			2	2 pesää pöntöissä Huhtionmäessä
Närhi			2-3	7.-10.5. 2 poikuetta lennossa
Harakka			1-2	
Pähkinähakki			0-1	30.3.2013 1 var (EH/Tiira)
Varis			1-2	
Peippo			10-15	
Viherpeippo			4-5	
Vihervarpunen			3-5	
Pikkukäpylintu			0-2	
Punatulkku			2	
Nokkavarpunen			0	10.8.2013 1 n-puk p (EH/Tiira)
Keltasirkku			2	

6.19. Pikku-Kypärä (12 ha)

Laskennat v. 2013: 6.5., 27.5. ja 7.6. (kartoitusselvitys)

Laskija: Ari Lehtinen

Kohdekuvaus: Ari Lehtinen

Pikku-Kypärän inventointialueen laajuus on 13 hehtaaria. Tästä itse lammen pinta-ala on 0,65 ha. Lammen rannoilla on kapea rahkasammalvyöhyke. Alueen metsät ovat olleet edellisen linnustoinventoinnin (1992-1993) jälkeen voimakkaan metsätalouden alaisena. Nyt alueen metsät ovat pääosin eri-ikäistä nuorta taimikkoa. Jonkin verran alueelle on jätetty pystyyn siemenpuiksi kookkaampia mäntyjä ja lammen rantaan hyvin kapealti jättöpuustoa.

Lammen koillispuolella on pienialainen luonnontilaisempi rämemetsikkö, jota sitäkin on talven 2012-2013 aikana hakattu harventaen. Alueella on sen eteläreunalla tulotien varressa 2 kesämökkiä, itäpuolella yksi mökki ja pohjoispuolelle lähelle lampea on rakenteilla kolmas mökki. Lammen luoteispuolella avokalliokumpareella on nuotiopaikka, jota jäljistä päätellen käytetään säännöllisesti. Lisäksi lammen rantaan tulevat polut etelässä ja idässä olevilta mökeiltä, ja lammelle on rakennettu kaksi pientä laiturerakennelmaa penkkeineen.

Alueen linnusto:

Alueella havaittiin vuonna 2013 pesivänä 17 eri lintulajia ja yhteensä vain 21 paria. Tavallisimmat alueen lajeista olivat peippo, keltasirkku, pajulintu, metsäkirvinen ja punarinta, kaikki tavallisia metsän pesimälajeja. Linnustollisesti paras havainto oli lammen koillispuolella olevan kuolleen rämemännyn kaarnakolossa pesinyt puukiipijä sekä voimakkaasti taantunut punavarpuunen (NT).

Vielä 1992–1993 linnustoinventoinnissa oli alueella havaittu ja mahdollisesti pesiväksi tulkittu mm. kaakkuri-pari, metso, varpuspöllö, palokärki ja pohjansirkku. Mitään näistä linnustollisesti arvokkaista lajeista ei enää havaittu alueella vuoden 2013 inventoinneissa.

Pikku-Kypärän alueen linnustollinen arvo on romahtanut. Raskaan metsätalouden ja rakentamisen vuoksi alueella ei ole enää mainittavaa arvoa linnuston tai luonnon monimuotoisuuden kannalta.

Pikku-Kypärän laskentatulokset:

Laji	UHEX-luokitus	Direktiivi-laji	Reviirit	Lisätietoja
Sinisorsa			0	
Telkkä			1	
Teeri	NT	x	0	havaittu 2 tuoretta ulostekasaa
Taivaanvuohi			0	1 soidintava koiras lammella 6.5.
Metsäviklo			0	1 soidintava koiras 6.5.
Sepelkyyhky			1	
Käpytikka			1	
Metsäkirvinen			2	
Punarinta			2	
Räkättirastas			1	
Laulurastas			1	
Viitakerttunen			1	havaittu laulava lintu 7.6.
Pajulintu			2	
Sinitiainen			1	
Talitiainen			1	
Puukiipijä			1	
Varis			1	
Korppi			0	2 alueella kiertelevää lintua
Peippo			3	
Pikkykäpylintu			0	alueella havaittu kierteleviä parvia
Punavarpunen	NT		1	reviirillä laulava koiras 27.5. ja 7.6.
Punatulkku			0	alueella 1 koiras 27.5.
Keltasirkku			2	

esiintyi runsaasti: yleisimmät lajit olivat peippo (29 reviiriä), pajulintu (28 reviiriä), punarinta (18 reviiriä) ja metsäkirvinen (11 reviiriä). Myös kerttuja, rautiaisia, hippiäisiä ja tiaisia havaittiin melko runsaasti.

Vuoden 1994 selvitykseen nähden Paalijoen **linnustolliset arvot ovat pysyneet ennallaan**. Monia aikaisemmassa selvityksessä havaittuja lajeja, joita ei tässä selvityksessä havaittu (palokärki, huuhkaja, helmi- ja varpuspöllö) voi edelleen esiintyä alueella, pöllöille erityisesti hyvän ravintotilanteen vuosina. Alue on sopiva potentiaalinen pesimäpaikka myös pikkusiepolle.

Suosituksia alueen maankäytöstä:

Paalijoen kanjoni on yksi tärkeimmistä kohteista ja linnustollisesti arvokkaimmista alueista, joita vuoden 2013 linnustoselvityksessä inventoitiin. Koska alue on arvokas kanalinnuille sekä muille yhtenäisiä metsäalueita suosiville lajeille, olisi syytä välttää metsätaloudellisten toimenpiteiden jatkamista alueella, jotta metsälinnusto säilyy nykyisellä tasollaan.

Alue tulisi säilyttää mahdollisimman luonnontilaisena jo ainutlaatuisen maisemallisten arvojensa takia. Maakunnassa poikkeuksellinen kanjonialue on **suojelun arvoinen** jo itsessäänkin.

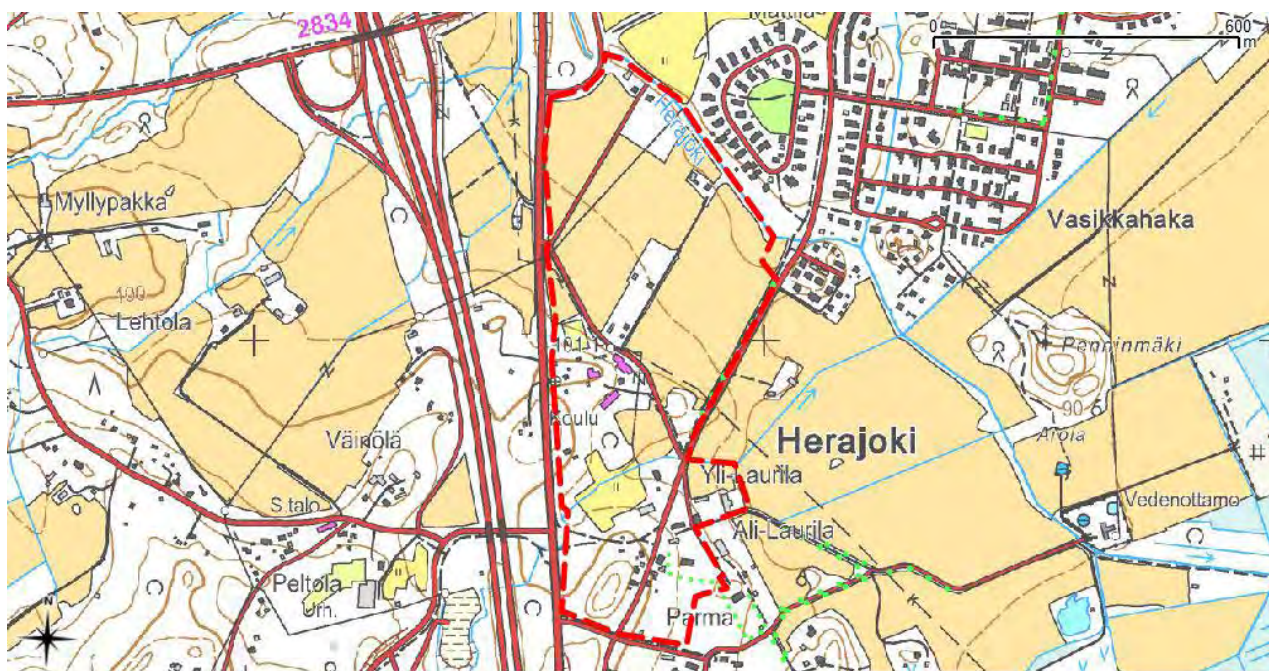
Tarkat tiedot liito-oravan esiintymisestä poistettu.
(Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21.5.1999/621, § 24)

Paalijoen kanjonialueen laskentatulokset:

Laji	UHEX-luokitus	Direktiivi-laji	Reviirit	Lisätietoja
Tavi			1	
Sinisorsa			1–2	
Kanahaukka				äänihavainto
Pyy		x	1–2	
Teeri	NT	x	1	
Metso	NT	x	1	alueellisesti uhanalainen
Varpushaukka			1	
Metsäviklo			2	
Sepelkyyhky			2	
Käki			1	
Harmaapäätikka		x	1	
Käpytikka			4	
Pikkutikka			1	
Metsäkirvinen			11	
Rautiainen			7	

Punarinta	18	
Mustarastas	2	
Räkättirastas	1	
Laulurastas	8	
Punakylkirastas	6	
Hernekerttu	2	
Pensaskerttu	2	
Lehtokerttu	2	
Mustapääkerttu	2	
Idänuunilintu	1	
Tiltalti	3	
Pajulintu	28	
Hippiäinen	8	
Harmaasieppo	5	
Kirjosieppo	3	
Hömötiainen	2	
Töyhtötiainen	1	
Kuusitiainen	1	
Sinitiainen	4	
Talitiainen	10	
Puukiipijä	4	
Närhi	1–2	
Korppi	1	
Peippo	29	
Järripeippo	0	1 havainto 10.5.
Vihervarpunen	4–9	ylilentäviä parvia
Käpylintulaji (<i>Loxia sp.</i>)	3–4	ylilentäviä parvia
Punavarpunen	NT	1
Punatulkku	1	
Keltasirkku	5	

6.21. Herajoen keskusta (36 ha)

Laskennat v. 2013: Kolme koko inventointialueen kattavaa laskentaa (21.4., 25.5. ja 6.6.). Lisäksi runsaasti hajahavaintoja alueelta. Laskija on retkeillyt alueella vuosittain vuodesta 1966 asti.

Laskija: Reima Hirviniemi

Kohdekuvaus: Ari Lehtinen

Inventointialue on vanhaa maaseutumaista viljelykulttuurialuetta, joka vuosikymmenten kuluessa on supistunut ympäröivän asutuksen ja liikenneväylien rakentamisen myötä. Vuonna 2013 suurin osa alueesta oli viljelyksessä olevaa peltoa (viljelykasvina herne) sekä kesantopeltoa. Lisäksi alueella sijaitsee muutama vanha omakotitalo tontteineen, Herajoen edelleen toiminnassa oleva ala-asteen koulu sekä kaksi pienehköä, mutta maisemallisesti merkitsevää metsikköä. Huomioitava, että Riihimäen kaupungin vedenottamon lähisuoja-alueen linnustollisesti arvokkaat ja heinittyneet peltoalueet eivät sisällyneet tähän inventointialueeseen!

Huomioita alueen linnuston muutoksista:

Reima Hirviniemi on havainnoinut Herajoen alueen linnustoa jo 1960-luvulta lähtien. Vuonna 1969 Reiman alueelle viemissä pöntöissä pesi 40 paria kottaraisia ja peltopyy kuului alueen pesimälajistoon. Tuona vuonna löytyi mm. 4 peltopyyn pesää, joista yhdessä oli peräti 22 munaa! Alueen pesimälinnusto on muuttunut erittäin paljon. Nykyään alueelta ei enää löydy pesivänä peltopyytä, niittykirvistä, keltavästäräkkiä tai kottaraista, puhumattakaan nykyään jo uhanalaista peltosirkkua. Yleisesti tavallisena peltolintuna pidettyä kiurua ei myöskään havaittu vuoden 2013 laskennoissa ja keltasirkun pesimäkannat olivat taantuneet voimakkaasti.

Alueen runsastuneista pesimälajeista mainittakoon pikkuarvunen, jonka Suomen pesimäkanta lähti voimakkaaseen kasvuun 1980-luvulla. Laji oli erittäin suuri harvinaisuus koko Kanta-Hämeen alueella vielä vuoteen 1984 asti. Nyt laji on monin paikoin yleisin pesimälaji taajamissa ja niiden lähiöalueilla. Pikkuarvunen käyttää hyvin monipuolisesti kaikkia ihmisen rakentamia koloja

pesintään, yleisimpiä pesimäpaikkoja nykyään ovat sähkölinjojen johdinten metalliset kannatinpalkit, joissa pikkuvarpuset mielellään pesivät, myös Herajoen inventointialueella. Samoin tiklin ja hempon pesimäkannat ovat selvinneet 1980-90 luvun taantumasta hengissä. Paljoa niitä ei ole vielä, mutta ne ovat avoimien ympäristöjen lajeista ne, jotka ovat selvinneet rajusta viljelykulttuurimaisemien muutoksesta kuitenkin voittajina. Niitä löytyi myös muutama pari Herajoen alueelta.

Tuulihaukka oli muutamia vuosikymmeniä sitten yleinen pesimälaji peltomaisemien yllä lelutellessaan. Voimakas viljelykulttuurin muutos yhdistettynä liialliseen torjunta-aineiden käyttöön viljelyssä vei tuulihaukan uhanalaisuuden rajoille. 2000-luvulla on onneksi tapahtunut lajin osalta huomattavaa positiivista kehitystä monenkin osatekijän summana. Vähäisempiä niistä ei ole lintuharrastajien voimakas pönttöys tuulihaukan turvallisten pesintöjen turvaamiseksi. Myös Herajoen inventointialueella havaittiin mm. 27.5. 3 koiras- ja 1 naaraslintu saalistelemassa. Ne kaikki kuitenkin pesivät inventointialueen ulkopuolelle viedyissä pöntöissä (3 pesivää paria). Lintujen tärkein saalistusalue oli Riihimäen vedenottamon heinittynyt lähisuoja-alue, joka jatkossakin tulee säilyttää nykyisellään ilman rakentamista.

Suositus alueen maankäytölle:

Alueen linnustollinen arvo on muuttunut vähittäin tapahtuneen rakentamisen myötä siinä määrin, että varsinaisella inventointialueella ei enää ole merkittävää linnustollista arvoa.

Tulevassa kaavoituksessa tulee kuitenkin huomioida seuraavaa: alueen kaksi laajempaa puustoista saarekettä tulee säästää kaavamerkinnöin ja – määräyksin. Toinen saareke on Herajoen ala-asteen ja maantien 130 (vanha 3-tie) välinen metsikkö, joka kaavassa merkittäköön koulun ”lähiopetusmetsiköksi” kuten on tehty jo monissa taajamakaavoissa. Toinen sekä maisemallisesti että linnustollisesti arvokas metsikkö on Parmalantien liittymän pohjoispuolella ja maantien 130 itäpuolella sijaitseva iäkkäämpää mäntyä kasvava pienialainen metsä.

Herajoen laskenta- ja seuranta tulokset:

Laji	UHEX-luokitus	Direktiivi-laji	Reviirit	Lisätietoja
Sinisorsa			1	25.5. hautova
Telkkä			1	25.5. 5 poikasta lähti
Fasaani			2	22.4. 2 munapesää
Tuulihaukka			0 (3)	kts. lisätiedot
Ruisräikkä		X	1	6.6. Laulava koiras
Rantasipi	NT		1	27.5. naaras + 4 munaa
Turkinkyyhky	VU		0	30.8. 1 p
Pikkutikka			0-1	12.7. 3 kiertelevää.
Västäräkki			3	3 pesälöytöä
Pensastasku			1	koiras ja naaras reviirillä/pesintä
Kivitasku	VU		1	koiras ja naaras reviirillä/pesintä
Varpunen			10-15	Lähinnä Ali-Laurila
Pikkuvarpunen			n.30	yleisin pesimälaji
Viherpeippo			2-3	taantunut

Tikli	2-3	Koulun metsä
Hemppo	1	12.7. koiras ja 3 nuorta
Nokkavarpunen	0	5.9. 1 koulun metsässä
Keltasirkku	1-2	taantunut

Edellä mainittujen lajien lisäksi alueella tavattiin pesimäaikaan mm. seuraavat lajit, joista ei tehty pesimäreviirien arviointia: uuttu-, sepel- ja kesykyyhky, naakka, varis, mustavaris (1 ad ylilentävä 2.6.), harakka, käpytikka, terva- haara- ja räystäspääsky, räkätti-, punakylki- ja mustarastas, kirjo- ja harmaasieppo, tali- ja sinitiainen, pensas-, lehto- ja hernekerttu, vihervarpunen, sekä pajusirkku.

7. Uhanalaiset lajit

7.1. Linnust selvityksen maastokartoituksissa havaitut uhanalaiset lajit

Seuraavassa osuudessa on kuvailtu vuosien 2013-2014 maast selvityksissä löytäneet, valtakunnallisesti tai alueellisesti, uhanalaiset lajit. Uhanalaisuusluokituksen ja havaintotietojen lisäksi lajin kohdalla on maininta, jos se kuuluu myös EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeihin. Lajit on esitetty systemaattisessa järjestyksessä.

Ristisorsa

Valtakunnallinen: Vaarantunut (VU)
Havaittu Hirvijärvellä 12.5.2013. (1 koiras)

Ristisorsa pesii Suomessa merenrannikolla ja saaristossa, lajin pesimäkannan kooksi arvioidaan 300 paria. Pesimättömät linnut voivat kierrellä pitkällekin sisämaan puolelle, Riihimäeltä tunnetaan 3 havaintoa 2010-luvulla.

Heinätavi

Valtakunnallinen: Vaarantunut (VU)
Havaittu Paalijärvellä 7.5.2013 ja Arolammilla 5.4.2014. Lisäksi lajia havaitaan melko säännöllisesti Sammalistonsuolla.

Heinätavi on vaateliias ja melko piilotteleva, rehevien lintujärven sekä merenrantalahtien harvalukuinen pesimälaji, jonka levinneisyys keskittyy Etelä- ja Keski-Suomeen. Heinätavi on taantunut: laji luokiteltiin edellisessä, vuonna 2000 tehdyssä uhanalaisuusarvioinnissa elinvoimaiseksi (LC), mutta vuoden 2010 luokituksessa laji määriteltiin luokkaan ”Vaarantunut”. Suomen kannanarvio on vähentynyt 3500 parista (1990-luvun loppu) 1000–2000 pariin (v. 2010), vähenemisen syyksi arvellaan elinympäristöjen muutoksia, kosteikkojen umpeenkasvua sekä metsästystä Suomen ulkopuolella. Uhanalainen heinätavi on Suomessa edelleen riistalaji.

Tukkasotka

Valtakunnallinen: Vaarantunut (VU)
Havaittu Hirvijärvellä 11.5.2013 (15 linnun parvi, ei pesiviä).

Tukkasotka on Euraasiassa laajalle levinnyt ja monenlaisissa vesistöissä pesivä laji. Yleisyydestään huolimatta tukkasotka on voimakkaasti taantunut, viimeisen 20 vuoden aikana Suomen pesimäkannan arvioidaan puoliintuneen 120 000 parista 40 000 – 60 000 pariin, eikä taantumiseen ole tiedossa yksiselitteistä syytä. Tukkasotka on taantumasta huolimatta edelleen riistalaji.

Kanta-Hämeessä tukkasotkan löytää varmimmin reheviltä ja parhaimmilla lintuvesiltämme. Riihimäen kunnan alueelta ei ole tiedossa varmistettuja pesintöjä viime vuosilta (Lehtinen, A. 2014), siinä missä Kanta-Hämeestä on ilmoitettu 10–20 reviiriä vuosittain viimeisen uhanalaisuusarvioinnin jälkeen.

Haahka

Valtakunnallinen: Silmälläpidettävä (NT)
Havaittu Hirvijärvellä 11.5.2013 (1 koiras)

Vain merialueilla pesivä haahka on harvalukuinen harjailija Suomen sisämaassa. Tiira-lintuhavaintojärjestelmän mukaan haahka on havaittu Riihimäellä vain kahdesti.

Pilkkasiipi

Valtakunnallinen: Silmälläpidettävä (NT)
Havaittu Hirvijärvellä 12.5.2013 (2 koirasta)

Pilkkasiipi pesii merialueillamme sekä Pohjois-Suomen järvillä. Kanta-Hämeessä pilkkasiipeä tavataan vuosittain läpimuuttajana. Laji on vähentynyt sekä Suomessa että maailmanlaajuisesti, jolloin kannanmuutokset voivat näkyä myös sisämaassa pysähtyvien lintujen määrässä.

Tukkakoskelo

Valtakunnallinen: Silmälläpidettävä (NT)
Selvityksen inventointikohteista laji havaittiin pesivänä Hirvijärvellä (3 paria) ja Suolijärvellä (1 pari).

Tukkakoskelo on koko Suomessa tavattava sorsalintu. Suomen pesimäpopulaatio on taantunut noin viidennesosan viimeisen 20 vuoden aikana, nykyinen kannanarvio on n. 25 000 – 35 000 pesivää paria, joka on n. 60% Euroopan Unionin jäsenmaiden kokonaiskannasta. Kanta-Hämeessä laji suosii kirkasvetisiä ja karuja järviä. Vuosittain alueeltamme ilmoitetaan 10-20 reviiriä, joskin havaintoilmoitukset eivät anna kovin tarkkaa kuvaa lajin esiintymisestä alueellamme.

Isokoskelo

Valtakunnallinen: Silmälläpidettävä (NT)
Selvityksen inventointikohteista laji havaittiin pesivänä Hirvijärvellä (2 paria).

Myös isokoskeloa tavataan Suomessa ulkosaaristosta erilaisille sisävesille ja jokivarsille. Suomen tämänhetkinen pesimäkanta (arviolta 25 000 paria) käsittää 50% EU:n pesimäkannasta. Taantumisen syitä ei tunneta.

Teeri

Valtakunnallinen: Silmälläpidettävä (NT)
EU:n lintudirektiivin liitteen I laji.
Selvityksen inventointikohteista laji havaittiin Silmäkenevalla (parimäärää ei arvioitu), Suolijärvellä (3 reviiriä), Hatlamminsuolla (1 reviiri), Vahteristonmäellä (0-1 rev.) ja Paalijoen kanjonissa (1 rev.).

Teeri on lähes koko maassa esiintyvä metsäkanalintu, jonka pesimäkanta kutistui 70% 1960-luvulta 1990-luvulle. Kanta on ollut vakaa ja paikoin pienessä kasvussa 2000-luvulla, nykyinen kannanarvio käsittää 700 000 paria. Teeri on kärsinyt mm. kaskikoivikoiden katoamisesta sekä soiden ojituksista. Tuoreessa Riihimäen linnustoselvityksessä teeri havaittiin metsäisimmillä

kohteilla ja edelliseen selvitykseen verrattuna teeren kokonaiskanta on pysynyt vakaana, vaikka laji on kadonnut joiltain kohteilta (Paalijärvi) ja löytynyt sellaisilta kohteilta, missä lajia ei esiintynyt 20 vuotta sitten (Silmäkeneva).

Metso

Valtakunnallinen: Silmälläpidettävä (NT)

EU:n lintudirektiivin liitteen I laji

Alueellisesti uhanalainen.

Selvityksen inventointikohteista laji havaittiin Silmäkenevalla (1 rev), Paalijoen kanjonissa (1 rev) sekä Suolijärvellä Vatsian luonnonsuojelualueella (hakomisjälkiä ja ulosteita).

Metson on Suomen metsäkanalinnuista voimakkaimmin vähentynyt, Suomen pesimäkannan arvioitiin vähentyneen 75% 1960-luvulta 1990-luvulle. Nykyinen kannanarvio on 300 000 pesivää paria. Metson vähenemisen pääsyynä pidetään metsäalueiden pirstoutumista, muihin kanalintuihin verrattuna metso on riippuvaisempi maisematasolla yhtenäisimmistä metsäalueista. Tässäkin raportissa esitetyt metsohavainnot ovat arvokkaita, sillä löydettyt reviirit heijastavat terveitä metsäekosysteemejä yhtä kohdetta laajemmalla mittakaavalla. Edellisen linnustoselvityksen kohteisiin verrattuna metso on kadonnut Pikku-Kypärän alueelta.

Mustakurkku-uikku

Valtakunnallinen: Vaarantunut (VU)

EU:n lintudirektiivin liitteen I laji

Laji havaittiin selvityksen inventointikohteista Hirvijärvellä (1 rev.)

Mustakurkku-uikku on suurimmassa osassa Suomea tavattava laji, jonka levinneisyys keskittyy länsirannikolle ja Etelä-Suomeen. Sitä tavataan kalattomilla lammilla ja järvillä, sekä saaristossa suojaisilta ja matalilta merenlahdilta. Laji pesii löyhinä yhdyskuntina ja yksittäisinä pareina. Mustakurkku-uikku on vähentynyt kannan entisillä ydinalueilla sisämaassa, mutta laajentanut levinneisyyttään Suomen- ja Pohjanlahden ulkosaaristoon.

Kokonaisuudessaan kanta on taantunut alle puoleen 1980-luvun kannanarviosta, nykyään lajia pesii Suomessa arviolta 1200-1700 paria. Suomen pesimäkanta käsittää 66 % EU:n pesimäkannasta, joten Suomella on erityistä vastuuta lajin suojelussa. Kanta-Hämeessä mustakurkku-uikkuja tavataan hyvin vähän, kokonaisuudessaan 3-10 pesivän parin edestä. Laji pesi Sammalistonsuolla 2014 ja Hirvijärvellä 2013. Lajia ei selvityksen teon aikana tavattu Paalijärveltä, josta on aiempia havaintoja.

Hiirihaukka

Valtakunnallinen: Vaarantunut (VU)

Selvityksen inventointikohteista laji havaittiin Suolijärven alueella (1 rev).

Hiirihaukka on taantunut viimeisen 30 vuoden aikana melko rajusti: tuoreimmassa, vuoden 2010 uhanalaisuusluokituksessa lajin luokitus muuttui kerralla elinvoimaisesta (LC) vaarantuneeksi. Taantuma näkyy myös Riihimäellä mm. Vahteristolla sijaitsevan reviirin autioitumisena.

Luhthaihti

Valtakunnallinen: Silmälläpidettävä (NT)

EU:n lintudirektiivin liitteen I laji

Selvityksen inventointikohteista laji havaittiin Peltosaarella (1 rev.).

Harvalukuinen luhthaihti asuttaa erilaisia kosteikkoja, kuten rantaluhtia ja osmankäämiköitä. Lajin esiintyminen vaihtelee suuresti sekä valtakunnallisella että paikallisella tasolla, mutta kokonaisuudessaan lajin kannat ovat taantuneet. Luhthaihti kuitenkin ilmentää hyvää lintukosteikkoa, ja Peltosaarella laji on havaittu useana vuonna 2000-luvulla.

Pikkuhaihti

Valtakunnallinen: Vaarantunut (VU)

Laji havaittiin selvityksen inventointikohteista Arolammilla (1 rev.)

Pikkuhaihti on Suomessa hyvin harvalukuinen, mutta melko säännöllisesti havaittava harvinaisuus. Uusimmassa Lintuatlas-hankkeessa laji havaittiin yhteensä 14 eri atlasruudulla. Laji suosii erilaisia kosteikkoja. Kesällä 2014 Arolammilla havaittu lintu oli Riihimäen ensimmäinen ja Kanta-Hämeen toimialueen viides havainto lajista.

Rantasipi

Valtakunnallinen: Silmälläpidettävä (NT)

Selvityksen inventointikohteista laji havaittiin Hirvijärvellä (4 rev.), Paalijärvellä (3 rev.),

Suolijärvellä (2 rev.), Riutan ulkoilualueella (ei pesinyt), Arolammilla (1 rev.) ja Herajoella (1 rev.)

Rantasipi on järvien, lampien ja joenrantojen yleinen laji myös Riihimäellä. Vaikka lajin pesimäkannan kooksi on arvioitu 150 000 paria, laji on taantunut, ja lajin uhanalaisuusluokka muutettiin v. 2010 uhanalaisuusluokituksessa elinvoimaisesta (LC) silmälläpidettäväksi. Lajin vähenemisen taustalla saattaa olla elinympäristönmuutokset Afrikan talvehtimisalueilla.

Naurulokki

Valtakunnallinen: Silmälläpidettävät (NT)

Selvityksen inventointikohteista laji havaittiin Suolijärven alueella, mutta laji ei pesinyt inventointikohteen sisällä.

1800-luvun alussa Suomeen levinnyt ja 1900-luvulla voimakkaasti runsastunut naurulokki on lintukosteikkojen avainlaji; puolustamalla pesiään mm. varis- ja petolintuja vastaan ne suojaavat myös muiden vesilintujen pesiä ja poikasia. Naurulokkikannat romahtivat 1980-1990-luvuilla, mikä on todennäköisesti vaikuttanut myös muiden kosteikkolajien, mm. tukka- ja punasotkan, kannanmuutoksiin. Nykyään Suomen naurulokkikanta on vakaa, mutta pesimäyhdyskunnat on syytä huomioida maankäytössä niiden avanilajiaseman takia.

Turkinkyhky

Valtakunnallinen: Vaarantunut (VU)

Selvityksen inventointikohteista laji havaittiin Herajoella (1p 30.8.2013).

Turkinkyyhky on Suomen pesimälinnuston uudistulokkaita, joka levittäytyi maahamme 1960- ja 1970-luvuilla. Kannan ydinalueet sijaitsevat maamme länsirannikolla, Turun seudulta Pohjois-Pohjanmaalle. Pienen populaatiokoon ja 2000-luvulla tapahtuneen taantumisen takia laji on luokiteltu vaarantuneeksi.

Riihimäellä turkinkyyhkyn esiintymiskuva vastaa valtakunnallista kehitystä: 1990-luvulla lajista ilmoitettiin useita reviirihavaintoja, mutta myöhemmin turkinkyyhkyä on havaittu hyvin epäsäännöllisesti. Tässä selvityksessä havaittu yksilö lienee loppukesän harhailija, joka ei pitänyt reviiriä.

Helmipöllö

Valtakunnallinen: Silmälläpidettävä (NT)

EU:n lintudirektiivin liitteen I laji

Selvityksen inventointikohteista laji havaittiin Suolijärven alueella (1 rev).

Helmipöllö on Suomen yleisin pöllölaji, kotimaisen kannan ydinalueet ovat Pohjanmaalla ja Keski-Suomessa. Kanta-Hämeessä helmipöllö on selvästi vähentynyt, ja valtakunnallisesti laji on luokiteltu silmälläpidettäväksi pitkäaikaisen taantumisen takia. Helmipöllöjen väheneminen johtuu vanhojen ja luonnontilaisten metsien vähenemistä, mistä laji löytää sopivaa ravintoa, pesimä- sekä suojapaikkoja.

Helmipöllön esiintymisen toteaminen yhden (tai kahden) laskentakauden aikana tehtävän linnustoselvityksen aikana on ongelmallista. Helmipöllö on riippuvainen myyrien syklisestä kannanvaihtelusta ja pesii hyvän ravintotilanteen turvin. Huonoina ravintovuosina laji saattaa jättää pesinnän kokonaan väliin, jolloin lajin läsnäoloa on vaikea todeta.

Käenpiika

Valtakunnallinen: Silmälläpidettävä (NT)

Selvityksen inventointikohteista laji havaittiin Silmäkenevan alueella (1 pesintä), Hirvijärvellä (1 rev) ja Arolammilla (mahdollinen rev.).

Käenpiika on puoliavoimien ympäristöjen, kuten kulttuurivaikutteisten metsien ja pihapiirien, laji. Viimeisen 30 vuoden aikana Suomen pesimäkanta on taantunut 70-80%, minkä takia laji on luokiteltu silmälläpidettäväksi. Jyrkkä lasku johtunee monesta eri syystä, kuten vanhojen hakamaiden ja metsälaitumien vähentymisestä, ympäristömyrkyistä sekä mahdollisista muutoksista talvehtimisalueilla. Pahin taantuma lienee ohi, ja Suomen pesimäkanta käsittää n. 15 000 paria.

Riihimäen kunnan alueella käenpiikoja ilmoitetaan vuosittain parista muutamaan reviiriin, joskin osa linnuista jää varmasti löytämättä. Lajin paikallista kannankehitystä on vaikea arvioida vertailemalla tuoreita laskentatuloksia edelliseen raporttiin, sillä esiintymisessä on paljon alueellista vaihtelua.

Valkoselkätikka

Valtakunnallinen: Erittäin uhanalainen (EN)

EU:n lintudirektiivin liitteen I laji

Selvityksen inventointikohteista laji havaittiin Silmäkenevan alueella (talvireviiri) ja Suolijärvellä (0-1 rev, tuoreita ruokailujälkiä).

Valkoselkätikka on suomalaisen metsäluonnon suojelun tunnuslintu ja uhanalaisin inventoinneissa havaittu laji. Valkoselkätikka suosii vanhoja lehtimetsiä, jotka sisältävät runsaasti lahopuuta. 1900-luvulla laji väheni voimakkaasti kaskikoivikoiden vähenemisen ja voimistuvan tehometsätalouden myötä, ja 1990-luvun alussa pesimäkannan kooksi arvioitiin 20-30 paria. Sitkeän suojelutyön, talvirokinnan ja reviirikartoitusten myötä parimääräarvio on kasvanut 120-180 pariin.

Valkoselkätikka on ”muinoin” kuulunut myös Kanta-Hämeen vakituiseen pesimälajistoon, ja on osoittanut ilahduttavia elpymisen merkkejä nyt 2000-luvulla. Vuosien 2010-2013 aikana maakunnastamme varmistui yhteensä 10 pesintää 3-4 eri reviiriltä. Lajin esiintyminen on melko helppoa todeta, ja on melko todennäköistä, että laji palaa Riihimäen pesimälinnustoon lähivuosina. Siksi löydettyjen talvireviirien ja säännöllisten ruokailupaikkojen suojelu ja rahoittaminen metsätaloudellisilta toimenpiteiltä on oleellisen tärkeää.

Niittykirvinen

Valtakunnallinen: Silmälläpidettävä (NT)

Selvityksen inventointikohteista laji havaittiin Korttionmäellä (1 rev), Suolijärven alueella (1-2 rev), Hatlamminsuolla (6-8 rev) ja Vahteristolla (1 rev).

Koko maahan levinnyt niittykirvinen on erilaisten avomaiden lintu; lajia tavataan merensaaristosta pelloille, avosoille ja tunturinumville. Lajin yleisyydestä ja suurista vuosien välisestä vaihtelusta huolimatta (Suomessa 400 000 – 700 000 pesivää parvia) niittykirvinen on luokiteltu silmälläpidettäväksi pitkäaikaisen taantumisen takia.

Keltavästäräkki

Valtakunnallinen: Vaarantunut (VU)

Selvityksen inventointikohteista laji havaittiin Hatlamminsuolla (1 rev.)

Keltavästäräkki on myös maassamme laajalle levinnyt avointen alueiden laji. Kannan ydinalueet ovat Pohjois-Suomen avosoilla, etelämpänä esiintyminen on laukukasta. Lajin pesimäkannan koon arvioidaan olleen 1,2 miljoonaa paria 1970-luvulla, mutta kanta väheni nopeasti ja puoliintui noin 600 000 pesivään pariin parissakymmenessä vuodessa. Edeltävässä uhanalaisuusluokituksessa keltavästäräkki luokiteltiin elinvoimaiseksi (LC), mutta uusimmassa lajin asema putosi kahdella pykälällä suoraan vaarantuneeksi! Vähenemisen syitä ovat elinympäristöjen muutokset pesimäalueilla (soiden ojitus, maatalouden tehostuminen) sekä mahdollisesti myös talvehtimisalueilla, mikä selittäisi lajin vähenemisen niillä alueilla, missä elinympäristöt ovat säilyneet ennallaan.

Riihimäen molempien linnustoselvitysten tulosten vertailu keskenään ei anna kovin kattavaa kuvaa keltavästäräkin kannankehityksestä. Laji on kadonnut Arolammilta, mutta esiintyi Hatlamminsuolla, mistä ei ollut havaintoja vanhassa selvityksessä. Etelä-Suomessa keltavästäräkin esiintyminen ilmentää luonnontilaista ja hyvää lintusuota, korostaen Hatlamminsuon arvoa entisestään. Lisäksi keltavästäräkkejä pesii Sammalistonsuolla, sekä naapurikunnissa Lopen Luutasuolla, Hausjärven Mustasuolla sekä Janakkalan Suurisuolla. Kokonaisuudessaan laji on Kanta-Hämeessä hyvin harvalukuinen pesimälaji.

Kivitasku

Valtakunnallinen: Vaarantunut (VU)

Selvityksen inventointikohteista laji havaittiin Herajoella (1 pesintä).

Kivitasku on kaikenlaisilla kuivilla avomailla esiintyvä lintu, sitä löytää Suomessa saaristosta, peltojen kivikasoilta, avotunturista, rakennustyömailta. Ennen 1970-alkanutta taantumaa Suomessa pesi arviolta 300 000 paria kivitaskuja, mutta määrät ovat vähentyneet 50 000 – 100 000 pesivään pariin. Kivitasku on kärsinyt mm. elinympäristöjen (sopivien pesäpaikkojen sekä ravinnon väheneminen) ja mahdollisesti myös talvehtimisolosuhteiden muuttumisesta.

Kanta-Hämeessä kivitaskun reviiri ei ylitä yksittäisen havainnon ilmoituskynnystä, sillä vain murto-osa alueellamme esiintyvistä reviireistä päättyy Tiira-lintuhavaintojärjestelmään. Pesimälinnuston linja- ja pistelaskennat ovat paras keino lajin (ja monen muun yleisen, mutta voimakkaasti vähentyneen) varpuslinnun seuraamiseen.

Rastaskerttunen

Valtakunnallinen: Vaarantunut (VU)

Laji havaittiin selvityksen inventointialueista Arolammilla (1 rev.).

Rastaskerttunen on eteläinen laji, jonka levinneisyyden pohjoisreuna yltää eteläiseen Suomeen asti. Pohjoisimmat yksilöt on tavattu Oulun seudulla. Rastaskerttunen suosii rehevien kosteikkojen vankkoja ruovikoita, ja pienen populaatiokoon (200-500 pesivää paria) takia laji on luokiteltu vaarantuneeksi.

Rastaskerttusia havaitaan Kanta-Hämeessä vuosittain yhdestä muutamiin yksilöihin. Suurin osa havainnoista koskee reviiriä pitäviä laulavia koiraita, mutta syysmuutolla olevia lintuja löytyy silloin tällöin. Aikaisempia havaintoja Riihimäen kunnan alueelta on havaintoja mm. Paalijärveltä (2009) ja Herajoelta (2007).

Sirittäjä

Valtakunnallinen: Silmälläpidettävä (NT)

Laji havaittiin selvityksen inventointialueista Korttionmäellä (4 rev.), Hirvijärvellä (2 rev.), Paalijärvellä (1 rev.), Suolijärvellä (2-3 rev.), Kalmun alueella (ei reviiriarviota), Varuskunnan alueella (1 rev.), Riutta-Kernaalan kohteella (3 rev.), Riutan ulkoilualueella (2 rev.), Kämpälämäellä (1 rev.), Uhkolansuolla (5 rev.) ja Vahteristolla (3 rev.).

Sirittäjän pesimäkannan koko on vaihdellut melkoisesti: 1800-luvulla hyvin harvalukuinen laji runsastui voimakkaasti 1990-luvulle, jonka jälkeen kannankehitys on kääntynyt jyrkkään laskuun. Parissakymmenessä vuodessa sirittäjien määrät vähenivät 60 % ja nykyinen kannanarvio on 100 000 – 200 000 paria. Sirittäjän voimakas taantuminen myös Ruotsissa saattaa viitata siihen, että taantuminen johtuu laaja-alaisemmasta ympäristönmuutoksesta, kuten talvehtimisolosuhteiden muutoksista.

Sirittäjän yhtenäinen levinneisyysalue ulottuu Oulun seudulle, Lapissa laji on huomattavan harvalukuinen. Sirittäjä viihtyy erilaisissa lehtipuuvaltaisissa metsissä korkearunkoisista lehdoista koivuvaltaisiin sekametsiin. Tähän linnustoselvitykseen sisältyneillä kohteilla (Korttionmäki, Suolijärvi, Uhkolansuo ja Vahteristo) tavataan Riihimäen korkeimpia sirittäjätiheyksiä.

Järripeippo

Alueellisesti uhanalainen

Laji havaittiin selvityksen inventointikohteista Paalijoen kanjonissa (1ä).

Järripeippo on pohjoisen havumetsävyöhykkeen ja Fennoskandiassa tunturikoivikon tyyppilajeja. Suomessa järripeipon yhtenäinen levinneisyysalue alkaa Oulu-Kajaani-linjan pohjoispuolella, kannanarvion yltäessä yli 1,5 miljoonaan pesivään pariin.

Suomen Lintuatlas-hankkeet osoittavat järripeipon levinneisyyden etelärajan vetäytyvän kohti pohjoista. Eteläisessä Suomessa taantuva järripeippo on myös Kanta-Hämeessä harvalukuinen pesimälaji. Tämän selvityksen havainnon lisäksi Tiira-lintuhavaintojärjestelmästä löytyy vain kaksi muuta pesimäaikaista järripeippohavaintoa Riihimäen alueelta.

Punavarpunen

Valtakunnallinen: Silmälläpidettävä (NT)

Laji havaittiin selvityksen inventointikohteista Peltosaareissa (1 rev), Korttionmäellä (1 rev), Paalijärvellä (1 rev), Pikku-Kypärän alueella (1 rev) ja Paalijoella (1 rev).

Punavarpunen on itäinen laji, joka talvehtii Intiassa sekä Kaakkois-Aasiassa. Suomessa yhtenäinen levinneisyysalue ulottuu Etelä-Lappiin asti. Myös punavarpusen kannankehitys Suomessa on hyvin vaihteleva: sata vuotta sitten laji oli harvalukuinen ja kaakkoinen pesimälaji, mutta runsastui tasaisesti kannan ollessa suurimmillaan 1990-luvulla (n. 400 000 pesivää paria). Viimeisen parinkymmenen vuoden aikana kanta on taantunut kolmannekseen entisestä. Punavarpunen on kosteikkojen, pensaikkojen ja maatalousympäristöjen laji. Tuoreessa linnustoselvityksessä lajia havaittiin useilla kohteilla, lisäksi lajista ilmoitetaan havaintoja kiitettävällä tehokkuudella.

Pohjansirkku

Valtakunnallinen: Vaarantunut (VU)

Laji havaittiin selvityksen inventointikohteista Silmäkenevan / Herajoen alueella (1 rev)

Pohjansirkku on soistuneiden ympäristöjen laji, Suomen pesimäkannan ydinalueet ovat metsä-Lapissa ja Kuusamon seudulla. Pohjansirkku on taantunut pitkällä aikavälillä, aina 1940-luvun seuranta-aineistoista alkaen. Nykyään Suomessa arvioidaan pesivän 200 000 paria pohjansirkkuja, joka on kolmannes 1970-luvun kannanarviosta.

Kanta-Hämeestä pohjansirkkua löytää enää yksittäisiltä suoalueilta. Riihimäeltä tunnetaan havaintoja mm. Pikku-Kypärän alueelta, mistä laji on tuoreimman linnustoselvityksen mukaan kadonnut. Laji on kärsinyt soiden ojituksista – vaikka lajin taantuminen pysähtyisikin, pohjansirkulla ei ole enää samanlaista jalansijaa runsastua Kanta-Hämeessä.

7.2. Riihimäellä havaitut uhanalaiset lajit vuosina 2009-2014.

Lista perustuu Tiira-havaintojärjestelmän aineistoon. Kategorian selitykset: P = säännöllinen pesimälaji, L = säännöllinen läpimuuttaja / talvehtija, S = satunnaisharhailija / satunnainen pesimälaji.

CR = Äärimmäisen uhanalaiset

		<u>Kategoria</u>	<u>Luokka 2000</u>
Haarahaikka	<i>Milvus migrans</i>	H	EN
Heinäkurppa	<i>Gallinago media</i>	H	RE
Rantakurvi	<i>Xenus cinereus</i>	H	CR
Tunturikiuru	<i>Eremophila alpestris</i>	H	CR

EN = Erittäin uhanalaiset

		<u>Kategoria</u>	<u>Luokka 2000</u>
Lapasotka	<i>Aythya marila</i>	L	VU
Viiriäinen	<i>Coturnix coturnix</i>	H	RE
Suokukko	<i>Philomachus pugnax</i>	L	NT
Mustapyrstökuiri	<i>Limosa limosa</i>	H	EN
Valkoselkätikka	<i>Dendrocopos leucotos</i>	H	CR
Peltosirkku	<i>Emberiza hortulana</i>	P	VU

VU = Vaarantuneet

		<u>Kategoria</u>	<u>Luokka 2000</u>
Ristisorsa	<i>Tadorna tadorna</i>	H	NT
Jouhisorsa	<i>Anas acuta</i>	L	LC
Heinätaivi	<i>Anas querquedula</i>	L / P	LC
Punasotka	<i>Aythya ferina</i>	P	LC
Tukkasotka	<i>Aythya fuligula</i>	P	LC
Mustakurkku-uikku	<i>Podiceps auritus</i>	P	LC
Mehiläishaukka	<i>Pernis apivorus</i>	P	NT
Merikotka	<i>Haliaeetus albicilla</i>	L	VU
Sinisuohaukka	<i>Circus cyaneus</i>	L / P	NT
Hiirihaukka	<i>Buteo buteo</i>	P	LC
Maakotka	<i>Aquila chrysaetos</i>	L	VU
Muuttohaukka	<i>Falco peregrinus</i>	L	EN
Pikkuhuitti	<i>Porzana parva</i>	H	NE
Liejukana	<i>Gallinula chloropus</i>	H	VU
Lapinsirri	<i>Calidris temminckii</i>	L	VU
Vesipääsky	<i>Phalaropus lobatus</i>	L	LC
Selkälökki	<i>Larus fuscus</i>	P	VU
Turkinkyyhky	<i>Streptopelia decaocto</i>	H	VU
Törmäpääsky	<i>Riparia riparia</i>	P	LC
Lapinkirvinen	<i>Anthus cervinus</i>	L	LC
Keltävästäräkki	<i>Motacilla flava</i>	P	LC
Sitruunavästäräkki	<i>Motacilla citreola</i>	H	-
Koskikara	<i>Cinclus cinclus</i>	L	NT
Kivitasku	<i>Oenanthe oenanthe</i>	P	NT
Sepelrastas	<i>Turdus torquatus</i>	H	NT

Rastaskerttunen	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	P	VU
Vuorihemppo	<i>Carduelis flavirostris</i>	L	DD
Pohjansirkku	<i>Emberiza rustica</i>	P	LC
<u>NT = silmälläpidettävät</u>		<u>Kategoria</u>	<u>Luokka 2000</u>
Metsähanhi	<i>Anser fabalis</i>	L	NT
Haahka	<i>Somateria mollissima</i>	H	LC
Pilkkasiipi	<i>Melanitta fusca</i>	L	LC
Tukkakoskelo	<i>Mergus serrator</i>	P	LC
Isokoskelo	<i>Mergus merganser</i>	P	LC
Teeri	<i>Tetrao tetrix</i>	P	NT
Metso	<i>Tetrao urogallus</i>	P	NT
Kaakkuri	<i>Gavia stellata</i>	P	NT
Sääksi	<i>Pandion haliaetus</i>	P	NT
Luhtahuitti	<i>Porzana porzana</i>	P	LC
Tylli	<i>Charadrius hiaticula</i>	L	LC
Keräkurmitsa	<i>Charadrius morinellus</i>	H	NT
Punajalkaviklo	<i>Tringa totanus</i>	L / P	LC
Rantasipi	<i>Actitis hypoleuca</i>	P	LC
Naurulokki	<i>Larus ridibundus</i>	P	VU
Räyskä	<i>Sterna caspia</i>	H	VU
Huuhkaja	<i>Bubo bubo</i>	P	LC
Helmipöllö	<i>Aegolius funereus</i>	P	LC
Käenpiika	<i>Jynx torquilla</i>	P	VU
Niittykirvinen	<i>Anthus pratensis</i>	P	LC
Sinirinta	<i>Luscinia svecica</i>	L	LC
Mustaleppälintu	<i>Phoenicurus ochruros</i>	H	NE
Sirittäjä	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	P	LC
Kuhankeittäjä	<i>Oriolus oriolus</i>	H	LC
Punavarpunen	<i>Carpodacus erythrinus</i>	P	LC
Pulmunen	<i>Plectrophenax nivalis</i>	L	LC

8. Kirjallisuus

Hirviniemi, Reima & Astor, Jouko / Kanta-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry 1994: Riihimäen linnustoselvitys 1992-1993. — Riihimäen kaupunki, Ympäristönsuojelulautakunta, Julkaisu 1/94.

Honkala, Juha 2004. *Riihimäen liito-oravaininventointi*. Riihimäen kaupungin ympäristönsuojeluyksikkö.

Häyhä, Teppo 2013: Riihimäen liito-oravaininventointi 2013 — Riihimäen kaupungin julkaisuja.

Ilosalo, Pirjo 2004: LUMOS-inventoinnit 2004. — Hämeen ympäristökeskus.

Rajasärkkä, A., Below, A., Hario, M., Lehikoinen, A., Lehikoinen, E., Lehtiniemi, T., Mikkola-Roos, M., Tiainen, J., Valkama, J., & Väisänen, R.A. 2011: Suomen lintujen uhanalaisuus 2010. — Linnut - vuosikirja 2010.

<http://www.birdlife.fi/suojelu/lajit/ladattavat/uhanalaiset.pdf>

Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus. Punainen kirja 2010 (The red list of Finnish species 2010). – Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 685 s.

<http://www.ym.fi/fi->

[FI/Ajankohtaista/Julkaisut/Erillisjulkaisut/Suomen lajien uhanalaisuus Punainen kir%284709%29](http://www.ym.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Julkaisut/Erillisjulkaisut/Suomen_lajien_uhanalaisuus_Punainen_kir%284709%29)

Muut lähteet:

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy 2006: Kalmun alueen luontoselvitys. — Raportti Riihimäen kaupungille.

Riihimäen Kalmun kaava-alueen luontoselvitykset 2008. — Faunatica Oy

Riihimäen Kalmun linnustoselvitys 2008. — Ympäristötutkimus Yrjölä Oy

Suomen alueellisesti uhanalaiset lintulajit:

<http://www.birdlife.fi/suojelu/lajit/uhex/uhex-alueelliset.shtml>

Liite I: kohdealueiden valokuvat

Valokuvat: © Juha Mälkönen

Kohdealue 1: Sammalistonsuo

Kohdealue 2: Juppalan lampi

Kohdealue 3: Peltosaaren kosteikko

Kohdealue 4: Silmäkeneva / Herajoki – Vantaanjokivarssi

Kohdealue 5: Korttionmäen entinen maankaatopaikka

Kohdealue 6: Hirvijärvi

Kohdealue 7: Paalijärvi + ranta-alue

Kohdealue 8: Suolijärvi ja pohjoisrannan luonnonsuojelualue

Kohdealue 9: Kalmun alue

Kohdealue 10: Varuskunnan alue

Kohdealue 11: Riutta–Kernaala

Kohdealue 12: Riutan ulkoilualue

Kohdealue 13: Kämpälämäki

Kohdealue 14: Arolampi ympäristöineen

Kohdealue 15: Kokon puisto

Kohdealue 16: Uhkolansuo

Kohdealue 17: Hatlamminsuo (luonnonsuojelualue)

Kohdealue 18: Vahteriston luonnonsuojelualue

Kohdealue 19: Pikku-Kypärä

Kohdelue 20: Paalijoen kanjoni reuna-alueineen

Kohdealue 21: Herajoen keskusta